

Universiteit Utrecht
Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisationswetenschap
Master Sportbeleid en Sportmanagement

‘Schoolzwemmen in Delft, een Keerpunt’

Een onderzoek naar het schoolzwembeleid in de gemeente Delft.

Auteur: Fleur van Haasteren
Student nummer: 3065510
Scriptie begeleider: Dr. I. Claringbould
Date: juli 2010

Samenvatting

In de gemeente Delft wordt al jaren schoolzwemmen aangeboden. Kinderen uit groep 4 van het basisonderwijs zwemmen een jaar lang een half uur per week in één van de drie zwembaden die Delft rijk is. Er zijn verschillende partijen betrokken bij het schoolzwemmen, namelijk de gemeente Delft, de zwembaden en de basisscholen. Deze partijen hebben meegewerkt aan het onderzoek, evenals de KVLO (Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding) afdeling Delft en de Sportraad van Delft. Er waren meerdere aanleidingen om het onderzoek op te starten waaronder het feit dat er vanuit de leerkrachten van de basisscholen werd aangegeven dat het schoolzwemmen erg veel tijd kost en zorgt voor verlies van veel onderwijstijd.

Het doel van het onderzoek was om antwoord te krijgen op de centrale vraag:

“Welke betekenis wordt er door de verschillende partijen gegeven aan het huidige schoolzwembeleid in de gemeente Delft en hoe kan dit beleid worden verbeterd?”

Hiervoor zijn 16 personen bij de verschillende partijen geïnterviewd en is er een enquête uitgegaan naar alle basisscholen in Delft.

Na analyse van de interviews en de enquête blijkt dat de verschillende partijen voorstander zijn van het schoolzwemmen en dat zij vinden dat het schoolzwemmen moet blijven bestaan. De belangrijkste reden om schoolzwemmen aan te bieden is het zelfredzaam maken van kinderen in het water. Schoolzwemmen is ook belangrijk omdat kinderen in beweging blijven. Dit is goed voor hun gezondheid, conditie en concentratievermogen op school. Er bestaat discussie tussen de partijen of schoolzwemmen een natte gymnastiekles is of diplomazwemmen. Deze discussie hangt samen met het doel van het schoolzwemmen en de doelgroep die aan het schoolzwemmen meedoet. Er bestaan nu grote niveau verschillen in zwemvaardigheid tussen groepen kinderen. Uit het onderzoek blijkt dat de belangrijkste les voor de toekomst is, dat er gedifferentieerd moet worden naar groepen deelnemers. Kinderen die reeds kunnen zwemmen krijgen een natte gymnastiekles met meer speelse elementen erin. Kinderen die nog geen A of B diploma hebben krijgen zwemles waarbij er alleen gefocust wordt op het halen van diploma's.

De belangrijkste aanbeveling van het onderzoek is dat er een expertmeeting moet worden georganiseerd waarbij met meer partijen dan de partijen die nu in de werkgroep schoolzwemmen participeren over het schoolzwemmen nagedacht wordt. Het is belangrijk dat zij samen over vernieuwende, innovatieve oplossingen nadenken zodat zij antwoorden vinden voor het schoolzwembeleid, antwoorden die passen bij de huidige multiculturele samenleving.

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport dat tot stand is gekomen in het kader van de master ‘Sportbeleid en Sportmanagement’. Bij universitaire masters is het de gewoonte de studie af te sluiten met een onderzoek en daaraan gekoppeld een onderzoeksrapport. Het onderwerp van onderzoek is tot stand gekomen in samenwerking met de gemeente Delft. Bij het kiezen van een onderwerp vond ik het belangrijk dat ik een rapport zou maken waar de gemeente Delft iets aan zou hebben. De reden is dat de gemeente mij twee jaar geleden een dienstverband heeft aangeboden en mij zo de kans heeft gegeven ‘om te leren binnen hun organisatie’. Uiteindelijk is het onderwerp het ‘schoolzwembeleid in de gemeente Delft’ geworden. Een onderwerp waar ik affiniteit mee heb, zeker omdat ik zelf ooit één van de kinderen was, die aan het schoolzwemmen in Delft mee heeft gedaan.

Het doen van onderzoek en het schrijven van een onderzoeksrapport is een intensief werk. Dit onderzoek had als extra dimensie dat ik het moest combineren met een 27-urige baan bij de gemeente Delft. Deze combinatie is mij niet altijd meegevallen. Het lastigste aspect voor mij was het stellen van prioriteiten. Het onderzoeksrapport moest af om af te studeren, maar er lag ook altijd veel werk bij de gemeente op mij te wachten. Uiteindelijk is het allemaal gelukt en ligt hier het resultaat. De afsluiting van een leerzame periode.

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om een aantal mensen te bedanken die mij geholpen hebben om het onderzoek tot een goed einde te brengen. Als eerste wil ik mijn begeleidster Inge Claringbould bedanken. Zij is altijd achter mij blijven staan, ook als het af en toe tegen zat. Zij heeft mij zowel op inhoudelijk gebied als als motivator gesteund. Fijn dat ik van haar de ruimte kreeg om mijn eigen route en tempo te kunnen bepalen.

Vervolgens wil ik de gemeente Delft bedanken voor de plek die zij mij geboden hebben om zowel dit onderzoek uit te voeren, als werkervaring op te doen. In het bijzonder ben ik hierbij dank verschuldigd aan Rob van den Berg en Barry van der Ende die mij twee jaar begeleid hebben. Ook Ietje Thijsse mag niet aan dit lijstje ontbreken. Zij is de verantwoordelijke ambtenaar voor het schoolzwembeleid in Delft. Zij heeft mij zowel inhoudelijk als op praktisch gebied geholpen.

Dit rapport had niet tot stand kunnen komen zonder de medewerking van de geïnterviewden. Ik wil de geïnterviewden bij de zwembaden, de gemeente, de scholen, de sportraad en de KVLO bedanken voor de gesprekken die ik met hen heb gehad.

Tot slot wil ik mijn familie, vrienden en vriend bedanken voor de steun tijdens het maken van dit rapport. Met name mijn vader, Rob van Haasteren, heeft mij enorm geholpen bij de tot stand koming van dit rapport.

Ik hoop dat dit onderzoeksrapport een bijdrage levert aan de discussie over het schoolzwemmen in de gemeente Delft.

Fleur van Haasteren

Utrecht, juli 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	1
Voorwoord	2
Inhoudsopgave.....	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Context van het onderzoek	7
1.3 Maatschappelijk belang van het onderzoek.....	9
1.4 Doel van het onderzoek	10
1.5 Probleemstelling.....	10
1.6 Leeswijzer	11
2. Onderzoeksaanpak.....	12
2.1 Onderzoeksperspectief	12
2.2 Onderzoeksmethoden	16
2.3 Betrouwbaarheid en validiteit.....	20
3. Theoretisch Kader	22
3.1 Het politieke frame en het arenamodel.....	22
3.1.1 Politieke Frame.....	22
3.1.2 Macht en beïnvloeding	24
3.1.3 Arenamodel	25
3.1.4 Conclusie politieke frame en arenamodel	32
4. Resultaten	33
4.1 Wat is de reden dat de verschillende partijen betrokken zijn bij het schoolzwemmen?	33
4.2 Wat vinden de verschillende partijen van het huidige schoolzwembeleid en waarom vinden ze dat?	38
4.2.1 Historie	38
4.2.2 Organisatie.....	39
4.2.3 Vangnet	42

4.2.4 Protocol	43
4.2.5 Zomerschool.....	44
4.3 Hoe vinden de verschillende partijen dat het schoolzwemmen er in de toekomst uit zou moeten zien?	45
4.3.1 Imago.....	49
4.4 Hoe zijn de verhoudingen tussen de verschillende partijen en wat is hiervan de invloed op het te ontwikkelen schoolzwembeleid?.....	50
4.4.1 Allochtone ouders.....	53
4.5 Resultaten enquêtes	55
5. Conclusie.....	59
5.1 Wat is de reden dat de verschillende partijen betrokken zijn bij het schoolzwemmen?	59
5.2 Wat vinden de verschillende partijen van het huidige schoolzwembeleid en waarom vinden ze dat?	60
5.3 Hoe vinden de verschillende partijen dat het schoolzwemmen er in de toekomst uit zou moeten zien?	62
5.4 Hoe zijn de verhoudingen tussen de verschillende partijen en wat is hiervan de invloed op het te ontwikkelen schoolzwembeleid?.....	63
5.5 “Welke betekenis wordt er door de verschillende partijen gegeven aan het huidige schoolzwembeleid in de gemeente Delft en hoe kan dit beleid worden verbeterd?”	66
6. Reflectie	68
7. Aanbevelingen.....	69
8. Literatuurlijst.....	72
Bijlage A: Vragenlijst interviews	74
Bijlage B: Enquête schoolzwemmen.....	76

1. Inleiding

Schoolzwemmen moet zo snel mogelijk verplicht worden gesteld, stelt de Reddingsbrigade Nederland in het Parool van 17 juli 2009. De hulpverleners te water hebben dit jaar de handen vol aan het redden van drenkelingen, die nooit goed hebben leren zwemmen. Schoolzwemmen was vroeger alleen verplicht als scholen het in hun lesprogramma hadden opgenomen. Vanaf de jaren zeventig zijn steeds minder scholen dat gaan doen, omdat veel ouders hun kinderen zelf op zwemles deden. Of scholen onder schooltijd naar het zwembad gaan, is nu een keuze van gemeenten en schoolbesturen.¹ Op 6 juli 2010 na de eerste drukke zomerweek, herhaalde de Reddingsbrigade de noodkreet over de zwemkwaliteit van de kinderen. Zij moesten al meer dan zevenhonderd keer uitrukken op en rond het water.²

De discussie over het wel of niet verplicht aanbieden van schoolzwemmen laait in Nederland weer op. In de gemeente Delft is het schoolzwemmen nooit verdwenen. Kinderen uit groep vier zwemmen een half uur per week een jaar lang in één van de drie zwembaden die Delft rijk is. Tijdens deze zwemles leren de kinderen verschillende vaardigheden en kunnen zij een zwemdiploma halen. Voor de kinderen die na het schoolzwemmen in groep vier nog geen A-diploma hebben gehaald, bestaat er een zogenaamd vangnet. Zij kunnen tot het eind van de basisschool mee met de kinderen uit groep vier tot ook zij een A-diploma hebben gehaald.

1.1 Aanleiding

Zoals hierboven beschreven biedt de gemeente Delft al jaren schoolzwemmen aan. Samen met andere partijen heeft de gemeente het huidige schoolzwembeleid ontwikkeld. De laatste tijd gaan er echter stemmen op om te kijken naar het huidige beleid. Daar zijn verschillende redenen voor. De wethouder van onder andere 'sport' en 'jeugd en onderwijs' is bezorgd over het aantal kinderen dat in groep zeven niet over een zwemdiploma beschikt (er is na de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 2010 een nieuwe wethouder sport in Delft). Er komen signalen vanuit de basisscholen in Delft dat de manier waarop het schoolzwemmen nu georganiseerd is, zorgt voor het verlies van veel onderwijstijd. De scholen zijn nu voor een half uur zwemmen anderhalf á twee uur kwijt aan reizen, omkleden en douchen. Dit betekent dat voor een half uur schoolzwemmen bijna twee uur minder les gegeven kan worden op school. De gemeente Delft heeft in juni 2009 de nota 'Sporten, Spelen en Bewegen 2009-2012' aangenomen. In deze 'sportnota' wordt onder andere gekeken naar het aantal beweguren van

¹<http://www.parool.nl/parool/nl/224/BINNENLAND/article/detail/254114/2009/07/17/Maak-schoolzwemmen-verplicht.dhtml> 5 juli 2010

² Volkskrant 6 juli 2010

kinderen met als uitgangspunt het halen van de beweegnorm³. Het schoolzwemmen in Delft wordt ook wel natte gymnastiek genoemd en is onderdeel van het school curriculum. Vanuit deze situatie kijkt de gemeente naar het schoolzwebeleid. Traditioneel vind schoolzwemmen plaats tijdens schooluren. Tegenwoordig worden er veel activiteiten aangeboden die gekoppeld zijn aan de brede school (activiteiten die na schooltijd plaatsvinden). Dit zou kansen kunnen bieden om schoolzwemmen op een ander tijdstip aan te bieden. Gedurende het onderzoek werd duidelijk dat de gemeente Delft grote bezuinigingen door moet voeren als gevolg van de economische crisis. Deze bezuinigingen zijn een extra reden om het huidige schoolzwebeleid tegen het licht te houden. Met de uitkomsten van het onderzoek kan de gemeente Delft op een gefundeerde wijze beslissingen nemen over de toekomst van het schoolzwemmen.

1.2 Context van het onderzoek

In Nederland is het niet verplicht om als gemeente schoolzwemmen aan te bieden. In het merendeel van de gemeenten in Nederland wordt helemaal niet meer aan schoolzwemmen gedaan. De gemeente Delft heeft er voor gekozen om het schoolzwemmen wél aan te blijven bieden. Het schoolzwemmen valt in de gemeente Delft onder bewegingsonderwijs, het wordt ook wel ‘natte gymnastiek’ genoemd, een vorm van veelzijdig bewegingsonderwijs. De gemeente vindt, omdat Nederland een waterrijk land is, de veiligheid de voornaamste reden om schoolzwemmen aan te bieden, maar ook het beweegaspect is voor hen heel belangrijk. In de brochure schoolzwemmen in de gemeente Delft worden de redenen om het schoolzwemmen aan te bieden op een rijtje gezet, namelijk voor: *de veiligheid, de gezondheid, de hygiëne, de sportieve waarde en de recreatieve en sociale waarde*. De gemeente investeert jaarlijks tussen de € 230.000,- en € 240.000,- in het schoolzwemmen. De gemeente financiert het schoolzwemmen niet alleen, zij organiseert het ook. Er is een ambtenaar verantwoordelijk voor het maken van het rooster en het organiseren van het busvervoer van en naar het zwembad. Tevens heeft de gemeente een ambtenaar die beleidsinhoudelijk verantwoordelijk is voor het schoolzwemmen. Zij zit de werkgroep schoolzwemmen voor, verzorgt de jaarlijkse evaluatie schoolzwemmen, doet de communicatie rondom het werkplan schoolzwemmen en het protocol schoolzwemmen en lost geschillen tussen partijen op. Er zijn verschillende partijen betrokken bij het schoolzwemmen, namelijk de gemeente, de zwembaden, de schoolbesturen, de basisscholen in Delft, de KVLO afdeling Delft en de Sportraad Delft.

Zoals hierboven beschreven is de gemeente zowel financieel als organisatorisch betrokken bij het schoolzwemmen in Delft. Door deze financiële en organisatorische betrokkenheid heeft de gemeente een belangrijke positie als het om het schoolzwebeleid gaat. Zonder haar financiële steun is de kans

³ De norm gezond bewegen geeft aan dat volwassenen minimaal 5 dagen per week 30 minuten matig intensieve beweging moeten hebben. Voor kinderen en jongeren ligt deze norm op 60 minuten per dag.

groot dat het schoolzwemmen in Delft niet, of nauwelijks, zou kunnen voortbestaan. Bovendien is de inzet van de gemeente op organisatorisch gebied dusdanig groot, dat de kans aanwezig is, dat indien de gemeente weg zou vallen een andere partij de taken van de gemeente niet op zich zou kunnen of willen nemen omdat het te veel tijd kost. Door de grote betrokkenheid van de gemeente heeft zij een belangrijke stem in de ontwikkeling van het schoolzwembeleid. De gemeente Delft telt drie zwembaden. Er is één gemeentelijk bad, 'zwembad Kerkpolder' en twee particuliere zwembaden die onder het Sportfondsen Delft vallen. De zwembaden zijn op meerdere manieren betrokken bij het schoolzwemmen en het schoolzwembeleid in Delft. Afgevaardigden van de zwembaden nemen deel aan de werkgroep schoolzwemmen. In deze werkgroep wordt onder andere het schoolzwemmen geëvalueerd, komen praktische problemen aan de orde en wordt het rooster zowel als het lesplan gemaakt. Naast het gegeven dat de zwembaden zitting hebben in de werkgroep schoolzwemmen leveren de zwembaden leerkrachten om de zwemlessen te geven, stellen zij hun accommodatie ter beschikking en onderhouden zij contacten met de leerkrachten van de scholen. De zwembaden hebben een belangrijke positie bij het vormen van het schoolzwembeleid. Zonder de medewerking van de zwembaden is het niet mogelijk om schoolzwemmen aan te bieden. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat zwembad Kerkpolder een gemeentelijk bad is en dus minder vrijheid heeft in het al dan niet meewerken aan het schoolzwembeleid. De schoolbesturen hebben in de praktische uitvoering niet direct met het schoolzwemmen te maken, maar wel beleidsinhoudelijk. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het algemene beleid dat de verschillende scholen die onder hen vallen uitvoeren. Wanneer er beleidsinhoudelijk aanpassingen nodig zijn, gebeurt dit in samenwerking met de gemeente, de zwembaden en de schoolbesturen. De instemming van de schoolbesturen met nieuw beleid is essentieel omdat zij tekenen voor akkoord voor alle scholen die onder hun verantwoordelijkheid vallen. Dit zorgt ervoor dat de schoolbesturen een belangrijke positie bekleden als het gaat om het schoolzwembeleid in de gemeente Delft. De positie van de basisscholen in Delft lijkt niet erg sterk te zijn wanneer het gaat om het schoolzwembeleid. De basisscholen zitten namelijk niet in een overlegstructuur met de andere betrokken partijen om over beleidsinhoudelijke kwesties te discussiëren. Indirect hebben de basisscholen echter wel een belangrijke positie. De medewerking van de basisscholen is namelijk vereist om ook daadwerkelijk kinderen in het zwembad te krijgen voor het schoolzwemmen. De basisscholen vallen onder een schoolbestuur. Dit bestuur is uiteindelijk eindverantwoordelijk is voor het te voeren beleid. Echter, de scholen hebben met de praktijk van het schoolzwemmen te maken en zullen ten opzichte van hun schoolbestuur sterk staan, indien zij het met het beleid niet eens zijn, of veranderingen zouden willen zien. De basisscholen zijn dus wel degelijk een partij om rekening mee te houden. De KVLO (Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding) afdeling Delft heeft een minder belangrijke positie bij het schoolzwembeleid dan de eerder genoemde partijen. Momenteel nemen zij aan geen enkel overlegorgaan over het schoolzwembeleid in Delft deel. In het verleden hebben zij wel deelgenomen aan een werkgroep over het schoolzwembeleid. Tevens bestaat er bij de KVLO veel expertise op het gebied van bewegen en

motorische ontwikkeling van kinderen. Hoewel de KVLO geen belangrijke positie bij de discussie over het schoolzwembeleid inneemt, kan zij door haar expertise wel van grote waarde zijn in deze discussie. De Sportraad van Delft is momenteel niet betrokken bij het schoolzwembeleid in Delft. De Sportraad vertegenwoordigt de verschillende sportverenigingen in Delft, waaronder ook de zwemverenigingen. In de huidige opzet van het schoolzwemmen spelen zwemverenigingen geen enkele rol. In de toekomst zou het echter kunnen dat zwemverenigingen wel een rol gaan spelen. Daarom is de sportraad en indirect de zwemverenigingen betrokken bij dit onderzoek.

Het schoolzwemmen is op de volgende wijze georganiseerd. Kinderen uit groep vier krijgen een jaar lang eenmaal per week een half uur les in het zwembad. Kinderen die speciaal onderwijs volgen hebben zes jaar lang schoolzwemmen. Bij de Herman Broerenschool in Delft (ZMOK school) wordt zelfs vanaf de leeftijd 6 tot en met 18 jaar gezwommen. Wanneer de schoolvakanties niet meegeteld worden, zwemmen de kinderen ongeveer 38 keer. De kinderen lopen of gaan per bus onder begeleiding van een groepsleerkracht naar het zwembad toe. In het zwembad aangekomen kleden ze zich om en gaan onder de douche. Ze worden door de zweminstructeur ingedeeld in groepen van geoefendheid, waarna ze 30 minuten lang les krijgen. Vervolgens herhaalt zich de procedure van douchen, aankleden en het vervoer terug naar school. Wanneer kinderen in groep vier niet hun A-diploma hebben gehaald, mogen ze mee met het vangnet. De vangnetregeling houdt in dat kinderen gedurende de hele basisschoolperiode mogen zwemmen totdat zij een A-diploma halen. Het schoolzwemmen is opgebouwd volgens het werkplan schoolzwemmen. De zwembaden ontwikkelen elk jaar in samenwerking met de gemeente en de basisscholen een werkplan schoolzwemmen waarin per les beschreven is wat aan de orde komt. Het schoolzwemmen is onderdeel van het schoolplan en maakt dus deel uit van het curriculum van de school. Er is tevens een protocol schoolzwemmen in werking. In dit protocol zijn de juridisch verantwoordelijkheden van de partijen geregeld. Het nu functionerende protocol dateert uit juli 2002. Er bestaat ook een toelichting op het protocol waarin de verantwoordelijkheden van alle partijen zijn toegelicht. De gemeente Delft kent ook nog de 'zomerschool'. In de zomerschool krijgen kinderen met achterstanden bijvoorbeeld extra taal of rekenonderwijs. Zwemmen is ook een onderdeel van de zomerschool. Een groep kinderen zonder diploma krijgt een spoedcursus zwemmen om zo snel mogelijk een A-diploma te halen. Ze zwemmen een aantal weken lang elke dag totdat ze een A-diploma hebben.

1.3 Maatschappelijk belang van het onderzoek

Het belang van het onderzoek voor de gemeente Delft is om inzicht te krijgen in hoe de verschillende partijen over het schoolzwembeleid denken. De gemeente kan op deze manier leren wat in de praktijk van het schoolzwemmen goed werkt en wat voor verbetering vatbaar is. Tevens leert zij de wensen

van de verschillende partijen kennen, waardoor zij meer maatwerk kan gaan leveren. Doordat de uitkomsten van het onderzoek vanuit een wetenschappelijke perspectief zijn geanalyseerd, krijgt de gemeente Delft meer inzicht in het macht en belangenspel rondom het schoolzwembeleid. Vanuit de theoretische benadering die gebruikt is, kunnen er wellicht oplossingen geboden worden waar de gemeente Delft nog niet aan gedacht heeft en dit kan er uiteindelijk toe leiden dat de gemeente Delft een ander schoolzwembeleid gaat voeren.

Het onderzoek kan voor andere partijen naast de gemeente Delft ervoor zorgen dat zij meer inzicht krijgen op welke manier beleid waar meerdere partijen bij betrokken zijn ontwikkeld kan worden. Zij kunnen meer inzicht krijgen in de manier waarop partijen macht- en beïnvloedingstechnieken gebruiken om hun eigen belangen voor het voetlicht te brengen.

Voor andere gemeenten kunnen de uitkomsten van het onderzoek inzicht verschaffen in hun eigen situatie rondom het schoolzwemmen. Wellicht kunnen zij de aanbevelingen voor de gemeente Delft gebruiken voor hun eigen (te ontwikkelen) schoolzwembeleid.

1.4 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is om inzichtelijk te maken hoe de verschillende betrokken partijen denken over het schoolzwembeleid en hoe zij denken dat dit beleid kan worden verbeterd. De onderzoeker wil door middel van het gebruik van theorie aanbevelingen doen die de gemeente Delft kan gebruiken voor een eventueel nieuw te ontwikkelen beleid. Door de uitkomsten van het onderzoek te combineren met theorie kan de onderzoeker de uitkomsten in breder perspectief plaatsen. Door dit bredere perspectief wordt het eenvoudiger om oplossingen te zoeken waardoor het schoolzwembeleid verbeterd kan worden.

Tot slot wil de onderzoeker met het onderzoek laten zien op welke manier betekenissen worden gevormd, hoe betekenissen dominant worden, en hoe hier door middel van onderhandeling beleid mee gevormd wordt.

1.5 Probleemstelling

De gemeente Delft krijgt zowel intern als extern signalen dat het huidige schoolzwembeleid aan verbetering toe is. De gemeente wil inzicht krijgen hoe de verschillende partijen over schoolzwemmen denken, wat zij van het huidige schoolzwembeleid vinden en hoe zij denken dat dit verbeterd kan worden. Om antwoord te krijgen op de vragen van de gemeente gebruikt de onderzoeker de volgende centrale vraag:

“Welke betekenis wordt er door de verschillende partijen gegeven aan het huidige schoolzwembeleid in de gemeente Delft en hoe kan dit beleid worden verbeterd?”

Met de *verschillende partijen* doelt de onderzoeker op alle partijen die betrokken zijn bij het schoolzwembeleid in de gemeente Delft: de gemeente, de zwembaden, de schoolbesturen, de basisscholen, de KVLO afdeling Delft (Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding) en de Sportraad van Delft.

Met het *huidige beleid schoolzwembeleid in de gemeente Delft* doelt de onderzoeker op het schoolzwembeleid dat in het schooljaar 2009-2010 gevoerd wordt. Tot dit beleid behoren de diploma eisen, het werkplan schoolzwemmen, het protocol schoolzwemmen, het rooster, de vangnet regeling en het algemene zwembeleid.

Om de centrale vraag te kunnen beantwoorden is deze opgedeeld in verschillende deelvragen:

- *Wat is de reden dat de verschillende partijen betrokken zijn bij het schoolzwemmen?*
- *Wat vinden de verschillende partijen van het huidige schoolzwembeleid en waarom vinden ze dat?*
- *Hoe vinden de verschillende partijen dat het schoolzwemmen er in de toekomst uit zou moeten zien?*
- *Hoe zijn de verhoudingen tussen de verschillende partijen en wat is hiervan de invloed op het te ontwikkelen schoolzwembeleid?*

1.6 Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt de onderzoeks aanpak besproken. Hier komen het onderzoeksperspectief, de onderzoeksmethoden en de betrouwbaarheid en de validiteit aan de orde.

In hoofdstuk drie wordt het theoretisch kader besproken. Het theoretisch kader bestaat uit het politieke frame en het arena model.

In hoofdstuk vier worden de onderzoeksresultaten besproken. Het hoofdstuk is onderverdeeld in de vier subvragen en de resultaten uit de enquête.

In hoofdstuk vijf wordt de conclusie getrokken en wordt de centrale vraag beantwoord.

In hoofdstuk zes wordt er een reflectie op het onderzoek gegeven.

Tot slot worden er in hoofdstuk zeven aanbevelingen gedaan.

2. Onderzoeksaanpak

2.1 *Onderzoeksperspectief*

Voor deze studie wordt gebruik gemaakt van de kritische etnografie methode. De kritische etnografie is afgeleid uit het symbolisch interactionisme en het symbolisch interactionisme is een onderdeel van culturele studies. Hieronder zullen alle drie de begrippen worden uitgelegd. Vervolgens zal het begrip discours worden toegelicht, gevolgd door de functie van taal. Na de uiteenzetting van het onderzoeksperspectief zal de consequentie van dit perspectief voor het onderzoek worden aangegeven.

Culturele studies

Een culturele studie is een interdisciplinaire benadering om cultuur te analyseren en dan met name de worsteling over betekenisgeving. Centraal in culturele studies staat het onderzoek naar machtsrelaties en hoe deze relaties invloed uitoefenen op het leven van mensen (Beal, 2002). Cultuur wordt gevormd door een set van ideologieën (een set van ideeën hoe de samenleving zou moeten werken) welke zijn gevormd door de groep met de meeste macht. Deze groep schrijft door middel van interactie specifiek gedrag voor en limiteert wat wordt waargenomen als mogelijk gedrag. Op deze manier worden sociale handelingen van mensen bepaald en een dominante cultuur gevormd. Er zal echter altijd enige mate van weerstand zijn tegen de dominante cultuur door ondergeschikte groepen. De hoeveelheid macht waarover een ondergeschikte groep beschikt bepaalt in hoeverre zij weerstand kan bieden aan de dominante cultuur.

Martin (2002) onderscheidt drie verschillende perspectieven hoe er naar cultuur gekeken kan worden namelijk: het integratieperspectief, het differentiatieperspectief en het fragmentatieperspectief. Hieronder volgt een beperkte uitleg van de drie perspectieven. In het theoretisch kader komen de drie perspectieven uitgebreider aan de orde. Bij het integratieperspectief gaat men uit van een dominante, gezamenlijke cultuur. Er wordt op zoek gegaan naar de gemene deler (consensus). Men wil het liefst dat alle neuzen dezelfde kant op wijzen. Bij het differentiatieperspectief gaat men uit van verschillende subculturen die gezamenlijk de organisatiecultuur vormen. De verschillende subculturen kunnen met elkaar in conflict zijn (dissensus). In ieder geval hebben ze andere interpretaties. Bij het fragmentatieperspectief gaat men uit van ambiguïteit. Er bestaat geen eenduidige organisatiecultuur, deze is steeds aan verandering onderhevig (Martin, 2002). Het eenheidsdenken (integratieperspectief) is dominant en wordt vaak gezien als noodzakelijk om iets te kunnen bereiken.

Culturele studies onderzoeken de relatie tussen sociale structuur en menselijke actie. Dit wordt ook wel aangeduid als “actor/structuur dualisme”. Anthony Giddens geeft in zijn structuratietheorie aan dat actor en structuur niet tegenover elkaar moeten worden gezet, maar naast elkaar. Gedrag en structuur zijn op elkaar betrokken. Mensen worden gevormd door de sociale structuur waarin zij zich bevinden en op basis hiervan construeren zij een werkelijkheid en handelen zij. Aan de andere kant kan men

door middel van zijn handelingen bijdragen aan de ontwikkeling van de sociale structuur. Het is dus dialectisch van aard. Een mens kan door zijn handelen de wereld om hem heen veranderen. Aan de andere kant wordt zijn handelingsvrijheid beperkt door opgelegde beperkingen.

Symbolisch interactionisme

Een onderdeel van een culturele studie is het symbolisch interactionisme. Mensen geven betekenis door middel van sociale interactie. Wanneer verschillende mensen het in meerderheid eens zijn over een betekenis ontstaat er een sociaal fenomeen. Voorbeelden van sociale fenomenen zijn: facebook, liefde, het huwelijk, en om dicht bij het onderwerp van dit onderzoeksrapport te blijven, het zwemdiploma-A evenals het in de hele wereld op markten en pleinen of in cafés gezamenlijk kijken naar het wereldkampioenschap voetbal. Hoe meer mensen dit fenomeen onderschrijven, hoe groter de betekenis van dit fenomeen zal zijn. Verschillende fenomenen samen vormen een sociale realiteit. Een sociale realiteit is echter niet statisch van aard. Een sociale realiteit wordt gevormd door de betekenisgeving van mensen. Deze betekenis verandert continu door interpretatie en onderhandeling. Hier liggen drie aannames van Blumer (1969) aan ten grondslag:

- 1) Men gedraagt zich ten opzichte van een fenomeen op basis van de betekenis die dat fenomeen voor hem of haar heeft;
- 2) De betekenis die men geeft aan een fenomeen komt tot stand door de sociale interactie die iemand heeft met zijn omgeving
- 3) De betekenis die men geeft aan een fenomeen is aan verandering onderhevig door een interpretatief proces dat iemand heeft wanneer men betekenis moet geven en om moet gaan met fenomenen die men tegenkomt.

Het symbolisch interactionisme bestudeert het proces waarbij mensen identiteiten, betekenissen en relaties creëren. Er wordt bestudeerd op welke manier verschillende identiteiten worden gevormd. Het symbolisch interactionisme gaat ervanuit dat symbolen de basis vormen van sociale realiteit. Het gaat er vanuit dat het voor mensen mogelijk is om symbolen te creëren en te veranderen, wat wil zeggen dat men zijn identiteit en sociale wereld kan veranderen.

Kritische etnografie

De methode die gebruikt wordt voor het uitvoeren van dit onderzoek is de kritische etnografie. De basis van de kritische etnografie is te vinden in de hierboven beschreven culturele studies en in het symbolisch interactionisme. Beiden zien mensen als symbolische wezens die betekenis creëren door sociale interactie, wat ervoor zorgt dat ze tot de interpretatieve traditie in de sociologie worden gerekend. De basis van de interpretatieve studies wordt gevormd door de hermeneutiek welke is gevormd door Dilthey (Prus, 1996). Dilthey zag mensen als wezens die worden gevormd en gemotiveerd door betekenissen.

Ook het pragmatisme speelt een belangrijke rol in de kritische etnografie. Het pragmatisme geeft aan dat betekenissen worden gevormd door menselijke actie. Menselijke actie komt tot stand door gedachten van mensen waarvan zij willen weten of deze gedachten op waarheid berusten. Door deze gedachten te testen (interactie) en te ervaren, ontdekt men de praktische consequentie van datgene wat werd geloofd (Thomas, 1983, p. 31). Door het proces van interactie ontstaat kennis.

Degenen die kritische etnografie praktiseren, zijn vooral gefocust op machtsrelaties en processen. Ze proberen zich te focussen op de manier waarop mensen bepaalde machtsrelaties accepteren of bestrijden in hun dagelijks leven. Het doel van het onderzoek doen bij een kritische etnografie is niet het bewijzen van een groep zijn ondergeschikte status (Quantz, 1992, p. 468). Het doel van het onderzoek is laten zien hoe de verschillende groepen gepositioneerd zijn ten opzichte van elkaar. Vervolgens wordt gekeken op welke manier deze relaties tot stand zijn gekomen. Tot slot wordt door middel van het zichtbaar maken van de relaties, de posities ten opzichte van elkaar en de machtsrelaties een opening geboden om deze relaties te herstructureren (Quantz, 1992, p. 468). Kennis zorgt er voor dat mensen in staat zijn tot verandering. Zoals Giddens aangeeft worden mensen gevormd door hun sociale context en structuur, maar oefenen zij ook invloed uit op de manier waarop deze context en structuur eruit ziet. Er wordt aangenomen dat een kritische dialoog tussen de verschillende groepen ervoor zorgt dat men zich bewust wordt hoe dominante ideologieën ervoor kunnen zorgen dat ongelijke relaties in stand worden gehouden.

Discours

Een discours analyse wordt gebruikt om de kritische etnografie uit te voeren. Uit voorgaande blijkt dat de onderzoeker ervanuit gaat dat de sociale werkelijkheid wordt gecreëerd door interactie en betekenisgeving. Wanneer verschillende mensen dezelfde betekenis geven aan fenomenen ontstaat er een sociale realiteit. Uit de structuratietheorie van Giddens blijkt dat een sociale werkelijkheid invloed uitoefent op de betekenisgeving van het individu. Hier tegenover staat dat het individu onderdeel uitmaakt van de sociale werkelijkheid en door zijn of haar betekenisgeving zorgt voor verandering van deze werkelijkheid. Een sociale werkelijkheid en betekenissen zijn dus niet statisch van aard, maar aan verandering onderhevig. Door machtsprocessen, die inherent zijn aan interactie, ontstaan er dominante gedachten en betekenissen. Deze dominante betekenissen creëren bepaalde werkelijkheden en structuren waar men zich binnen een bepaalde context meestal aan aanpast. Deze werkelijkheden worden ook wel discourses genoemd. Een discours is dus een fenomeen wat een werkelijkheid structureert en vastlegt wat zij voor moreel en waar houdt. Het zorgt ervoor dat men zich ideeën vormt over hoe men zich hoort te gedragen, dat men zich ideeën vormt over wat goed is en wat fout, etc. Discourses zijn interessant om te onderzoeken omdat ze de basis zijn van reacties die zo normaal en vanzelfsprekend zijn, dat ze min of meer onzichtbaar of onbewust blijven. Vaak liggen discourses ten grondslag aan dominante betekenissen zonder dat men zich van deze discourses bewust is. Foucault ziet discours als een analyse van het onderbewuste (Foucault, 1972, p. 38). Men weet wat moreel goed

gedrag is. Men weet bijvoorbeeld dat stelen niet mag en men vindt deze ongeschreven regel ook volkomen normaal. Dit is een dominante betekenis in onze maatschappij. Waarom men handelt zoals men handelt, realiseert men zich vaak niet. De grondslag van ons gedrag wordt gevormd door discoursen. In die zin hebben discoursen consequenties voor ons handelen.

Taal

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van interviews, enquêtes en documenten. Al deze bronnen hebben 'taal' gemeen. Taal wordt door Wood en Krogar (2000, p.12) niet alleen gezien als een middel om te communiceren, maar ook als een sociale praktijk, als de manier waarop we dingen doen. Taal wordt gezien als het domein waarin onze kennis van de wereld wordt gecreëerd. Taal zorgt voor de betekenis waardoor we onze identiteiten kunnen uitdragen. Taal is een belangrijk onderdeel van een discours. De manier waarop we praten, wie mag praten, wat er niet gezegd wordt, dat we vooral op taal vertrouwen en minder op mimiek of lichaamstaal, is allemaal onderdeel van een dominante discours. Dat is de manier waarop wij met elkaar communiceren. Met dit alles in het achterhoofd heeft de onderzoeker getracht kritisch te kijken naar de taal die wordt gebruikt maar ook naar wat er niet gezegd wordt.

Consequentie voor het onderzoek

In dit onderzoek is de onderzoeker op zoek gegaan naar de discoursen die ten grondslag liggen aan het handelen van de respondenten. Zij heeft door middel van interviews en enquêtes proberen te achterhalen hoe de verschillende partijen denken over het schoolzwembeleid in de gemeente Delft en waarom zij zo denken. Er zijn echter een aantal punten waar de onderzoeker rekening mee heeft moeten houden. Uit dit hoofdstuk blijkt dat de onderzoeker er vanuit gaat dat elk individu betekenis geeft en dat deze betekenis door middel van interactie aan verandering onderhevig is. De manier waarop een mens betekenis geeft is afhankelijk van zijn of haar persoonlijkheid maar ook van de sociale structuur en context waarin men zich bevindt. Dit betekent dat de werkelijkheid van een individu aan verandering onderhevig is. Wanneer een ander de werkelijkheid van iemand probeert te begrijpen, zal hij of zij dit op zijn of haar eigen manier interpreteren en filteren. De werkelijkheid die hierdoor ontstaat, is nooit hetzelfde als de werkelijkheid van degene men probeert te begrijpen. Daarnaast is de informatie uit de interviews door middel van interactie verkregen. Wanneer men met elkaar interacteert beïnvloedt men elkaar. Dit zorgt ervoor dat de onderzoeker beïnvloed is door de door haar geïnterviewden, maar de geïnterviewden zijn ook beïnvloed door de onderzoeker. De onderzoeker is op zoek gegaan naar onderliggende betekenissen. Zij maakt echter deel uit van dezelfde dominante cultuur als de geïnterviewden. Dit zorgt ervoor dat de onderzoeker bepaalde issues niet ter discussie heeft gesteld, omdat ze voor haar net zo logisch en dus onzichtbaar zijn als voor de geïnterviewden.

2.2 Onderzoeksmethoden

Voor dit onderzoek zijn verschillende methoden gebruikt. Er zijn semigestructureerde interviews gehouden, er is een enquête uitgezet en er heeft een documenten analyse plaats gevonden.

Semigestructureerde interviews

De onderzoeksvraag van dit onderzoek richt zich op de betekenis die de verschillende partijen aan het schoolzwembeleid geven en hoe zij dit verbeterd zouden willen zien. Er is dus op zoek gegaan naar de betekenisgeving van de verschillende partijen. De onderzoeker wilde achter de meningen en ideeën van de geïnterviewden komen. Interviews geven een onderzoeker de mogelijkheid om diep op een onderwerp in te gaan en zo achter de gegeven betekenissen te komen.

De onderzoeker heeft er voor gekozen om semigestructureerde interviews te houden. Er is van tevoren een topiclijst gemaakt die deels uit de literatuur is voortgekomen. Een voordeel van semigestructureerde interviews is, dat de topics de onderzoeker houvast geven tijdens het interviewen. Het herinnert de onderzoeker eraan welke onderwerpen aan bod 'moeten' komen en geeft zo de mogelijkheid om de geïnterviewde enigszins te sturen. Aan de andere kant is het met semigestructureerde interviews ook nog mogelijk om topics gedurende het onderzoek toe te voegen. Als er uit een interview verrassende elementen naar voren komen, heeft de onderzoeker de ruimte om hier op in te gaan en deze eventueel te gebruiken voor latere interviews. Indien de onderzoeker volledig gestructureerde interviews had gehouden, was dit niet mogelijk geweest. Uiteindelijk heeft de onderzoeker er voor gekozen, in overleg met haar stagebegeleider bij de Universiteit van Utrecht, om de interviewvragen volledig uit te werken. Zij had echter nog wel de mogelijkheid om vragen/onderwerpen toe te voegen (zie bijlage A).

Enquête

Gedurende het onderzoek heeft de onderzoeker er voor gekozen om een enquête uit te zetten. Elk jaar wordt er vanuit de gemeente Delft een enquête verstuurd aan de basisscholen in Delft om het schoolzwemmen te evalueren. De onderzoeker heeft ervoor gekozen om kritisch te kijken naar de huidige enquête en om er een drietal vragen aan toe te voegen. Samen met de verantwoordelijke ambtenaar voor het schoolzwembeleid en een expert van de gemeente op het gebied van onderzoek is de enquête aangepast (bijlage B), die vervolgens op gestuurd is naar alle basisscholen in Delft. Er zijn 37 enquêtes opgestuurd en er zijn 27 enquêtes terug gekomen. Dit betekent een respons van 73%. De onderzoeker heeft de respons op de door haar toegevoegde vragen geturfd en de gevraagde toelichting op het antwoord bij de vragen verwerkt en geanalyseerd.

De onderzoeker heeft er voor gekozen om gebruik te maken van de mogelijkheid van de enquête omdat zij niet alle basisscholen in Delft kon bezoeken om te interviewen. Door deze enquête heeft zij

een betrouwbaarder beeld hoe de leerkrachten van de basisscholen denken over het huidige schoolzwembeleid.

Documentenanalyse

Er is voor het onderzoek gebruik gemaakt van beschikbare documenten over het schoolzwemmen in Delft maar ook in de rest van Nederland. De opdrachtgever van het onderzoek heeft verschillende documenten aangeleverd, waardoor de onderzoeker meer inzicht kreeg in het schoolzwemmen in Delft. Toen de onderzoeker in het onderwerp schoolzwemmen dook, ontdekte zij dat het schoolzwemmen ook landelijk een actueel onderwerp is. Zo zijn er in juni 2007 en in augustus 2009 Kamervragen gesteld aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Dijkema, over het schoolzwemmen.

De onderzoeker heeft ook documenten gelezen die betrekking hebben op de verschillende partijen die betrokken zijn bij het schoolzwemmen. Zij heeft verslagen gelezen van de werkgroep schoolzwemmen. Ze heeft ook een aantal vergaderingen van de werkgroep schoolzwemmen bijgewoond. Zij heeft gezien hoeveel diploma's er door verschillende zwembaden zijn uitgereikt. Al deze documenten hebben ervoor gezorgd dat de onderzoeker zich de materie van het schoolzwemmen goed eigen heeft kunnen maken.

Selectie Respondenten

De onderzoeker heeft respondenten geselecteerd voor zowel haar interviews als haar enquêtes. Omdat de basis van het onderzoek het arenamodel is en er gekeken wordt naar macht en beïnvloeding door de verschillende partijen, heeft de onderzoeker er voor gekozen om alle partijen die bij het schoolzwembeleid betrokken zijn te interviewen. In de context van dit onderzoeksrapport (1.2) zijn de verschillende partijen en hun positie in het bepalen van het schoolzwembeleid nader beschreven. De partijen zijn:

- De zwembaden
- De gemeente
- De schoolbesturen en basisscholen
- De Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO) afdeling Delft
- De sportraad van Delft

In totaal heeft de onderzoeker 16 personen geïnterviewd. De reden voor dit aantal interviews is er vooral één van praktische aard. De onderzoeker heeft een bepaalde tijd voor haar scriptie uitgetrokken. Het aantal gehouden interviews past bij deze tijdsspanne. De onderzoeker heeft de interviews gehouden op de werkplek van de geïnterviewden. Lincoln en Guba zeiden in 1985 dat "*Naturalistic researchers study people in their ordinary settings, where they live or work or play, analyze what they*

have heard and seen, and then convey to other, in rich and realistic detail, the experiences and perspectives of those being studied". (Rubin and Rubin, 2005, p. 2)

Uit hoofdstuk 1 van het onderzoek blijkt dat de zwembaden, de gemeente en de basisscholen de belangrijkste partijen zijn die betrokken zijn bij het schoolzwembeleid in Delft. Er is daarom gekozen om bij de KVLO en de Sportraad maar één vertegenwoordiger te interviewen.

Er zijn drie zwembaden in Delft. Eén gemeentelijk bad, 'zwembad Kerkpolder' en twee particuliere baden van Sportfondsen Delft, namelijk de locatie 'Sportfondsenbad Delft' en het 'Zwem- en Squashcentrum Delft'. Bij alle drie de baden is de teamleider/directeur en het hoofd zwemzaken of zwemzaal geïnterviewd. Bij één van de baden is een zwemleerkracht geïnterviewd. In totaal zijn er bij de zwembaden zes personen geïnterviewd.

Bij de gemeente zijn twee personen geïnterviewd. De onderzoeker had drie personen willen interviewen, maar één van de te interviewen personen stopte met zijn functie waardoor het niet mogelijk was om met hem een interview te houden. De onderzoeker heeft de beleidsinhoudelijke ambtenaar voor het zwemmen geïnterviewd en de ambtenaar die zich met het sportbeleid bezig houdt. De ambtenaar die verantwoordelijk is voor het busvervoer en de beroostering heeft zij dus niet gesproken.

Er zijn zes personen bij basisscholen in Delft geïnterviewd. Drie leerkrachten van groep vier die meegaan met het schoolzwemmen. Twee directeurs van basisscholen, waarvan één in het speciaal onderwijs en één bovenschoolse clusterdirecteur. De basisscholen zijn geselecteerd op verschillende typen onderwijs (Openbaar Basisonderwijs/ Rooms Katholiek Basisonderwijs/ Protestants Christelijk Basisonderwijs/ Algemeen Bijzonder Basisonderwijs en Speciaal Onderwijs), populatie (hoogopgeleide ouders/laagopgeleide ouders) en in welk zwembad de school zwemt. Door dit alles is er een brede selectie aan scholen ontstaan. Met als gevolg een diversiteit aan geïnterviewde leerkrachten.

De gemeente, de zwembaden en de scholen zijn de belangrijkste partijen bij het schoolzwembeleid in Delft. Bij de gemeente en de zwembaden zijn bijna alle belangrijke personen gesproken en is er genoeg diversiteit geweest. Bij de scholen was dit lastiger omdat er erg veel basisscholen in Delft zijn. Daarom heeft de onderzoeker ervoor gekozen om gebruik te maken van de enquête die jaarlijks naar de basisscholen gestuurd wordt. Zij heeft zo een algemeen beeld gekregen hoe de leerkrachten op de basisscholen over het schoolzwembeleid denken. De onderzoeker heeft het idee dat de geïnterviewde bij de sportraad van Delft de ideeën bij de sportraad leven naar voren bracht. De geïnterviewde bekleedt niet alleen een belangrijke positie bij de sportraad, hij is ook lid van de sectie zwemmen van de sportraad en tevens actief bij een zwemvereniging. Bij de KVLO afdeling Delft vindt de onderzoeker het lastiger in te schatten of zij na het interviewen van één bestuurslid het standpunt van de KVLO heeft gekregen. De reden hiervoor is dat de geïnterviewde niet alleen bestuurslid is van de KVLO, maar ook vakleerkracht bewegingsonderwijs op een basisschool. Tijdens het interview ging

het soms over de basisschool waar de geïnterviewde werkzaam is en soms over de KVLO. Het was lastig te ontdekken wanneer de geïnterviewde zijn persoonlijke mening gaf of het standpunt van de KVLO vertegenwoordigde.

Het is mogelijk dat de lezer van dit onderzoek vindt dat er twee partijen bij de geïnterviewden ontbreken. De onderzoeker had kinderen kunnen interviewen. Zij zijn immers degenen die schoolzwemmen. Er zijn verschillende redenen geweest om de kinderen niet te interviewen. De kinderen hebben in de huidige organisatie geen invloed op het opgestelde schoolzwembeleid. Zij zijn geen partij waarmee gesproken wordt, er wordt over hen gesproken. Ook zijn de kinderen die schoolzwemmen erg jong, gemiddeld zeven jaar. Het leek de onderzoeker lastig om hen te interviewen. Daarnaast zijn er erg veel kinderen die schoolzwemmen, een representatieve steekproef was niet haalbaar

De onderzoeker had ook ouders kunnen interviewen. Van ouders is immers te verwachten dat zij een mening hebben over het schoolzwemmen. Zij zijn degenen die al of niet de keuze kunnen maken om hun kinderen op een particuliere zwemles te doen. Het niet interviewen van de ouders was een bewuste keuze ondanks het feit dat de onderzoeker daar lang over getwijfeld heeft. De belangrijkste reden om de ouders uiteindelijk niet te interviewen was er één van praktische aard. De onderzoeker had een beperkte tijd voor het onderzoek. De onderzoeker had al ondervonden dat het dat het lastig was om een enigszins algemeen beeld van de mening van de leerkrachten over het schoolzwemmen te krijgen. Dit zou minstens even lastig worden bij de ouders. Zij heeft de ouders niet geïnterviewd omdat zij ook geen partij zijn bij het vormen van het schoolzwembeleid. Gedurende het onderzoek is de onderzoeker er achter gekomen dat ouders desondanks een belangrijkere rol spelen bij het schoolzwemmen in Delft dan zij dacht. Hoewel zij niet direct betrokken zijn bij het schoolzwembeleid, hebben zij indirect veel invloed. Doordat zij schoolzwemmen vaak zien als een manier om zwemdiploma's te halen, vinden er regelmatig discussies plaats tussen de ouders, de basisscholen en het zwembad, als een kind geen diploma heeft gehaald. Hoewel beschreven staat dat schoolzwemmen natte gymnastiek is, hebben deze discussies over diploma's wel invloed op het schoolzwembeleid. Een voorbeeld hiervan is het uitgeven van overlevingscertificaten. Omdat het ontzettend lastig is om een C diploma te halen tijdens het schoolzwemmen (te weinig tijd) geven de zwembaden de kinderen een overlevingscertificaat. Zo kunnen zij de kinderen toch een 'beloning' geven en hebben de kinderen toch een diploma gehaald. Doordat de rol van de ouders groter is dan de onderzoeker dacht en zij hen niet geïnterviewd heeft, heeft de onderzoeker er voor gekozen de ouders wel bij de aanbevelingen te noemen.

Analyse

De gehouden interviews zijn opgenomen op band. Vervolgens heeft de onderzoeker de interviews letterlijk getranscribeerd. Uit de transcripties heeft de onderzoeker vijf verschillende hoofdcodes gehaald: 1.geschiedenis; 2.nut; 3.organisatie; 4.partijen; 5.drempels.

Onder de verschillende hoofdcodes vielen subcodes. Deze subcodes representeren de onderwerpen die uit de interviews en de enquête naar voren kwamen. Vervolgens zijn per subcode alle stukken tekst die bij elkaar hoorden bij elkaar gevoegd en uitgeprint. Op deze wijze kon gemakkelijk geanalyseerd worden per onderwerp. Vanuit de analyse is het resultaten hoofdstuk geschreven.

Zoals bij het kopje enquêtes beschreven is heeft de onderzoeker de antwoorden op de vragen geturfd en de gevraagde toevoeging bij de vragen opgeschreven en geanalyseerd. Vervolgens heeft zij de geturfd antwoorden verwerkt in een grafiek. Bij de verklaring van de grafiek heeft de onderzoeker gebruik gemaakt van de toegevoegde antwoorden bij de vragen.

2.3 Betrouwbaarheid en validiteit

Een onderzoek is betrouwbaar indien het navolgbaar is. Een onderzoek wordt navolgbaar wanneer duidelijk is wat de onderzoeker voor keuzes heeft gemaakt, waarom hij of zij deze keuzes heeft gemaakt en wat de consequentie van deze keuzes is. De lezer moet kunnen nagaan hoe de onderzoeker tot de conclusie is gekomen. De onderzoeker heeft in dit onderzoeksrapport geprobeerd zo transparant mogelijk te werken, waardoor haar keuzes goed te volgen zijn voor de lezer. Hiermee heeft zij getracht de navolgbaarheid en dus de betrouwbaarheid van haar onderzoek te waarborgen.

Tevens heeft de onderzoeker zich kritisch laten volgen door verschillende personen. Zij heeft contact gehad met een aantal andere studenten over het onderzoek, met haar begeleider vanuit de universiteit, haar begeleider vanuit de gemeente en zij heeft haar onderzoek gedurende het proces door een aantal mensen laten lezen. Doordat er interactie heeft plaats gevonden op de keuzes die de onderzoeker heeft gemaakt, heeft zij getracht de betrouwbaarheid te vergroten.

Easterby-Smith geeft aan dat betrouwbaarheid wordt gezien als een item om na te gaan of de onderzoeker volledige toegang heeft verkregen tot de betekenisgeving van de respondent (Easterby-Smith, 1991). Om dit te kunnen waarborgen heeft de onderzoeker vooraf aan elk interview de anonimiteit van de geïnterviewden verzekerd en hen verteld dat het om een onafhankelijk onderzoek gaat. Zij heeft hiermee een poging gedaan om de geïnterviewden op hun gemak te stellen zodat zij vrijuit durfden te praten en geen informatie ‘achter hielden’. Het was echter bij de geïnterviewden bekend dat de onderzoeker werkzaam was bij de gemeente Delft. Ondanks de verzekering van de anonimiteit en de nadruk die de onderzoeker heeft gelegd op het feit dat het een onafhankelijk onderzoek was, is het goed mogelijk dat de geïnterviewden geremd waren in hun antwoorden. De onderzoeker heeft echter het idee dat dit niet het geval is. Zij heeft regelmatig antwoorden gekregen van geïnterviewden waar men kritisch keek naar de gemeente en het gemeentelijk zwembeleid. Een

voorbeeld hiervan is dat een geïnterviewde aangeeft dat hij met het antwoord wat hij geeft zijn eigen glazen ingooit. Maar, zegt hij, het is toch mijn mening. De verschillende interviews verliepen ontspannen. De geïnterviewden gaven vlot antwoord, waarbij de onderzoeker niet de indruk had dat er extra goed nagedacht werd over de formulering van het antwoord omdat de geïnterviewden bang waren om iets verkeerd te zeggen.

Volgens Boeije is er validiteit wanneer de onderzoeker meet of verklaart wat hij daadwerkelijk wil meten of verklaren. Er kan een onderscheid worden gemaakt in validiteit van de onderzoeksstrategie en de validiteit van het onderzoek als zodanig. Bij de onderzoeksstrategie gaat het erom of de gekozen onderzoeksopzet en de toegepaste methoden en technieken passen bij de onderzoeksvragen (Boeije, 2005, p. 145). De onderzoeker denkt dat zij met dit onderzoek heeft gemeten wat zij wilde meten. Het gebruik van interviews is de beste methode om achter de betekenissen van de geïnterviewden te komen. Interviews passen bij de onderzoeksvraag omdat er diep op de materie in kan worden gegaan. Gaandeweg het onderzoek kwam de onderzoeker er achter dat zij bij alle partijen genoeg mensen had geïnterviewd om een algemeen beeld te geven van een partij. Doordat de sleutelfiguren bij de verschillende partijen waren geïnterviewd, kon de onderzoeker er van op aan, dat het beeld wat zij van de verschillende partijen had gekregen, aardig overeen kwam met de werkelijkheid. Bij de leerkrachten van de basisscholen was dit niet het geval. Er zijn ontzettend veel verschillende basisscholen in Delft. Met zes interviews werd er geen recht gedaan aan de verschillen tussen de scholen. Toen de onderzoeker er achter kwam dat zij relatief gezien niet genoeg leerkrachten had geïnterviewd om een algemeen beeld te krijgen, heeft zij de validiteit vergroot door gebruik te maken van een enquête. Via deze enquête zijn alle basisscholen in Delft benaderd. Met een respons van 73% is er meer recht gedaan aan de mening van de leerkrachten die in het Delftse basisonderwijs werken.

3. Theoretisch Kader

3.1 *Het politieke frame en het arenamodel*

Er zijn verschillende partijen in de gemeente Delft die te maken hebben met het schoolzwemmen. Verschillende partijen vertegenwoordigen verschillende belangen en verschillende meningen. Er is onderlinge beïnvloeding, macht en afhankelijkheid, strijd, etc. De onderzoeker verwacht dat al deze elementen aanwezig zijn bij het schoolzwemmen in de gemeente Delft. Dit is de reden dat het politieke frame en het arenamodel is gebruikt als theoretische verdieping. Hieronder zal als eerste het politieke frame, macht en beïnvloeding en het vormen van beleid worden uitgelegd. Daarna komt het arenamodel aan de orde waarin de verschillende kenmerken van interacties in arena's worden beschreven. In deze paragraaf is ook aandacht voor cultuurverschillen en in- en uitsluiting.

3.1.1 Politieke Frame

Het politieke frame ziet organisaties als levende, schreeuwende politieke arena's die de thuisbasis zijn van een complex netwerk van individuele en groepsbelangen. Enkele aannames over het politieke frame zijn actief:

- Organisaties zijn samenwerkingsverbanden van diverse individuen en van belangengroepen.
- Er zijn grote verschillen tussen de samenwerkende leden in waarden, normen, kennis, belangen en percepties van de werkelijkheid.
- De meeste belangrijke beslissingen hebben betrekking op schaarse bronnen. Wie krijgt wat?
- Schaarse bronnen en verschillen zorgen ervoor dat conflicten centraal staan in de organisatie dynamiek en zorgen ervoor dat macht de belangrijkste waarde is.
- Doelen en beslissingen komen voort uit onderhandelen en lobbyen voor een positie tussen concurrerende stakeholders (Bolman&Deal, 2003).

Wanneer er vanuit het politieke frame naar organisaties gekeken wordt ziet men coalities. Verschillende individuen en groepen werken samen omdat men elkaar nodig heeft om bepaalde doelen te bereiken. Er wordt macht gemobiliseerd om te krijgen wat men wil. Vanuit dit perspectief bekeken is macht ook niet perse slecht. Foucault zegt dat men moet stoppen met macht altijd in negatieve termen te beschrijven. Men zegt altijd dat macht uitsluiting veroorzaakt en onderdrukt. Foucault geeft aan dat macht produceert. Macht produceert namelijk de werkelijkheid (Foucault, 1975).

Een basisaanname van het politieke frame is dat de combinatie van schaarse bronnen en verschillende belangen conflicten oplevert. Andere frames zien conflicten vaak als disfunctioneel. Burns geeft aan dat de meeste moderne organisaties zijn ontworpen als organisaties waarin zowel samenwerken als competitie centraal staan. Men moet aan de ene kant samenwerken aan een bepaalde taak, aan de

andere kant wordt men tegen elkaar opgezet omdat men de strijd aan moet gaan om schaarse bronnen, status en carrièremogelijkheden te verwerven (Morgan, 1986) Bolman en Deal geven aan dat conflicten ook positief kunnen zijn. Conflicten dagen de status-quo uit, leveren nieuwe ideeën en oplossingen voor problemen en stimuleren innovatie. Belangrijker dan de mate van conflict is hoe het conflict wordt gemanaged. Wanneer een conflict goed gemanaged wordt, kan het innovatie en creativiteit stimuleren. Het maakt een organisatie een levendiger, adaptievere en effectievere plaats (Bolman&Deal, 2003).

In het politieke frame komt beleid tot stand onder invloed van macht en beïnvloeding. Stone (2002) geeft in haar boek aan dat waar partijen in het rationeel-analytisch model logische op één volgende stappen doen, de gewenste doelen in het begin op tafel worden gelegd, dit in het politieke model er anders aan toe gaat. In het politieke model laten partijen niet het achterste van hun tong zien, worden niet alle doelen direct bekend gemaakt. Als er over de consequenties van het beleid wordt gesproken worden alleen die consequenties genoemd die ervoor zorgen dat het beleid van de partij er positief uitkomt. Stone geeft aan dat partijen zich moeten concentreren op andere partijen die het beleid steunen, partijen die het beleid niet steunen moeten genegeerd worden. Al met al komt het er volgens Stone op neer dat de goede kanten van het beleid moeten worden benadrukt. Partijen moeten vooral in contact treden met bondgenoten en niet met tegenstanders (Stone, 2002). Volgens Stone heeft een partij zo de grootste kans dat haar beleid uitgevoerd gaat worden.

Beleid kan worden gebruikt om te domineren en om dominerende effecten op groepen en individuen te verminderen (Piggin, 2009). Beleid kan dus gebruikt worden om iets vast te stellen wat de samenleving moet volgen. Zoals bijvoorbeeld beleid om belasting te betalen, iets waar elke Nederlander zich aan moet houden. Beleid kan ook worden gebruikt om bepaalde groepen tot hun recht te laten komen. Zoals bijvoorbeeld beleid dat openbare gebouwen toegankelijk moeten zijn voor mensen in een rolstoel. Wanneer het gaat over het bestuur van een staat, dan heeft men het over het management van populaties. De overheid moet deze populaties in gedachten houden om effectief te kunnen besturen. Foucault (1984) geeft aan dat de overheid moet bedenken hoe een populatie moet worden geregeerd, hoe strikt er moet worden geregeerd, door wie, tot welk doel en met welk middel. Foucault geeft aan dat regeren gaat over het gebruik van macht. Er zijn verschillende manieren van macht die de overheid kan gebruiken. Volgens van den Doelen (1993) heeft de overheid verschillende beleidsinstrumenten om de burger te sturen. Hij onderscheidt twee criteria: de visie op sturing die aan het instrument ten grondslag ligt (juridisch, economisch en communicatief) en de aard van de gedragsbeïnvloeding die het instrument beoogt (stimulerend of beperkend). Deze twee criteria zorgen voor zes verschillende beleidsinstrumenten namelijk: Voorlichting, Propaganda, Subsidie, Heffing, Overeenkomst of een Gebod/Verbod. Bij sportbeleid moet de overheid zich realiseren dat zij niet een volledige machtspositie heeft. De overheid kan namelijk niet het hele veld van machtsrelaties bezet

houden. Bovendien kan de overheid alleen werken op basis van andere al bestaande machtsrelaties (Foucault, 1980a). Bij sportbeleid oefent de overheid direct en indirect invloed uit op de burgers. Dit doet zij door middel van campagnes en door het mogelijk te maken dat mensen in een bepaalde situatie kunnen sporten, bijvoorbeeld in de wijk of buurt. De overheid heeft alleen de mogelijkheid om sporten aandacht te geven en aan te moedigen, de overheid kan het de burgers niet verplichten om te gaan sporten. De gemeente kan de voorwaarden scheppen waardoor iedereen de mogelijkheid heeft om met zijn of haar kinderen particuliere zwembaden te gaan volgen. Zij kan echter niemand dwingen om deze zwembaden ook daadwerkelijk te volgen. De gemeente kan verschillende methodes inzetten om mensen ervan te doordringen dat het belangrijk is dat kinderen (en volwassenen) kunnen zwemmen. Zij moet zich echter realiseren dat niet alle methodes resultaat opleveren, omdat de mens uiteindelijk zelf beslist of men er wel of niet aan meedoet.

3.1.2 Macht en beïnvloeding

Er zijn verschillende definities over macht in omloop. Zo is macht in organisaties volgens Doordewaard (1989) een sociaal proces waarin opvattingen, gevoelens en gedragingen van partijen elkaar beïnvloeden en er een ongelijke kans bestaat op het realiseren van wensen en belangen. Een andere definitie van macht is de definitie van Dahl (1957). Dahl zegt dat macht inhoudt, een andere persoon iets laten doen wat hij of zij anders niet zou doen. Macht is volgens Morgan het medium waarmee tegengestelde belangen uiteindelijk worden opgelost. Macht regelt wie wat, wanneer en hoe krijgt. Hallett geeft aan dat macht is de macht om de situatie te definiëren (2003). De onderzoeker is bij dit onderzoek op zoek gegaan hoe de verschillende partijen zich ten opzichte van elkaar hebben gepositioneerd, welke relatie ze hebben en hoe deze tot stand is gekomen. Het doel was om te laten zien hoe de verschillende groepen ten opzichte van elkaar gepositioneerd zijn. Foucault onderschrijft dit doel. Het gaat er niet om wat macht is en waar macht vandaan komt, maar hoe macht wordt gebruikt en welk resultaat dit heeft (Foucault, 1983a, p.217). Macht gaat volgens Foucault over de relaties tussen mensen. Volgens Foucault is een relatie van macht, ook al is deze relatie misschien niet in balans, geen systeem van dominantie dat alles controleert, maar is het een relatie die de mogelijkheid van vrijheid openlaat (Foucault, 1987, p.13).

Macht is volgens Morgan onder te verdelen in directe en indirecte macht. Onder directe macht worden bijvoorbeeld sancties (zowel positief als negatief) verstaan. Dit is uitoefening van macht die direct zichtbaar is en die direct invloed uitoefent. Indirecte macht kan worden uitgeoefend bij de open discussie, onderhandeling en manipulatie (Dahl, 1957). Met deze macht wordt vaak invloed uitgeoefend op beslissingen die later genomen worden. In sommige situaties is duidelijk welke partij het meeste invloed uitoefent. In andere situaties oefenen partijen op zo'n manier invloed uit dat de 'onderdrukte' partij niet eens door heeft dat hij of zij beïnvloedt wordt. De machtsprocessen zijn op dat moment onzichtbaar.

3.1.3 Arenamodel

Het arenamodel is een analysemodel. Er kunnen organisatieprocessen mee geanalyseerd worden.

Er zijn acht verschillende kenmerken van interacties in arena's. Deze acht kenmerken bepalen hoe betekenissen in interacties tot stand komen (Anthonissen&Boessenkool, 1998, p. 210). De acht kenmerken zijn: Meerdere perspectieven, Gelaagdheid, Contextualiteit, Voorspelbaarheid, Multidimensionaliteit, Interdependentie, Competitie en Uitkomstgerichtheid. Hieronder worden zes verschillende kenmerken beschreven. De reden hiervoor is dat Anthonissen en Boessenkool beperkte 'voorspelbaarheid' en 'uitkomstgerichtheid' (twee van de vier interactiekenmerken die Verweel (2002) beschrijft) niet zien als basiskarakteristieken maar meer als permanente gegevens.

3.1.3.1 Meerdere perspectieven

Martin (2002) onderscheidt verschillende perspectieven van waaruit naar interacties in de arena kan worden gekeken. Namelijk het integratieperspectief, het differentiatieperspectief en het fragmentatieperspectief.

Het Integratieperspectief

Het integratieperspectief ziet de organisatie als één geheel. Integratiedenkers gaan uit van een dominante, gezamenlijke cultuur. Ze geven toe dat er verschillen zijn tussen mensen, maar geloven dat iedereen uiteindelijk dezelfde waarden deelt en gaan daar naar op zoek. De cultuur wordt vaak voorgeschreven door de manager, die met top down communicatie, alle neuzen dezelfde kant op wil hebben. Men gaat er vanuit dat cultuur maakbaar is, dat wil zeggen dat de manager probeert een sterke eenduidige cultuur te bouwen door een aantal waarden te beschrijven en deze keer op keer, via formeel beleid, informele normen, verhalen, rituelen, artefacten etc. onder de aandacht van de werknemer te brengen. Door deze waarden constant uit te dragen, gelooft een integratiedenker dat haar werknemers deze waarden overnemen. Dit zou zorgen voor een domino effect. Hoe meer commitment werknemers hebben, hoe hoger de productiviteit, en hoe hoger uiteindelijk ook de opbrengsten. Het integratieperspectief gaat uit van consensus en gelooft dat dit de meeste resultaten oplevert. Binnen dit perspectief is er vooral ruimte voor het collectief en weinig voor het individu. Schein (1991) geeft aan dat homogeniteit, harmonie en één sterke cultuur worden gezien als haalbaar.

Als er vanuit een integratieperspectief naar het beleid rondom schoolzwemmen gekeken wordt zullen de partijen proberen een eenduidig beleid te creëren waar alle kinderen en scholen in Delft mee bediend worden. Er wordt op zoek gegaan naar de grote gemene deler, en van hieruit wordt het beleid en de doelstellingen geformuleerd. Door het maken van één beleid gaat de organisator van het schoolzwemmen in Delft er van uit dat alle kinderen in Delft de basisschool verlaten met minstens een

A-diploma. Het beleid is zo geconstrueerd dat deze doelstelling voor alle kinderen theoretisch haalbaar moet zijn. Men kijkt niet naar de verschillen die er tussen scholen en kinderen bestaan, maar gaat op zoek naar het grote geheel.

Het Differentiatieperspectief

Het differentiatieperspectief gaat niet uit van een dominante, gezamenlijke cultuur, maar van meerdere subculturen die gezamenlijk de organisatiecultuur vormen. Een organisatie is te complex om een gezamenlijke cultuur te hebben. Daardoor ontstaan er subculturen met hun eigen 'shared beliefs and values'. De verschillende subculturen kunnen met elkaar in conflict zijn. In ieder geval hebben ze andere interpretaties. Er wordt vaak op zoek gegaan naar verschillen tussen bijvoorbeeld managers en werknemers, mannen en vrouwen of hoogopgeleiden en laagopgeleiden. De verschillende subculturen zijn voortdurend aan verandering onderhevig. Dit komt doordat de verschillende partijen invloed proberen uit te oefenen op de cultuur of het subsysteem. Binnen het differentiatieperspectief is er ruimte voor het individu. Het individu kan een belangrijke rol spelen binnen een subcultuur.

Wanneer de partijen vanuit het differentiatieperspectief naar het ontwikkelen van het beleid rondom schoolzwemmen kijken, zullen ze uitgaan van de verschillen die er bestaan tussen scholen en tussen kinderen. Er zal aandacht zijn voor de achtergrond die de verschillende kinderen hebben en de vaardigheid die zij reeds bezitten voordat zij met het schoolzwemmen beginnen. Tevens zal er bij het ontwikkelen van het beleid aandacht worden besteed aan de verschillen in schoolbeleid. Men gaat er vanuit dat er niet één dominante waarde is, maar dat er dissensus bestaat tussen de verschillende participanten. Men zal proberen beleid te schrijven, dat rekening houdt met deze verschillen.

Het Fragmentatieperspectief

Het fragmentatieperspectief is het derde perspectief dat behandeld wordt. Binnen dit perspectief staat ambiguïteit centraal. Fragmentatiedenkers vinden dat integratie en differentiatiedenkers de wereld te zwart/wit zien, volgens hen is de wereld 'grijs'. Men gaat er van uit dat de organisatie enorm complex is en dat er sprake is van situationeel gedrag. De omgeving van een organisatie is constant aan verandering onderhevig. Fragmentatiedenkers zeggen eigenlijk dat er helemaal geen eenduidige organisatiecultuur bestaat. Als er al cultuur bestaat, dan is deze tijdelijk. Het individu is in dit perspectief ontzettend belangrijk en heeft veel invloed om een verschil te kunnen maken.

Voor fragmentatiedenkers is het lastig om beleid te schrijven. Zij gaan er immers vanuit dat de omgeving aan verandering onderhevig is en daarom lastig te vangen in één vaststaand beleidsstuk. Fragmentatiedenkers gaan uit van het individu. De onderzoeker denkt dat zij bij het schoolzwemmen uit zouden gaan van een faciliterende rol voor de gemeente. Zij zouden het aan de scholen zelf overlaten om te beslissen op welke manier zij omgaan met het schoolzwemmen. Wellicht zouden zij kaders scheppen zoals: elk kind moet tenminste van de basisschool gaan met een A-diploma. Zij

zouden het aan de school zelf overlaten om hier invulling aan te geven. Zij zouden zich wel realiseren dat de kaders die zij stellen niet vaststaand zijn en zullen regelmatig reflecteren of deze kaders nog actueel zijn.

In- en uitsluiting

Het integratieperspectief is vaak dominant. Dit perspectief zorgt voor in- en uitsluiting. Immers, alles wat niet binnen de gemene deler past, valt er buiten. Bij het sport en zwembeleid vindt ook nog steeds uitsluiting plaats. Diverse studies laten zien dat kansen en mogelijkheden om te sporten niet alleen per individu verschillen, maar ook sociaal gekleurd zijn (Elling & Claringbould, 2004, p.45). Niet elk individu en niet elke sociale groep heeft toegang tot bijvoorbeeld een sportvereniging of zwembad. Er zijn nog steeds mechanismen actief die bepaalde groepen insluiten en bepaalde groepen uitsluiten. In- en uitsluiting verwijst naar sociale ongelijkheid. Sociale ongelijkheid verwijst naar de verschillende kansen en mogelijkheden die groepen in de samenleving hebben op basis van kenmerken als sociaaleconomische status (inkomen/opleiding), sekse, etniciteit, leeftijd en of fysieke, zintuiglijke of verstandelijke beperkingen (Elling, 2004, p.46). Sociale uitsluiting is volgens Elling en Claringbould een proces dat de toegankelijkheid tot, de inspraak in en/of de deelname aan verschillende levenssferen ondermijnt als gevolg van een absoluut of relatief gebrek aan voldoende financiële en/of culturele middelen (2004, p.46). Of mensen wel of niet ingesloten worden is niet statisch van aard. Normen veranderen gedurende de tijd. Bovendien hangt het soms van het individu af of men zich al dan niet onderdeel voelt van de samenleving. Elling zegt hierover dat in- en uitsluitingmechanismen niet altijd expliciet en eenduidig vast te stellen zijn. Ze zijn namelijk gekoppeld aan betekenisgeving (2004, p. 45). Er zijn verschillende redenen aan te geven waarom mensen worden uitgesloten van sportdeelname: (in)formele uitsluiting en (expliciete) discriminatie, fysieke vaardigheden, sportaanbod en informatie, vrije tijd en geld en vervoer en veiligheid. De afwezigheid van een bepaald sport aanbod werkt uitsluitend, maar ook de informatievoorziening over die sporten. Wanneer de informatie alleen in het Nederlands is opgesteld of alleen via internet te verkrijgen is, zorgt dit er voor dat groepen zonder computer en niet-nederlands sprekende mensen uitgesloten worden. Gebrek aan financiële middelen kunnen ook een reden zijn waarom sommige mensen worden uitgesloten van sportdeelname. Zwemmen is een dure sport. Niet elk gezin kan zich deze kosten permitteren. Tegenwoordig zijn er vanuit de overheid ontzettend veel regelingen die ervoor zorgen dat sport goedkoper wordt. Echter men moet de weg naar deze regelingen wel weten te vinden. Vervoer en veiligheid kunnen ook een uitsluitend karakter hebben. Wanneer de sportvereniging of het zwembad aan de buitenkant van de stad ligt zijn mensen aangewezen op het openbaar vervoer of een auto. Voor groepen die minder dan gemiddeld in het bezit zijn van een eigen auto (o.a. ouderen, gehandicapte en allochtonen) geldt niet zozeer dat het bereiken van sportaccommodaties niet mogelijk is, maar wel dat het over het algemeen meer organisatie en tijd kost (Elling, 2004, p.55). Vooral voor vrouwen en kinderen telt het veiligheidsaspect rondom sportaccommodaties vaak mee als uitsluitende factor.

Soms krijgen bepaalde groepen speciale rechten. Het toewijzen van aparte zwemuren aan islamitische vrouwen kan op morele gronden gerechtvaardigd worden met een beroep op de erkenning van moslimsvrouwen als een gemarginaliseerde groep met ongelijkwaardige kansen op sportdeelname in de huidige samenleving en het streven om hun sportdeelname te verhogen (Elling, 2004, p. 49). Echter, men moet wel oppassen met dit soort maatregelen. Specifieke maatregelen kunnen leiden tot een afhankelijke opstelling van achtergestelde groepen en dragen het risico van stigmatisering.

Cultuur

Belemmeringen om niet te sporten zijn volgens Elling en Knop vaak structureel, maar veel ook cultureel van aard (1998). Cultuur is volgens Tennekes een samenhangend geheel van betekenissen die de mens oriënteert op de werkelijkheid waarin hij leeft, hem inzicht geeft in de dingen waar het in het leven om gaat en hem duidelijk maakt welke normen en waarden aan zijn leven richting dienen te geven (Tennekes, 1995, p.19). Wanneer partijen samenwerken is het belangrijk dat zij de situatie waarin zij zich bevinden op dezelfde wijze definiëren. Hiervoor maken partijen gebruik van de kennisvoorraad en het interpretatiekader die hun cultuur hen verschaft. Wanneer partijen uit dezelfde cultuur komen, gaat het definiëren van de situatie min of meer automatisch. Soms hebben partijen echter meningsverschillen over de vraag welke interpretatiekaders in de betreffende situatie gelden of over de legitimiteit van een bepaald interpretatiekader (Tennekes, 1995, p.27). Partijen gaan hierover met elkaar in discussie. Doordat partijen met elkaar in discussie gaan en interacteren, leren zij van elkaar en kan er culturele groei plaats vinden. Deze groei kan echter alleen maar plaats vinden wanneer zij vanuit dezelfde culturele basis discussiëren. Wanneer partijen met een verschillende culturele basis met elkaar interacteren kunnen er problemen ontstaan. Deze partijen zijn het soms niet eens met elkaar oneens. Ze begrijpen elkaar eenvoudigweg niet, omdat ze vanuit een totaal ander interpretatiekader redeneren. De onderlinge communicatie wordt dan zozeer verstoord door onbegrip en misverstand, dat het heel moeilijk, zo niet onmogelijk wordt om nog tot een gemeenschappelijke situatiedefinitie te komen (Tennekes, 1995, p. 28).

3.1.3.2 Gelaagdheid

Er zijn verschillende manieren om de gelaagdheid in een organisatie aan te geven. Verweel (2002) stelt de organisatie voor als een theater. Binnen het theater is er een strijd gaande tussen de menselijke behoefte aan samenwerking en de menselijke behoefte om zijn eigen belang te dienen. Verweel onderscheidt drie verschillende lagen, namelijk het podium, de coulissen en de kleedkamers. Op het podium domineert de dynamiek van de formele verhoudingen en argumentatie. Het podium is openbaar terrein, waar men rekening dient te houden met rollen en functies. In de coulissen wordt niet naar formele rollen gekeken, maar domineert de dynamiek van de onderhandse ruil. In de coulissen wordt onderhandeld, wordt naar belangen gekeken en wat men voor elkaar kan betekenen. Verweel

zegt dat in de coulissen de mens beweegt als belangengebonden actor (Siebers, Verweel, de Ruijter, 2002, p. 27). In de kleedkamers heeft men te maken met de puur menselijke drijfveren. Binnen de kleedkamers wordt over elkaar geroddeld, gaan mensen vertrouwensbanden aan etc. Bij het schoolzwembeleid zou je het schoolzwemmen, de werkgroep schoolzwemmen en het overleg van de scholen met de gemeente als het podium kunnen zien. Een voorbeeld van ‘de coulissen’ bij het schoolzwemmen zijn de beslissingen die de gemeente neemt wanneer een school en het zwembad samen niet uit een bepaald probleem komen. Hoewel er gezegd kan worden dat er bij zo’n beslissing naar formele rollen gekeken wordt, zal dit in de praktijk niet altijd het geval zijn. Het beleid laat altijd ruimte over voor interpretatie. Bij beslissingen van deze aard spelen ook belangen mee. Een voorbeeld van de kleedkamers zijn de onderlinge banden die de partijen rondom het schoolzwembeleid met elkaar hebben en hoe deze (soms onbewust) invloed kunnen uitoefenen. De gemeente ambtenaar die nu verantwoordelijk is voor de organisatie van het schoolzwemmen was voorheen teamleider van zwembad Kerkpolder. Deze positie wisseling hoeft geen invloed te hebben op datgene wat op het podium of zelfs in de coulissen gebeurt, het heeft wel consequenties voor de kleedkamers.

3.1.3.3 Contextualiteit

Anthonissen en Boessenkool definiëren organisaties als halfopen systemen met flexibele grenzen. Wat buiten de organisatie gebeurd is van invloed op wat binnen de organisatie gebeurt. Als er een meisje verdrinkt aan de kust van Scheveningen is dat van invloed op de discussie over het schoolzwembeleid van Delft die door de werkgroep schoolzwemmen wordt gevoerd. De verschillende partijen die betrokken zijn bij het schoolzwembeleid in de gemeente Delft hebben niet alleen met elkaar te maken, maar hebben los van elkaar weer met andere partijen te maken.

Een gemeente kent een ambtelijk en een bestuurlijk deel. Een ambtenaar die werkt bij de gemeente heeft te maken met de politiek en met zijn leidinggevende. Een gemeente heeft te maken met de overheid, de provincie, buurtgemeenten, haar inwoners, het maatschappelijk middenveld, etc. Al deze partijen hebben invloed op de gemeente Delft en indirect op de positie die de gemeente Delft inneemt ten opzichte van het schoolzwembeleid. Zwembad Kerkpolder heeft te maken met de zwembadbranche, bezoekers, de gemeente, het personeel, etc. Sportfondsen Delft is onderdeel van Sportfondsen Nederland. Sportfondsen Nederland heeft invloed op het beleid dat door Sportfondsen Delft wordt gevoerd. Ook heeft Sportfondsen Delft net als zwembad Kerkpolder te maken met de zwembadbranche, bezoekers, personeel, de gemeente, etc.

De basisscholen in Delft vallen onder één van de vijf schoolbesturen. De basisscholen en de schoolbesturen hebben te maken met de gemeente, het rijk, personeel, ouders, medezeggenschapsraden, etc.

De KVLO afdeling Delft heeft te maken met de landelijke vereniging. Daarnaast oefenen de individuele vakleerkrachten invloed uit op hun afdelingsbestuur. Het afdelingsbestuur heeft te maken met de gemeente, het rijk, de provincie, collega afdelingen, etc.

De Sportraad van Delft is er voor de sportverenigingen. De sportraad vertegenwoordigt de belangen van de sportverenigingen ten opzichte van de gemeente Delft. De sportverenigingen en de gemeente Delft hebben dus de meeste invloed op de sportraad.

3.1.3.4 Multidimensionaliteit

De arena kenmerkt zich doordat er vanuit verschillende dimensies wordt gekeken naar betekenisconstructies. Anthonissen en Boessenkool geven aan dat veel literatuur over sport is geschreven vanuit een instrumenteel-doelrationele invalshoek. Vanuit het arenamodel bekeken zijn organisaties politiek en cultureel-emotioneel van aard. De wijze waarop je naar een organisatie kijkt is van invloed op wat je vindt. Wanneer er wordt gekeken vanuit een culturele bril is de kans groot dat men metaforen en symbolen tegen gaat komen die heel belangrijk zijn voor een organisatie. Wanneer er wordt gekeken vanuit macht zal er meer inzicht verkregen worden over de verschillende partijen die binnen een organisatie actief zijn. Lammers (1983) onderscheidt het systeemmodel en het partijenmodel. Bij het systeemmodel (te vergelijken met het integratieperspectief) worden organisaties gezien als een geheel waarin hiërarchische relaties bestaan en waarin men met elkaar werkt op basis van consensus en centrale betekenissen. Over het doel en de wijze waarop dat doel gezamenlijk bereikt moet worden bestaat grote overeenstemming. Bij het partijenmodel (te vergelijken met het differentiatieperspectief) wordt de aandacht gelegd op belangen van de verschillende groepen en afdelingen ten opzichte van elkaar. Partijen proberen de hulpbronnen in de organisatie aan te wenden ten behoeve van eigen baten. Het eigenbelang staat centraal. (Lammers, 1983) Men kan naar dezelfde organisatie kijken vanuit de twee modellen. Het model van waaruit er wordt gekeken heeft invloed op wat men tegen komt. De onderzoeker kijkt bij het onderzoek naar het schoolzwembeleid in de gemeente Delft vanuit het partijenmodel, vanuit macht. Zij zal hierdoor voornamelijk verschillen vinden.

3.1.3.5 Interdependentie

Interdependentie is de onderlinge afhankelijkheid tussen de verschillende strijdperken. Bij het schoolzwemmen in de gemeente Delft zijn verschillende partijen betrokken. Een gedeelte van deze partijen neemt deel aan de werkgroep schoolzwemmen. Dit is een arena waar gediscussieerd wordt over de manier waarop het schoolzwemmen georganiseerd wordt en wat wel en niet goed gaat. De leden van deze werkgroep hebben echter ook te maken met hun eigen organisatie. Hier vindt ook strijd plaats. Deze verschillende strijdperken zijn met elkaar verbonden en niet los van elkaar te zien.

3.1.3.6

Competitie

De partijen die de arena betreden hebben verschillende belangen. De mate waarin een partij haar doel bereikt is afhankelijk van de hoeveelheid macht die een partij bezit. Eerdere strijd die geleverd is, is van invloed wanneer de partijen de arena betreden. De uitkomst van oude gevechten bepaalt de status, invloed, formele en informele positie van de betrokkenen (Anthonissen&Boessenkool, 1998, p. 212). Machtsuitoefening is gebaseerd op het kunnen beschikken over machtsbronnen. Een aantal voorbeelden van machtsbronnen volgens Morgan zijn:

- Formeel gezag;
- Beheersen van schaarse hulpbronnen;
- Gebruiken van organisatiestructuur, regels en wetgeving;
- Beheersen van besluitvormingsprocessen;
- Controle over kennis en informatie;
- Beheersen van grenzen;
- Met onzekerheden kunnen omgaan;

Het bezitten van machtsbronnen geeft personen en groepen de mogelijkheid om invloed uit te oefenen. Yukl, Falbe en Youn (1993) hebben onderzoek gedaan naar invloedstactieken. Men heeft verschillende tactieken om invloed uit te oefenen:

- a. Rationeel overtuigen;
- b. Inspireren;
- c. Consulteren;
- d. Gunstige sfeer creëren;
- e. Persoonlijk beroep doen;
- f. Onderhandelen;
- g. Coalitie sluiten;
- h. Legitimeren;
- i. Druk uitoefenen.

Uit het onderzoek van Yukl en Tracey (1992) blijkt dat inspireren en consulteren de meeste effectieve gedragingen zijn om betrokkenheid en steun voor verandering te realiseren.

De partijen die betrokken zijn bij het schoolzwemmen in Delft hebben gedeelde, maar ook verschillende belangen. De mate waarin een partij haar doel bereikt hangt af van de hoeveelheid macht die een partij bezit en de invloedstactieken die worden gebruikt. De gemeente Delft heeft de meeste basisscholen overtuigd om mee te doen aan het schoolzwemmen. Dit heeft zij aan de ene kant voor elkaar gekregen omdat zij de mogelijkheid heeft om het schoolzwemmen te financieren, aan de andere kant heeft zij de juiste beïnvloedingstactieken gebruikt, waardoor de scholen ook daadwerkelijk mee willen doen. Het Sportfondsenbad zou graag, net als voorheen, de zomerschool in hun bad willen

organiseren. Zij is hiervoor afhankelijk van de gemeente Delft, die de zomerschool financiert en beslist waar die zomerschool plaats vindt. Het Sportfondsenbad heeft geprobeerd invloed uit te oefenen op de beslissing van de gemeente. Het Sportfondsenbad beschikte echter in dit voorbeeld over te weinig macht en machtsbronnen om invloed uit te oefenen op de keuze van de gemeente. Zij hebben de gemeente niet kunnen overtuigen van het nut om de zomerschool bij hen te organiseren en hadden geen machtsbronnen om de gemeente op een andere manier te overtuigen of te dwingen.

3.1.4 Conclusie politieke frame en arenamodel

In bovenstaande paragraaf is een beperkte selectie over het politieke frame, macht en beïnvloeding en het arena model uit de literatuur behandeld. Het belangrijkste wat uit de literatuur te leren valt is dat conflicten in een organisatie niet te vermijden zijn en ook niet negatief hoeven te zijn. Daar waar verschillende mensen of organisaties samenwerken, spelen verschillende belangen. De hoeveelheid macht die iemand bezit zorgt ervoor dat iemand voor zijn of haar belangen op kan komen. Daar waar verschillende belangen spelen is altijd sprake van strijd. Een strijd die in verschillende strijdperken en arena's gevoerd wordt en waar veel verschillende zaken op van invloed zijn, zoals de contextualiteit, etc. Strijdperken leveren vaak coalities op omdat men uiteindelijk van elkaar afhankelijk is. Het algemene beeld over politiek en strijd in een organisatie is negatief. Er zijn echter wetenschappers, zoals Foucault of Aristoteles die zeggen dat strijd juist goed is voor een organisatie. Het zorgt ervoor dat men dingen ter discussie stelt, dat er creatief en innovatief binnen een organisatie wordt gedacht.

Uit bovenstaande paragraaf blijkt dat beleid vanuit verschillende perspectieven gemaakt kan worden. Het integratieperspectief is hierbij dominant. Het integratieperspectief gaat echter uit van consensus, wat niet overeen komt met de principes van het politieke frame en het arenamodel. Bij het integratieperspectief valt alles wat anders is, dus alles wat niet onder de gemene deler valt, er buiten. Dit zorgt ervoor dat niet iedereen gelijke kansen heeft en sommige mensen of groepen worden uitgesloten. Uitsluiting vindt op verschillende gebieden in de maatschappij plaats, zo ook op sportgebied. Door een integratieperspectief te handhaven blijft uitsluiting in een maatschappij bestaan.

4. Resultaten

Het resultaten hoofdstuk is onderverdeeld in de vier deelvragen en de resultaten van de enquêtes. Waar mogelijk is een onderverdeling gemaakt naar de betrokken partij bij het schoolzwemmen. De enquête is uitgezet onder de basisscholen in Delft. Hier worden dus alleen leerkrachten van de basisscholen uit Delft aan het woord gelaten.

4.1 Wat is de reden dat de verschillende partijen betrokken zijn bij het schoolzwemmen?

Volgens de brochure schoolzwemmen is het schoolzwemmen in de gemeente Delft een natte gymnastiekles. Een bijeenkomstig streven is om te zorgen dat alle kinderen de basisschool verlaten met minimaal een A-diploma. Een van de belangrijkste doelen van de zwemles is echter het bevorderen van de veiligheid in het water.

De diverse geïnterviewden maken onderscheidt in twee soorten zwemlessen. Ze geven aan dat schoolzwemmen een natte gymnastiekles is of dat schoolzwemmen diplomazwemmen is. Als bijkomstige reden om te schoolzwemmen geven geïnterviewden aan dat het goed is voor de conditie, dat kinderen het leuk vinden en dat kinderen zelfredzaam zijn in het water. Één van de geïnterviewden geeft aan dat schoolzwemmen belangrijk is “*zodat ze niet verzuipen*”.

Zwembaden

De geïnterviewden bij de zwembaden verschillen onderling van mening wat schoolzwemmen is. De geïnterviewden van de twee zwembaden van sportfondsen Delft geven aan dat voor hen schoolzwemmen een natte gymnastiekles is. “*Heel kort. Het is natte gymnastiek*”. Of “*Ja dat is tweeledig. Het is bewegingsonderwijs en je hebt hier een grote groep in Delft, zeker de allochtone kinderen, die niet kunnen zwemmen*”. “*Nou schoolzwemmen is eigenlijk een natte gymles. In aanvulling op de gymnastiekles op school*”. De geïnterviewden bij zwembad Kerkpolder geven aan dat volgens het beleid schoolzwemmen een natte gymnastiekles is, maar dat zij het zelf zien als diplomazwemmen. “*Zelf benader ik het persoonlijk als gewoon echte zwemles. Maar op papier is het gewoon een natte gymles. Persoonlijk ben ik het er niet helemaal mee eens*”. Op de vraag waarom hij het er niet mee eens is geeft hij aan “*de tijdsverhouding is helemaal scheef. Als je voor een half uur bewegen, twee uur kwijt bent, dan vind ik het niet in verhouding, dan kan je ook ergens anders gymmen waar het minder tijd kost*”. Een andere geïnterviewde bij zwembad Kerkpolder geeft aan “*Ik sta hier als zwemonderwijzeres weet je wel. Dan denk ik ja, als ik kinderen hier een beetje moet gaan vermaken, wij zijn wel helemaal gericht op de zwemles. Kijk, het wordt anders als we met 30 kinderen*

in dit stukje water zitten, want dan kan je geen les meer geven, dan wordt het echt een gymnastiekles”. Een geïnterviewde bij zwembad Kerkpolder geeft aan dat wanneer het een natte gymnastiekles zou zijn er veel meer spelelementen in zouden moeten komen en dat is volgens hem nu nog niet het geval. Hij geeft aan dat je met kinderen die het A en B diploma hebben allemaal spelvormen kan doen *“Je kunt een blok in het jaar duiken, snorkelen, je hebt estafette vormen, zwemmen met een bal, synchroonzwemmen, af en toe een recreatieve les, en dat zie ik eigenlijk als het natte bewegingsonderwijs”.*

Hoewel verschillende geïnterviewden aangeven dat zwemmen voor hen een natte gymnastiekles is, geven ze vaak als reden om te zwemmen aan dat het gaat om de veiligheid van de kinderen te bevorderen. Ze vinden het allemaal belangrijk dat kinderen zelfredzaam zijn in het water en geven aan dat er een grote groep kinderen in Delft is die niet over diploma's beschikt en niet kan zwemmen. Er bestaat dus verschil tussen wat zij als schoolzwemmen zien en wat het doel van het schoolzwemmen is. Dit wordt met name duidelijk als de onderzoeker naar de doelgroep gaat vragen. De geïnterviewden geven aan dat alle kinderen uit groep 4 de doelgroep van het schoolzwemmen zijn, terwijl een groot gedeelte van deze kinderen al ervaring heeft met het zwemmen en al vaardigheden op dit gebied op gedaan heeft. Dan zou het wellicht logischer zijn als de geïnterviewden aangeven dat schoolzwemmen voor hen natte gymnastiek is en dat het doel is om kinderen veel te laten bewegen, of kinderen motorisch vaardiger te maken. Als ze het schoolzwemmen zien als zwemles is het doel het halen van diploma's en de veiligheid in het water bevorderen. De doelgroep zou dan specifiekere kunnen zijn. Later in dit onderzoeksrapport zal blijken dat het doel van het schoolzwemmen van invloed is op de organisatie van het schoolzwemmen. Het is daarom belangrijk om het doel helder te hebben. Een geïnterviewde geeft aan dat ze met kinderen in het speciaal onderwijs die al een diploma hebben leuke dingen gaan doen in het zwembad. *“Die bieden we ook gewoon leuke dingen aan. Zoals bij de Laurentiuschool, groep 6,7 en 8. Nou, die kinderen hebben al vaak een diploma. Dus daar hebben we een heel schema voor opgesteld. De ene keer doen we iets van duiken, de andere keer estafette vormen, met kleding estafette vormen in groepsverband dat soort dingen”.* Een groot gedeelte van de kinderen uit groep vier van het reguliere onderwijs hebben ook al diploma's wanneer ze beginnen met schoolzwemmen. Zij volgen echter de normale lessen. Hier is dus sprake van een discrepantie in het beleid.

Verschillende geïnterviewden bij de zwembaden geven aan dat het schoolzwemmen er ook voor zorgt dat het zwembad geen exploitatietekort heeft. Één van de geïnterviewden geeft aan dat het schoolzwemmen op een tijdstip op de dag plaatsvindt waarvan hij niet zou weten hoe hij het zou moeten invullen indien het schoolzwemmen zou wegvallen. *“Het schoolzwemmen is een onderdeel van de exploitatie van de zwembaden. Alle drie de zwembaden hebben er mee te maken. We krijgen op basis van kostprijs het schoolzwemmen vergoed. Op het moment dat het niet meer wordt vergoed, omdat het schoolzwemmen eraf gaat, ontstaat er een leemte.* De geïnterviewde geeft aan dat bij

sommige buurgemeenten het schoolzwemmen afgeschaft was, maar nu weer terug komt, omdat de zwembaden een groot exploitatietekort hadden en bij de gemeente aanklopten voor financiële steun.

Gemeente

De geïnterviewden bij de gemeenten geven allebei aan dat schoolzwemmen een natte gymnastiekles is. Het doel van het schoolzwemmen is voor hen allebei echter anders. De ene geïnterviewde geeft aan dat het doel van het schoolzwemmen is *“Om zoveel mogelijk kinderen de gelegenheid te bieden ervaring en vaardigheid in het water op te doen. Een stuk bevorderen van de veiligheid wat daarbij hoort”*. Voor deze geïnterviewde is het dus belangrijk dat kinderen veilig zijn in het water en dat ze leren zwemmen. Het veiligheidsaspect speelt voor haar dus een grote rol. De andere geïnterviewde geeft aan dat tegenwoordig de meeste kinderen al kunnen zwemmen voordat zij beginnen met schoolzwemmen en dat het veiligheidsaspect dus achterhaald is. Voor hem zou het doel van het schoolzwemmen moeten zijn dat kinderen zoveel mogelijk bewegen, het beweegaspect moet leidend zijn. Hij geeft echter wel aan dat er groepen kinderen in Nederland zijn, een minderheid volgens hem, die nog niet kunnen zwemmen. Voor deze kinderen is het veiligheidsaspect wel leidend, het is belangrijk dat zij leren zwemmen. Er moet volgens hem dan ook gedifferentieerd worden naar vaardigheid.

Scholen

Hoewel er grote verschillen bestaan tussen de scholen qua zwemvaardigheid van de kinderen hebben zij wel vaak hetzelfde doel voor ogen met het schoolzwemmen. De verschillende geïnterviewden geven aan dat het doel van het schoolzwemmen is om kinderen zelfredzaam te maken in het water en dat de kinderen minimaal hun A-diploma halen. Scholen waar veel kinderen reeds beschikken over een zwemdiploma voordat het schoolzwemmen begint, geven vaak aan dat het doel van het schoolzwemmen voor hun kinderen achterhaald is. Hoewel zij het doel van het schoolzwemmen als het zelfredzaam maken van kinderen in het water onderschrijven, realiseren zij zich dat dit voor hun kinderen niet meer nodig is. Scholen met een populatie kinderen die niet of nauwelijks kunnen zwemmen vinden het doel nog steeds actueel. Er zijn ook scholen die zien dat het aantal kinderen zonder diploma toe begint te nemen, het doel van het schoolzwemmen wordt voor hen steeds actueler.

Naast het doel van het zelfredzaam maken van kinderen in het water noemen de geïnterviewden het beweegaspect vaak als tweede doel. Tijdens het schoolzwemmen zijn de kinderen constant in beweging. Sommige geïnterviewden geven aan dat dit goed is voor de conditie van de kinderen, het gaat overgewicht tegen en kinderen kunnen zich beter concentreren in de les als ze genoeg bewegen. Er is een verschil van mening tussen de geïnterviewde leerkrachten of zij de toegevoegde waarde van het beweegaspect zien. Er zijn leerkrachten die aangeven dat zij de waarde van het bewegen tijdens het schoolzwemmen niet echt zien. De reden hiervan is voornamelijk dat men veel tijd kwijt is (reizen,

omkleden, etc.) voor een kort beweegmoment. Andere leerkrachten onderschrijven dit tijdsverlies maar vinden het bewegen zo belangrijk dat zij hier de meerwaarde van zien ten opzichte van het tijdsverlies. Leerkrachten die werken met een groep kinderen waarvan er weinig kunnen zwemmen voordat ze met schoolzwemmen beginnen, zien ook vaak de meerwaarde van het bewegen. Hoewel voor hen het doel van het schoolzwemmen het zelfredzaam maken van kinderen in het water is, hebben zij te maken met een populatie met bewegingsarmoede. Met het schoolzwemmen worden twee vliegen in één klap geslagen: kinderen leren zwemmen en ze zijn in beweging.

Hoewel verschillende geïnterviewden van de scholen het beweegaspect als tweede belangrijke doel van het schoolzwemmen zien, is het schoolzwemmen voor hen geen natte gymnastiekles. Zij zien het schoolzwemmen zoals het nu georganiseerd is over het algemeen als diplomazwemmen waarbij het tweede belangrijke doel is dat kinderen in beweging zijn. De geïnterviewden zien het schoolzwemmen niet als natte gymnastiekles om verschillende redenen. Een aantal geïnterviewden geven aan dat men in het zwembad voornamelijk bezig is met het toewerken naar een diploma. Er zitten volgens hen weinig speelse elementen in de les. Zij associëren die elementen met een gymnastiekles. Een andere geïnterviewde geeft aan dat bij een gymnastiekles er veel gedifferentieerder les gegeven wordt. Alles wordt op een speelse manier aangeboden wordt, of je nu wel of niet motorisch vaardig bent. Het doel van een gymles is om de motoriek van kinderen te verbeteren, spelenderwijs vaardigheden op te doen. Het zwemmen is volgens hem vooral gericht op het halen van een diploma, op een standaard manier. Het is teveel op het resultaat gericht en te strak georganiseerd om een natte gymnastiekles te zijn. Één andere geïnterviewde geeft aan *“nee, het is echt zwemmen. Het is echt, ze bewegen daar. Maar het is helemaal typisch zwemles. De kinderen die nog niet watervrij zijn, daar ga je aan het bewegen in het water, huppelen, springen en dat soort dingen. Maar bij de rest is het gewoon hup jongens, springen, we gaan, baantjes trekken, hup.”* Twee geïnterviewden geven aan dat het bij het zwembad waar zij zwemmen het vanuit organisatorisch oogpunt niet mogelijk is om hun school natte gymnastiekles aan te bieden. Zij werken namelijk met combinatieklassen. Wanneer zij het schoolzwemmen als natte gymnastiek zouden zien, zou dit betekenen dat hun hele klas, groep 3,4 en 5, zou gaan zwemmen. Het zwembad heeft echter aangegeven dat dit niet mogelijk is. De school komt dan met teveel kinderen waardoor het bad te vol raakt. Er zijn dat teveel niveaus waardoor het niet mogelijk is om kinderen aan een diploma te helpen en dan is het huidige lesplan niet toereikend. Volgens deze twee geïnterviewden zou het schoolzwemmen een natte gymnastiekles zijn wanneer zij met de hele groep zouden kunnen komen zwemmen, waarbij er gedifferentieerd wordt naar niveau en moeilijkheidsgraad van de opdrachten en de les op een speelse manier gegeven wordt.

Sportraad

Voor de sportraad is het doel van het schoolzwemmen het zelfredzaam maken van kinderen in water. Het is belangrijk dat kinderen niet verdrinken. Zij zien echter het nut van het schoolzwemmen voor

alle kinderen, omdat er ook nog bewogen wordt. Wanneer kinderen hun diploma's hebben dan kun je leukere dingen met ze gaan doen.

KVLO

Schoolzwemmen is volgens de geïnterviewde bij de KVLO dat kinderen zelfredzaam zijn in het water. *“Ik vind het niet zo belangrijk dat ze een diploma hebben als ze maar zelfredzaam zijn. Dat als je in het water valt, dat je niet in paniek raakt.”* De geïnterviewde geeft aan dat hij niet erg gelooft in wat de gemeente zegt dat schoolzwemmen nat bewegingsonderwijs is, *“Wat ik net al zeg, dat verhaal van dat nat bewegingsonderwijs daar geloof ik niet zo in, want dat zou ik dan heel anders organiseren”*. De geïnterviewde zou het wel leuk vinden om met de kinderen nat bewegingsonderwijs te doen. Nu lijkt het daar volgens hem echter helemaal niet op.

Samenvattend

Alle geïnterviewden zien als doel van het schoolzwemmen het zelfredzaam maken van kinderen in het water, waarbij het het streven is om minimaal een A-diploma te halen. De geïnterviewden vinden het belangrijk dat kinderen kunnen zwemmen en vinden de manier waarop de kinderen die nog niet kunnen zwemmen les krijgen goed is georganiseerd. Er zijn echter geïnterviewden die aangeven dat hoewel zij dit doel van het schoolzwemmen onderschrijven er kinderen zijn die reeds kunnen zwemmen, waarbij dit doel dus achterhaald is. Voor deze kinderen zou het schoolzwemmen een natte gymnastiekles kunnen zijn. Er bestaat echter onenigheid over de term natte gymnastiek. De geïnterviewden bij de zwembaden van het sportfonds Delft en één van de geïnterviewde ambtenaren bij de gemeente zien schoolzwemmen als een natte gymnastiekles. De geïnterviewden bij zwembad Kerkpolder, één van de gemeente ambtenaren, de leerkrachten, de vertegenwoordiger van de sportraad en de vertegenwoordiger van de KVLO zien het schoolzwemmen niet als een natte gymnastiekles, maar als een zwemles met speelse elementen. Binnen deze groep zijn er twee stromingen te onderscheiden. De ene groep vindt het schoolzwemmen zoals het nu georganiseerd is prima. Zij vinden het belangrijk dat kinderen bewegen en vinden de manier waarop dat nu gebeurt voldoende. De andere groep vindt dat de manier waarop het schoolzwemmen nu georganiseerd is, teveel tijd kost en niet in verhouding staat tot wat het oplevert. Als het er om gaat dat kinderen in beweging zijn, dan kunnen zij net zo lang bewegen op school of in de gymzaal, terwijl ze een hoop minder reistijd kwijt zijn. Wanneer de zwemles meer richting een natte gymnastiekles zou gaan (meer speelse elementen etc.) en de tijdsverhouding meer in balans zou komen zouden zij het schoolzwemmen nuttiger vinden voor hun kinderen.

4.2 Wat vinden de verschillende partijen van het huidige schoolzwembeleid en waarom vinden ze dat?

4.2.1 Historie

In de interviews is aan de geïnterviewden gevraagd hoe het schoolzwemmen vroeger georganiseerd was. Aangezien ontwikkelingen in het verleden geleid hebben tot de huidige situatie van het schoolzwemmen in Delft is deze informatie van belang.

Schoolzwemmen bestaat al heel lang in de gemeente Delft, maar hoe lang het al bestaat en hoe het zich heeft ontwikkeld gedurende de jaren, daar zijn de geïnterviewden het niet over eens. Verschillende geïnterviewden geven aan dat het in hun lagere schooltijd al bestond en dat is soms al 50 jaar geleden. Hoeveel jaar er schoolgezwommen werd verschilt per geïnterviewde. Er zijn geïnterviewden die aangaven dat er vroeger zes jaar lang schoolgezwommen werd, anderen geven aan dat het er drie of twee waren en sommige geïnterviewden geven aan dat het altijd één leerjaar is geweest. *“Voorheen, want ik zit hier nu 22 jaar, dat heb ik niet meegemaakt, maar toen hadden ze zes leerjaren schoolzwemmen, toen werden het er drie, toen werden het er twee en nu is het er één”*. Volgens de geïnterviewden is het schoolzwemmen ooit opgestart opdat kinderen leerden zwemmen. De geïnterviewden geven aan dat het nauwelijks mogelijk was om een diploma te halen via een particuliere les. Bovendien was het voor veel gezinnen financieel niet haalbaar om hun kinderen te laten zwemmen. *“Waar het uit voortkomt is de constatering dat kinderen zich onvoldoende in het zwemwater konden redden. Verdrinken, allerlei gevaren bij het buitenspelen, etc. Toen hebben ze schoolzwemmen ingevoerd, zodat kinderen daar in ieder geval een diploma konden halen. Dat komt ook nog uit de tijd dat mensen niet zelf het initiatief namen om kinderen diploma's te laten halen. En zo is dat eigenlijk als een soort extra beweeg uur gegroeid. En dat dateert al van heel lang geleden denk ik, misschien wel uit de jaren 50.”* De geïnterviewden geven aan dat het doel van het schoolzwemmen niet persé het halen van een diploma was. Via het schoolzwemmen werd de mogelijkheid geboden om een diploma te halen maar het was geen doel op zich, het ging er meer om dat kinderen leerden zwemmen, zodat zij niet zouden verdrinken. Een geïnterviewde zegt hierover *“Toen was het volgens mij ook niet persé nodig dat iedereen zijn diploma ging halen. Het was gewoon een jaar lang schoolzwemmen en er werd gekeken waar ze uitkwamen. En nu is veel meer het streven van, het moet ook veel meer effect hebben van het halen van een diploma. Dus dat is wel aangescherpt.”*

Verschillende geïnterviewden beginnen over de laatste bezuinigingsronde wanneer de onderzoeker hen vraagt naar de geschiedenis van het schoolzwemmen. Zij geven aan dat het schoolzwemmen een aantal jaren geleden op de nominatie stond om wegbezuinigd te worden. De toenmalige wethouder was echter voorstander van het schoolzwemmen, waardoor men dat heeft weten te voorkomen. *“Er is*

even discussie geweest. Dick Rensen (wethouder van o.a. sport) en ik hebben ons hard gemaakt om het schoolzwemmen te handhaven, want er was een bezuinigingsronde. Dus het is gunstig dat Dick Rensen nu wethouder is (in de huidige situatie is Dick Rensen geen wethouder meer)”. Een andere geïnterviewde geeft aan “Ik ben allang blij dat toendertijd er voor gekozen is om het door te laten gaan en het niet weg te bezuinigen.”.

Het is dus niet helemaal duidelijk hoe de gedachte over het schoolzwemmen zich in de afgelopen 50 jaar ontwikkeld heeft. Dit is jammer, omdat uit het verleden veel kan worden geleerd voor de toekomst. Wel is duidelijk dat het schoolzwemmen ooit is opgestart om kinderen in aanraking te laten komen met zwemmen. Vroeger werden er niet veel particuliere zwemlessen gegeven en als ze er al waren, was het voor ouders financieel vaak niet mogelijk om hun kinderen er aan deel te laten nemen. Dit is een interessant gegeven omdat voor een bepaalde groep kinderen de situatie van toen niet veranderd is, waardoor het schoolzwemmen voor hen nu nog steeds dezelfde betekenis heeft. Voor een andere, grotere groep kinderen, is de situatie wel veranderd waardoor het doel om in aanraking te komen met zwemmen voor hen niet meer van toepassing is. Verschillende geïnterviewden hebben aangegeven dat schoolzwemmen eerder op de nominatie heeft gestaan om op te bezuinigen. Dit is een interessant gegeven. Waarom is er toen voor gekozen om dat niet te doen? En zijn de argumenten van toen nog steeds van kracht?

4.2.2 Organisatie

Zwembaden

De geïnterviewden bij de zwembaden zijn over het algemeen tevreden over de huidige organisatie van het schoolzwemmen. *“Ik denk op het moment dat als we geen echte grote veranderingen kunnen doorvoeren, dan denk ik wat we nu hebben is zeker niet slecht, sterker nog het is wel goed toch?”* Ze zijn tevreden over de opbouw van de lessen en de speelse elementen die zijn toegevoegd. Ze geven wel aan dat het schoolzwemmen erg kort is. Hoewel scholen een jaar lang zwemmen komt dit in de praktijk neer op maximaal 36 tot 40 weken. De vakanties, de studiedagen, schoolreisjes etc. zorgen er allemaal voor dat er niet veel lessen overblijven. Aan het eind van elke les wordt er vijf minuten gespeeld waardoor er nog maar vijftientig minuten lestijd overblijft. De geïnterviewden bij de zwembaden geven aan dat het door deze beperkte lestijd (maximaal 20 uur) niet mogelijk is om kinderen die voor het eerst in het zwembad komen aan een diploma te helpen. *“In de particuliere les doe je er ongeveer een jaar over. Maar je hebt ook kinderen die veel sneller zijn, maar je hebt ook altijd veel kinderen die minder snel zijn. Maar gemiddeld zeggen ze zo rond de 100 lessen. Dat zijn 50 lessen van een uur. En 100 lessen van een half uur”.*

Één van de geïnterviewden bij het zwembad geeft aan dat een half uur les geven eigenlijk weinig zin heeft. *“Een half uurtje in de week zet naar mijn mening weinig zoden aan de dijk. Een half uurtje is zo weinig. Één keer in de week een half uur heeft in principe weinig effect”*.

Een andere geïnterviewde zou liever een uur les geven dan een half uur. Hij geeft ook aan dat hij het schoolwerkplan zoals dat opgesteld nauwelijks volgt. Hij analyseert een groep, kijkt wat er nog geoefend moet worden en gaat hiermee aan de slag. De voorgeschreven lessen volgt hij nauwelijks.

De onderzoeker heeft ook gevraagd of het schoolzwemmen in groep 4 of eerder of later georganiseerd zou moeten worden. De geïnterviewden bij de zwembaden zijn over het algemeen voor groep 4. Als men namelijk eerder zou gaan zwemmen zijn de kinderen minder krachtig en motorisch vaardig en duurt het nog langer voordat ze een diploma halen. Hoe ouder ze zijn als je gaat zwemmen, hoe sneller ze een diploma halen, maar hoe langer ze zonder diploma rondlopen.

Er is ook gevraagd of het halen van een A diploma voldoende is voor kinderen om zelfredzaam te zijn in het water. Alle geïnterviewden geven aan dat eigenlijk ook minimaal het B diploma moet worden gehaald.

Gemeente

Bij de gemeente is men positief over de manier waarop het schoolzwemmen nu georganiseerd wordt. Één van de geïnterviewden geeft aan dat ze de organisatie van het schoolzwemmen aan de experts overlaat. Zij beslissen over het schoolwerkplan omdat zij verstand hebben van zwemmen. Een andere geïnterviewde geeft aan op een kritische manier naar het schoolzwemmen in het algemeen te willen kijken. Dit betekent dat hij ook kritisch wil kijken naar de huidige organisatie. Allebei de geïnterviewden hebben de kritische noten vanuit het onderwijs over de effectiviteit van het schoolzwemmen gehoord. Beide geïnterviewden beaamden dat het schoolzwemmen veel tijd kost, al vond één van de geïnterviewden dat het wel veel oplevert. *“Qua tijdsbesteding hebben we misschien nog wel een slag te winnen, maar ik vind het schoolzwemmen heel nuttig, het levert de kinderen zoveel verschillende vaardigheden op”*. De andere geïnterviewde is hier kritisch over en wil graag onderzoeken of kinderen niet op een efficiëntere en effectievere manier kunnen bewegen. Hij vraagt zich af of men dan wel moet blijven zwemmen. *“Als kinderen al een diploma hebben, dan blijft voor mij staan dat we zo’n extra beweegmoment moet blijven aanbieden, maar dan kun je je afvragen moeten we blijven zwemmen, of kunnen we ook op een andere manier bewegen, dat spaart tijd en dus geld”*.

Scholen

De scholen zijn erg kritisch over de huidige organisatie van het schoolzwemmen. Bijna unaniem vinden de geïnterviewden het schoolzwemmen erg veel tijd kosten. Of zij het schoolzwemmen

effectief vinden hangt af van de zwemvaardigheid van de kinderen. Scholen waar de meeste kinderen over een diploma beschikken zijn negatief over de effectiviteit van het schoolzwemmen. Zij vinden het schoolzwemmen teveel tijd kosten ten opzichte van wat het oplevert. *“Ga je zwemmen, dan ben je twee en een half uur bezig, dat is echt dramatisch. Kost veel te veel tijd”*. Leerkrachten van scholen met weinig kinderen met diploma’s vinden het schoolzwemmen zo noodzakelijk voor hun kinderen dat zij minder kritisch zijn over het resultaat. *“Voor onze kinderen is het schoolzwemmen heel goed. Maar het is eigenlijk te kort, een half uurtje in de week. Dat is voor kinderen die uit een achterstandswijk komen en het alleen van het schoolzwemmen moeten hebben veel te weinig”*. Wel geven zij aan dat het zo goed als onmogelijk is om een diploma te halen wanneer je net begint met zwemmen. Scholen die tussen deze twee uitersten in zitten zijn ook redelijk positief over de effectiviteit. Ook zij vinden het nut van het schoolzwemmen de tijdsbelasting overtreffen. *“Het is wel een hele slok van je lestijd, maar ik ben zelf altijd een beetje van, ik vind het wel kunnen zo. Ik vind het het wel waard”*. Zij geven wel aan voorstander te zijn van een eventuele organisatorische aanpassing.

De scholen zijn er voorstander van dat kinderen minstens een B diploma halen. Volgens hen is een kind dan veel veiliger in het water.

Sportraad

De geïnterviewde bij de sportraad heeft niet echt een mening over de huidige organisatie van het schoolzwemmen. Hij geeft wel aan dat de manier waarop het schoolzwemmen nu georganiseerd is, dat kinderen een half uurtje in de week zwemmen, erg kort is. Hij geeft aan dat het onmogelijk is om een diploma te halen als je nog niet bent begonnen met zwemmen. Het liefst zou de geïnterviewde van de sportraad zien dat alle kinderen een A en een B diploma halen. Alleen het A diploma vindt hij erg summier en niet erg veilig.

KVLO

De geïnterviewde bij de KVLO is kritisch op de effectiviteit van het schoolzwemmen. Hij vindt dat in de huidige organisatie te weinig rekening wordt gehouden met verschillen tussen kinderen. Voor kinderen die reeds zwemvaardig zijn vind hij, dat het schoolzwemmen teveel tijd kost. Deze mening wordt deels ingegeven door het feit dat hij vindt dat er niet op de juiste manier les wordt gegeven tijdens het schoolzwemmen (indien het om een natte gymnastiekles zou gaan). Voor kinderen zonder diploma vind hij een half uur per week niet genoeg. Hij zou pleiten voor meer herhaling.

Samenvattend

De verschillende geïnterviewden zijn kritisch over de huidige organisatie van het schoolzwemmen. Hoewel bijna alle geïnterviewden het schoolzwemmen willen handhaven, zien ze wel punten ter verbetering. De kritiek richt zich met name op de effectiviteit van het schoolzwemmen voor kinderen

die reeds over diploma's beschikken. De vraag naar de effectiviteit komt voort uit de grote tijdsinvestering die nodig is om een half uur te kunnen zwemmen. Uit de paragraaf komt duidelijk naar voren dat de geïnterviewden bij de zwembaden en de gemeente meer tevreden zijn over de huidige organisatie van het schoolzwemmen dan de leerkrachten. Dit lijkt te maken te hebben met de belangen die de verschillende partijen hebben. Waar voor de zwembaden het aanbieden van schoolzwemmen van essentieel belang is, is dit voor de basisscholen in Delft heel anders. Uit de interviews met de leerkrachten van de basisscholen blijkt dat zij worden afgerekend op de reken en taalvaardigheden van de kinderen en niet op het zwemmen. De tijd die 'verloren' gaat met het schoolzwemmen, gaat van de tijd af die zij nodig hebben om de kinderen primaire vaardigheden bij te brengen. Het is niet verrassend dat zij daarom kritischer zijn op de organisatie van het schoolzwemmen.

4.2.3 Vangnet

Bijna alle geïnterviewden geven aan positief te zijn over de vangnetregeling. Een kind mag tot en met groep 8 mee met het schoolzwemmen, tot het moment dat hij of zij een A-diploma heeft gehaald. Geen enkel kind zou de basisschool hoeven te verlaten zonder een A-diploma. In de praktijk valt het resultaat van het vangnet echter tegen. Sommige geïnterviewden geven aan dat een kind niet oneindig mee kan met het vangnet. Ze gaan dan te veel uren missen op school. Bovendien geven verschillende geïnterviewden aan dat de kinderen die geen diploma halen vaak ook zwakker op school zijn. Zij kunnen dus zeker hun lestijd op school niet missen. Over het algemeen snappen de geïnterviewden wel dat op een gegeven moment wordt gekozen om het kind op school te houden. Een school wordt immers afgerekend op hoe goed het kind kan spellen, lezen en rekenen en niet of het kind kan zwemmen. Bovendien vinden zij deze kwaliteiten ook vaak belangrijker. *“Een school wordt meer en meer afgerekend op de primaire leerdoelen, taal en rekenen, echt moeten voldoen aan de standaard. Ik kan me vanuit de situatie en de verantwoordelijkheid van de schoolorganisatie voorstellen dat ze kinderen niet mee laten gaan met het vangnet. Maar ik vind dat je de kinderen er wel mee tekort doet.”*

Opvallend is dat er veel onduidelijkheid bestaat over hoe lang een kind mee mag met het vangnet. Officieel is de regel dat een kind mee mag met het vangnet totdat hij of zij een A diploma heeft gehaald, of totdat hij of zij de basisschool verlaat. *“Dat verschilt ook per school. Want de meeste scholen, dat zie je maar bij zo'n Delftse Schoolvereniging, die zeggen, nou we vinden het zonde van de tijd. Maar de hele schoolzwem, ik bedoel de hele basisschool periode heb ik nooit begrepen. Eigenlijk alleen maar groep 5 het vangnet erbij”*. Niet elk zwembad gaat op deze manier met de vangnet regeling om. Een geïnterviewde bij het zwembad geeft aan wanneer een kind met de vangnet regeling mee mag *“Ja als je geen diploma hebt en je zwemt in het wedstrijdbad, in het diepe bad zeg*

maar. En dat gaat meestal in overleg met ons. Kijk, als wij zeggen van, we zien goede mogelijkheden, potentiële mogelijkheid, potentiële kans dat ze in november kunnen halen, dan is dat wel heel prettig". Bovendien denken sommige geïnterviewden dat je maar één extra jaar mee mag met het vangnet, of twee jaar. Een enkele geïnterviewde geeft aan dat het volgens hen tot en met groep 8 is.

Sommige scholen hebben de regel dat een kind mee mag met het vangnet indien het ook particuliere les neemt. Het zwembad stimuleert deze regel en zorgt ervoor dat een kind die op deze manier particuliere les gaat volgen niet op de wachtlijst komt.

Opvallend aan de paragraaf over de vangnetregeling is de onduidelijkheid over het aantal jaren dat een kind mee mag met het schoolzwemmen. Er wordt vaak door de school of door het zwembad besloten om een kind al dan niet mee te laten gaan. Soms mogen kinderen mee, maar worden er eisen aan hun deelname gesteld, zoals het tegelijk moeten volgen van particuliere les. In de vangnetregeling staat niets beschreven over deze eisen. De onderzoeker vraagt zich af waarom de school of het zwembad beslist of een kind meedoet met de vangnetregeling. Misschien moeten de ouders van het kind wel beslissen of zij vinden dat het kind de lestijd op school kan missen om te gaan zwemmen.

4.2.4 Protocol

De verschillende geïnterviewden zijn positief over het nu in werking zijn de protocol. In dit protocol worden de juridische verantwoordelijkheden beschreven van de partijen die praktisch met het schoolzwemmen te maken hebben (de scholen, de gemeente en de zwembaden). De geïnterviewden geven aan dat de verantwoordelijkheden logisch verdeeld zijn. Zowel de leerkrachten als de geïnterviewden bij de zwembaden geven aan dat het grote voordelen heeft dat de leerkracht zo nauw betrokken is bij de zwemles. De leerkracht kan aangeven waar de zwemleerkracht op moet letten bij een kind, welk kind die dag niet goed in zijn vel zit, etc. De leerkracht ziet het kind immers 5 dagen in de week, de zwemleerkracht maar een half uurtje per week. Er wordt aangegeven dat het protocol zo geschreven is dat het goed te begrijpen valt. Alle geïnterviewden geven aan het protocol te kennen en het gelezen te hebben. Echter, vanuit de zwembaden en de gemeente wordt aangegeven dat zij regelmatig tegen komen dat de leerkrachten op de basisscholen het protocol niet gelezen hebben. Volgens hen is niet elke leerkracht zich bewust van het feit dat hij of zij eindverantwoordelijke is. De gemeenteambtenaar die verantwoordelijk is voor de verspreiding van het protocol geeft aan dat het per school verschillend is. Zij stuurt op verschillende momenten in het jaar het protocol naar de directeur van de school, zowel verschillende papieren versies als de digitale versie. Het is echter aan de directeur van de school om de informatie naar de verantwoordelijke leerkracht door te spelen. Zij heeft het idee dat er in deze communicatie nog wel eens wat misgaat.

De geïnterviewden geven aan dat de communicatielijnen die in het protocol afgesproken zijn zoveel mogelijk gevolgd worden. De zwemleerkrachten communiceren met de leerkracht van de school over de vaardigheden van het kind en over eventuele problemen die zich voordoen. De leerkracht van de school onderhoudt het contact met de ouders van het kind. Volgens de officiële communicatielijnen van het huidige protocol hebben ouders en zwemleerkrachten geen contact met elkaar. De leerkracht van de school is de tussenpersoon, die met beiden contact onderhoudt. Één van de medewerkers bij het zwembad geeft aan dat hij de communicatielijnen soms wat omslachtig vindt. Hij zou het geen enkel probleem vinden indien ouders hem zouden bellen om de zwemvaardigheid van het kind te bespreken. Hij speelt het nu echter zoals het hoort via de leerkracht van de school. De geïnterviewden bij de zwembaden vinden het leerkracht en school afhankelijk hoe groot de interesse is in de vaardigheden van de kinderen die zwemmen. Zij vinden dit een vreemde situatie omdat het schoolzwemmen immers deel uit maakt van het schoolwerkplan en een natte gymnastiekles is. Het lijkt hen noodzakelijk dat de leerkrachten dan weten hoe de kinderen het doen. Een van de geïnterviewden geeft aan *“Ja want in wezen, je moet me even corrigeren als het niet zo is, is het een stukje bewegingsonderwijs, dus dan zou eigenlijk de leerkracht, drie weken voordat hij een rapport in moet leveren, bij Juliette langs moeten komen van, joh hoe staat het bij mijn leerlingen, want het is een onderdeel van het bewegen, en daar krijgen ze allemaal een cijfer voor op hun rapport”*.

Een aantal geïnterviewde leerkrachten vinden dat de zwembaden soms eenzijdig met het protocol omgaan. Wanneer het gaat om de communicatie met de ouders, de verantwoordelijkheid van de betrokken leerkracht, weet het zwembad hen altijd snel te vinden. Als het gaat om doorgeven wat er in een zwemles is voorgevallen, de verantwoordelijkheid van de zwemleerkracht, loopt de communicatie soms minder soepel.

De verschillende geïnterviewden zijn dus positief over het huidige protocol. De verantwoordelijkheden zijn duidelijk en logisch verdeeld en de communicatielijnen zijn goed afgesproken. De bekendheid van het protocol bij de leerkrachten laat soms nog te wensen over en is een punt van aandacht. Het is belangrijk dat beide partijen het protocol altijd hanteren en niet alleen als het hen uitkomt. De geïnterviewden doelen hiermee met name op de communicatielijnen.

4.2.5 Zomerschool

Binnen de gemeente Delft wordt de zomerschool georganiseerd. Zwemmen is hier een onderdeel van. In het kort komt het er op neer dat er een spoedcursus zwemmen wordt gegeven tijdens de zomervakantie van de kinderen. De kinderen die meedoen aan de zomerschool krijgen elke dag meer dan een uur zwemles. Alle geïnterviewden zijn erg positief over de zomerschool en zouden graag zien dat deze wordt uitgebreid. Het rendement van de zomerschool is erg hoog. Het aantal kinderen dat een

diploma haalt is hoog. De zomerschool wordt nu alleen in zwembad Kerkpolder gegeven. Een geïnterviewde bij één van de zwembaden geeft aan dat er meer plekken in Delft zijn waar er veel kinderen zonder een diploma rondlopen. Hij zou er voorstander van zijn dat de zomerschool ook georganiseerd wordt bij het Sportfondsenbad, om zo meer wijken te kunnen bedienen.

De zomerschool is een initiatief waar alle geïnterviewden ontzettend enthousiast over zijn. Het rendement van de zomerschool is erg hoog, waardoor de betrokkenen er voorstander van zouden zijn als het initiatief wordt uitgebreid.

4.3 Hoe vinden de verschillende partijen dat het schoolzwemmen er in de toekomst uit zou moeten zien?

Zwembaden

Over het algemeen zijn de geïnterviewden bij de zwembaden tevreden over het huidige schoolzwembeleid. Zij geven aan dat wat hen betreft het zwemmen niet op een andere manier georganiseerd hoeft te worden. Zij hebben echter signalen opgevangen, met name vanuit de scholen, dat het zwemmen erg veel tijd kost. Dit is de reden waarom zij over nieuw beleid na zijn gaan denken. Binnen de werkgroep schoolzwemmen heeft men nagedacht over de tijdsfactor. De oplossing die binnen de werkgroep werd voorgesteld is om in plaats van een jaar lang een half uur per week, een half jaar lang een uur per week te zwemmen. Zij zouden dit graag met een pilot willen testen. Een aantal geïnterviewden bij de zwembaden geeft aan dat zij niet verwachten dat kinderen daardoor sneller een diploma halen, maar dat zij wel denken dat scholen minder tijd kwijt zijn. De meningen zijn echter verdeeld. Er zijn ook geïnterviewden die aangeven dat zij meer rendement verwachten van een uur zwemmen. Doordat de les langer wordt kunnen zij alle diploma eisen de revue laten passeren. Met een half uur les moeten ze keuzes maken. De consequentie hiervan is dat kinderen bepaalde vaardigheden niet regelmatig genoeg oefenen. Er zit steeds een aantal weken tussen, waardoor veel tijd verspild wordt met herhaling.

Een andere oplossing die de geïnterviewden aandragen is om het schoolzwemmen over meer jaren te verspreiden. De kinderen zwemmen nu te kort om een diploma te kunnen halen indien zij nog niet watervrij zijn.

Een aantal geïnterviewden geeft aan dat het bij sommige scholen regel is dat wanneer een kind mee wil doen aan het vangnet hij of zij ook verplicht particuliere zwemles moet volgen. Ze hebben dan meerdere zwemmomenten per week waardoor zij veel sneller vaardig worden. Zij denken dat het een

oplossing is om dit bij alle scholen te doen. Al realiseren zij zich wel dat niet iedereen bij machte is om met zijn of haar kind naar de particuliere les te gaan.

De geïnterviewden bij de zwembaden zien allemaal een oplossing voor het schoolzwemmen in de zomerschool. Zij zijn stuk voor stuk erg enthousiast over dit principe. Uit voorgaande jaren bleek dat het rendement, namelijk het aantal behaalde diploma's, erg hoog was. Momenteel wordt de zomerschool alleen in zwembad Kerkpolder aangeboden (in het verleden was dit anders). Het Sportfondsenbad zou graag zien dat het bij hen ook weer terug kwam.

Gedurende de onderzoeksperiode is de samenstelling van de werkgroep schoolzwemmen veranderd. Één van de nieuwe leden gaf tijdens een vergadering aan dat het ook een idee kan zijn om kinderen drie kwartier te laten zwemmen, dertig weken lang. Op deze manier is het schoolzwemmen in de gemeente Westland georganiseerd.

De geïnterviewden bij de zwembaden hebben niet erg veel ideeën over hoe het schoolzwemmen er in de toekomst uit zou moeten zien. De reden hiervan zal voor het grootste gedeelte liggen in het feit dat zij de manier waarop het nu georganiseerd is prima vinden. Opvallend is dat alle oplossingen die zij aandragen gaan over het halen van een A-diploma. Het beweegaspect wordt niet genoemd wanneer het om verbeteringen van het huidige beleid gaat.

Gemeente

De twee medewerkers van de gemeente Delft kijken verschillend naar het schoolzwemmen. De ene medewerker gaf aan dat het zwemmen goed gaat zoals het nu georganiseerd is. Zij wil echter graag meewerken aan een pilot om te kijken of het efficiënter en wellicht effectiever kan. De andere medewerker kijkt op een andere manier tegen zwemmen aan. Voor hem is het zwemmen met name een beweegactiviteit. Hij zou het zwemmen graag per wijk organiseren in de op te richten buurtsportverenigingen. Per wijk wordt gekeken op welke manier het zwemmen moet worden aangeboden en of het moet worden aangeboden. *“Volgens mij zou je het vanuit de wijk moeten laten opbloeien. Als je ziet dat er vanuit de wijk Tanthof minder vraag naar zwemmen is, en vanuit de wijk Buitenhof meer. Prima, dan ga je echt maatwerk leveren, dat zou volgens mij goed zijn”*. Hij ziet ook een grotere rol voor de zwemverenigingen. Hij zou graag brainstormen over andere oplossingen dan de traditionele die nu geboden worden. Wat hem betreft zou het kunnen dat het schoolzwemmen na schooltijd wordt aangeboden, bijvoorbeeld binnen de brede school activiteiten of bij de naschoolse opvang. Het gaat erom dat de kinderen enthousiast worden gemaakt om structureel te bewegen. Wat hem betreft draait het om de volgende ingrediënten *“Het organisatorische aspect, dat zit vooral bij de scholen. Je hebt het exploitatieaspect dat zit vooral bij de zwembaden. Je hebt het sportvernieuwend element, dat zit vooral bij de sportverenigingen, en je hebt het financiële verhaal dat bij de gemeente zit. Hoe kun je daar nu één verhaal van maken”*.

Scholen

De geïnterviewden bij de scholen hebben over het algemeen nog niet echt nagedacht over de toekomst van het schoolzwemmen. Een aantal leerkrachten vinden het prima gaan zoals het nu gaat en hebben geen behoefte aan verandering. Er zijn verschillende geïnterviewden die aan de onderzoeker aangeven dat het nu teveel tijd kost, maar hoe dit anders kan weten zij niet. Ze zijn wisselend enthousiast over de oplossing om één uur te gaan zwemmen. Één van de geïnterviewden geeft aan dat de kinderen uit haar klas bewegingsarmoede hebben en een uur lang schoolzwemmen niet volhouden. *“Het is te zwaar, dat kunnen ze niet aan, qua uithoudingsvermogen. Die kinderen zijn helemaal niet getraind, hebben geen conditie, dat redden ze niet”*. Een andere geïnterviewde geeft aan te zwemmen in plaats van naar de gymnastiekles te gaan. Roostertechisch zou het niet erg goed uitkomen als het zwemmen na een half jaar op zou houden. Er wordt ook aangegeven dat het voor de vangnet kinderen niet erg handig is wanneer ze een half jaar wel en een half jaar niet zouden zwemmen. Andere scholen zijn wel enthousiast over een half jaar lang één uur zwemmen. Ze geven aan dat het hen veel tijds winst oplevert. Ook vinden ze een half uurtje zwemmen soms wel erg kort. Wanneer er een uur wordt gezwommen is het voor hen ook makkelijker aanvaardbaar als een natte gymnastiekles.

De geïnterviewden die wel hebben nagedacht over oplossingen om het huidige schoolzwembeleid te verbeteren zijn te verdelen in twee groepen, namelijk: in leerkrachten van scholen waar veel kinderen kunnen zwemmen en leerkrachten van scholen waar nauwelijks kinderen kunnen zwemmen. Één van de geïnterviewden van een school waar veel kinderen een diploma hebben, geeft aan dat wat hem betreft het schoolzwemmen mag verdwijnen. Hij begrijpt echter dat voor sommige scholen de noodzaak van het schoolzwemmen aanwezig is. Hij pleit er daarom voor dat zijn school het bedrag dat nu aan schoolzwemmen besteed wordt mag inzetten voor andere sportactiviteiten. Er is ook een geïnterviewde die aangeeft dat zij vindt dat alleen de kinderen zonder diploma mogen gaan zwemmen. Zij zou dan echter wel graag zien dat de andere kinderen een gefinancierd extra beweeg uur zouden krijgen. Één van de geïnterviewden geeft aan dat er een omslag moet komen in het zwemmen en dat de verschillende partijen daar met elkaar over moeten praten *“Maar dat er een omslag moet komen in hoe je naar het schoolzwemmen moet kijken, dat denk ik wel. En ik denk dat de gemeente degene is die daar het initiatief in moet nemen. En dan moet wat mij betreft alle mogelijkheden en onmogelijkheden maar op tafel komen, om te kijken van wat is haalbaar en wat is niet haalbaar”*. De leerkrachten van scholen waar nog weinig kinderen een diploma hebben reageren anders. Voor hen is het erg belangrijk dat het schoolzwemmen blijft bestaan. Het liefst zouden zij zien dat het over meer jaren verspreid zou worden. Het is volgens hen misschien ook een idee om het vangnet op een andere manier te organiseren. Kinderen kunnen niet oneindig gebruik maken van het vangnet op school omdat ze dan teveel onderwijstijd gaan missen. Wellicht kan het vangnet buiten school georganiseerd worden. Één van de geïnterviewden zou graag willen dat kinderen uit groep 3 al watervrij worden gemaakt.

Wanneer ze dan in groep 4 met het schoolzwemmen meegaan, kunnen ze direct leren zwemmen. De kans wordt op dat moment groter dat ze een diploma halen binnen de gestelde tijd.

Sportraad

De geïnterviewde van de sportraad van Delft is positief over het schoolzwemmen. Wel vindt hij het schrikbarend dat er nog steeds een groot aantal kinderen zijn die de basisschool verlaten zonder zwemdiploma. Hij ziet in de toekomst een grote rol voor de zwemverenigingen weggelegd. Hij is ook voorstander van de combinatie naschoolse opvang en zwemonderwijs. Dit zou eventueel gesubsidieerd kunnen worden met het geld dat nu aan schoolzwemmen besteed wordt. Een ander idee was om met kinderen op de fiets naar het zwembad te gaan. Het levert een besparing op bus kosten op en tijdswinst als je niet hoeft te gaan lopen.

KVLO

De geïnterviewde van de KVLO is er voorstander van dat het schoolzwemmen blijft bestaan. Hij vindt dat er gedifferentieerd moet worden naar school en naar individu. Hij zag verschillende oplossingen om het schoolzwemmen te verbeteren. Het leek hem een goed idee als schoolzwemmen een doelsubsidie zou worden. *“dus de school krijgt een geormerkt budget voor het schoolzwemmen. En als je dat dan niet wil, dan krijg je het geld niet. De bedoeling is meedoen, anders krijg je het geld niet.”* Elke school mag gebruik maken van deze subsidie. De enige voorwaarde van de subsidie is dat deze gebruikt wordt voor zwemlessen. De scholen organiseren het zwemmen zelf in samenwerking met het zwembad. Zo kan een school met een grote populatie kinderen met een diploma afspreken dat er een natte gymles wordt gegeven, waar een school met weinig diploma's afsprekt dat er zwemles wordt gegeven. Een andere idee van hem was om het zwemmen in de lumpsum financiering te stoppen. Scholen mogen zelf bepalen of ze het geld besteden aan gymnastiek of zwemmen.

Samenvattend

De geïnterviewden hebben over het algemeen nog niet erg intensief nagedacht over een nieuw schoolzwembeleid. Over het algemeen komen zij met oplossingen die beleidsinhoudelijk niet erg veel veranderen, maar alleen organisatorisch. Een voorbeeld van een organisatorische verandering is een half jaar lang een uur zwemmen in plaats van een jaar lang een half uur. De geïnterviewden zijn hier wisselend positief over. Verschillende geïnterviewden vinden het een enorme tijdswinst en een goede ontwikkeling. Andere geïnterviewden geven aan dat het niet praktisch is met de vangnet kinderen en dat niet alle kinderen het conditioneel volhouden. Een iets vooruitstrevendere oplossing is om het vangnet op een andere manier te organiseren, bijvoorbeeld door er een brede school activiteit van te maken of door de zomerschool uit te breiden. Een aantal geïnterviewden pleiten voor een geheel andere organisatie van het schoolzwemmen, waarbij het bijvoorbeeld per wijk georganiseerd gaat

worden, of dat de scholen het schoolzwemmen zelf organiseren, financieel ondersteund met een doelsubsidie van de gemeente.

4.3.1 Imago

Verschillende geïnterviewden geven aan dat het imago van het schoolzwemmen veranderd zou moeten worden. Dit zijn met name geïnterviewden die in het zwembad werken. Zij geven aan dat veel ouders denken dat schoolzwemmen diploma zwemmen is. Regelmatig worden zij gebeld waarom één van de kinderen geen diploma heeft gehaald bij het schoolzwemmen. Het is een natte gymnastiekles geven zij dan aan de ouders aan. *“ Er is gewoon goed contact met de scholen en het enige wat de laatste tijd een beetje hapert is dat de ouders mondiger worden, en de ouders eigenlijk het beeld hebben dat de kinderen bij het schoolzwemmen, een A, B of C diploma gaan halen. De prestatiedwang vanuit de ouders wordt steeds groter”*. Ook is het aantal uren dat er schoolgezwommen wordt erg kort, hierdoor halen niet erg veel kinderen een diploma. De eisen voor bijvoorbeeld een A diploma zijn ook veel zwaarder geworden. Ouders weten dat vaak niet. *“Ja, ouders denken vaak dat schoolzwemmen over diploma's gaat en dat is niet waar. We streven ernaar, als ze nog geen diploma hebben, dat wel”*.

Ook de leerkrachten beginnen volgens hen vaak over de diploma's. Dit beeld wordt bevestigd in de interviews. Sommige leerkrachten geven aan dat ze het jammer vinden dat zo weinig kinderen een diploma halen. Leerkrachten vinden het halen van een diploma een beloning voor de kinderen voor het harde werken. *“Ik heb er altijd wat moeite mee dat zo'n C groep werkelijk nooit een diploma haalt. Ik heb nog nooit meegemaakt dat er kinderen waren die hun C diploma haalden tijdens het schoolzwemmen”*.

Het zijn met name de zwembaden die de beeldvorming over het schoolzwemmen zouden willen veranderen. De andere partijen hebben geen last van een eventuele verkeerde beeldvorming. Elk jaar gaat er een folder vanuit de gemeente naar de ouders van de kinderen uit groep vier. In deze folder staat beschreven waarom er wordt schoolgezwommen in de gemeente Delft, wat de belangrijkste doelen zijn, maar ook wat de diploma-eisen zijn. Een gedeelte van het probleem van de beeldvorming kan worden opgelost door deze diploma-eisen niet te vermelden in de folder en duidelijker te maken dat het om een natte gymnastiekles gaat. De beeldvorming zal echter niet compleet veranderen, daar de leerkrachten van de basisscholen ook van mening zijn dat het schoolzwemmen vooral zwemles is en dat de kinderen met name aan het oefenen zijn voor een diploma. Zolang men schoolzwemmen blijft ervaren als diplomazwemmen, zal de beeldvorming niet veranderen.

4.4 Hoe zijn de verhoudingen tussen de verschillende partijen en wat is hiervan de invloed op het te ontwikkelen schoolzwembeleid?

Er zijn verschillende partijen betrokken bij het schoolzwembeleid. Op dit moment zijn dat de zwembaden, de gemeente en de basisscholen. Aan elke partij is gevraagd hoe zij het onderling overleg vinden gaan, of zij als partij genoeg invloed hebben op het beleid en wat de rol van de gemeente moet zijn bij het aanbieden van schoolzwemmen. Uit de interviews bleek dat veel partijen de rol van de ouders bij het zwemonderwijs ter sprake brachten. Daar is ook bij alle partijen over doorgevraagd. Daarnaast is gevraagd naar de oorzaak van het minimale zwembadbezoek van allochtone kinderen en hun ouders.

Zwembaden

Bij de zwembaden wordt aangegeven dat het contact met alle partijen goed gaat. De zwemleerkracht heeft vooral te maken met de groepsleerkracht van de basisschool. Sommige scholen zijn erg actief in het schoolzwemmen, andere scholen minder. *“Wij hebben op een gegeven moment gezegd, je kunt alles vragen, het schoolwerkplan krijg je, je loopt mee op de zwemzaal, er staan 4 man les te geven, Frances loopt er ook altijd nog. Je kunt alles vragen. Er zijn er bij die vragen ook veel. Er zijn er ook bij, die gaan nog liever hier op het terras zitten, boekje lezen, dan dat ze zich verder interesseren voor de boel”*. Het voordeel van een goed contact met de scholen is dat de leerkracht aangeeft of er iets bijzonders is met een kind. Zo kan er optimaler worden lesgegeven. Als negatief punt geven de geïnterviewden aan dat er nog wel eens ouders bij hen komen vragen naar de resultaten van de kinderen. Volgens het protocol schoolzwemmen zou dit contact via de leerkracht van de school moeten lopen. In de praktijk is het soms zelfs zo dat de leerkracht de ouder doorstuurt naar het zwembad, dat is geen goede ontwikkeling. Over het algemeen gaat het contact echter goed. Één van de geïnterviewden komt zelfs op ouderavonden van sommige scholen om uitleg te geven over het schoolzwemmen. Één andere geïnterviewde geeft aan dat van beide kanten de communicatie soms nog beter kan, bijvoorbeeld over lessen die wel of niet doorgaan.

Over het contact met de gemeente is men tevreden. Wel wordt er aangegeven dat de gemeente sommige zaken zelf beslist en dat het zwembad daar geen invloed op heeft. Zo wil één zwembad graag de zomerschool weer invoeren op zijn locatie. De gemeente is hier echter geen voorstander van en zij is de betalende partij. De gemeente beslist dus.

Gemeente

De geïnterviewden bij de gemeente zijn positief over de verhouding tussen de verschillende partijen. Zij geven net als de zwembaden aan dat sommige scholen zich nog wat actiever op zouden kunnen stellen. De verantwoordelijke ambtenaar voor het schoolzwembeleid is tevreden met haar rol als

mediator. Soms moet zij beslissingen nemen bij onenigheid tussen een school en het zwembad. Aangezien deze twee partijen elkaar wekelijks zien, vindt zij het niet erg om de 'boeman' te zijn. De ambtenaar geeft aan dat zij denkt dat de scholen genoeg inspraak hebben in het schoolzwembeleid. Zij kunnen via bijvoorbeeld Lokabel (overleg van de schoolbesturen met de wethouder van onderwijs) over het schoolzwemmen praten. Wel twijfelt de geïnterviewde soms over de samenstelling van de werkgroep schoolzwemmen. Misschien dat daar ook een afgevaardigde van de scholen in zou moeten. Zij vindt het organiseren van het schoolzwemmen wel een taak van de gemeente. Het liefst zou zij zien dat dit landelijk beleid zou worden. De andere geïnterviewde bij de gemeente vindt dat de gemeente een minder nadrukkelijke rol zou moeten krijgen. De gemeente zou het schoolzwemmen misschien nog wel moeten financieren, maar niet moeten organiseren. Tevens denkt hij dat er meer partijen betrokken moeten worden. De zwemverenigingen staan nu buiten spel. Ook zou hij meer invloed van de vakleerkrachten bewegingsonderwijs wensen. Hij geeft aan *“Uiteindelijk staat alles ten doel van het halen van de doelstellingen uit de sportnota. En is niet meer het veiligheidsprincipe leidend, maar het beweegprincipe. En als je daar op door redeneert. Als het beweegprincipe nou leidend is, dan zou je het ook op een andere manier kunnen organiseren, dus dan hoeft het niet per se zwemmen te zijn.”* Hieruit blijkt zijn visie op zwemmen. Aangezien de gemeente betaalt, vindt hij dat zij ook het beleid uit moeten zetten. Hij heeft echter wel oog voor de andere partijen, deze moeten niet zomaar gepasseerd worden.

Scholen

Over het algemeen vinden de scholen dat het schoolzwemmen goed georganiseerd is en zij zouden niet meer invloed willen. Wanneer zij suggesties hebben voor ander beleid wordt er naar hen geluisterd. Wanneer er echter grote problemen rijzen merken zij nog wel eens dat zij weinig te vertellen hebben. Ze worden door het zwembad naar de gemeente verwezen en de gemeente neemt uiteindelijk een beslissing na het probleem geanalyseerd te hebben. De school vindt vaak dat zij een dienst afnemen. Een geïnterviewde geeft aan *“En als wij hier nou ons beleid hebben bepaald, dan is het een kwestie van toch echt een mededeling. Ik zie het ook niet anders. Ik neem een dienst af of ik neem hem niet meer af. Lijkt mij”*. Een school is niet verplicht om te schoolzwemmen en voelen ook de deelname hieraan als een eigen keuze.

Verschillende geïnterviewde leerkrachten geven aan dat zij de zwemleerkrachten soms hard vinden voor de kinderen. Ze hebben vaak een harde stem en eisen vrij veel van het kind. De geïnterviewden geven echter ook aan dat zij dit voor een gedeelte ook wel kunnen begrijpen omdat er snel ongelukken gebeuren in het zwembad. Mochten ze het niet eens zijn met de manier waarop een zwemleerkracht les geeft, dan hebben zij wel het idee dat ze bij het zwembad terecht kunnen.

Er bestaan verschillen tussen de scholen over het gegeven dat de gemeente het schoolzwemmen moet organiseren. Vaak is de eerste reactie dat zij niet weten wie het anders zou moeten doen. Bovendien

geven zij aan dat het ondoenlijk is als zij hier zelf voor verantwoordelijk worden. Ze hebben immers al zoveel taken. Een enkeling geeft aan dat het zwemonderwijs eigenlijk de verantwoordelijkheid van de ouder is. Echter, wanneer een ouder deze taak niet op zich neemt, vinden de scholen het zwemmen zo belangrijk, dat zij vinden dat de gemeente hier op in moet springen.

KVLO

De geïnterviewde van de KVLO denkt dat de goede partijen betrokken zijn bij het schoolzwemmen. Wel zou hij graag zien dat de vakleerkracht gymnastiek op de school beter kijkt naar het programma dat wordt aangeboden. Het wordt immers een natte gymnastiekles genoemd, dus hebben zij ook een verantwoordelijkheid. Bovendien denkt hij dat de vakleerkracht gymnastiek veel verstand van zaken heeft.

Sportraad

De geïnterviewde bij de sportraad van Delft zou een grotere rol zien voor de zwemverenigingen. Hij weet dat de zwemverenigingen graag zouden meewerken, maar nu geen enkel idee hebben wat ze ervoor kunnen betekenen. Bovendien worden zij niet uitgenodigd voor gesprekken over het schoolzwemmen, terwijl zij toch veel expertise in huis hebben. Hij denkt dat het belangrijk is dat er een denktank komt om na te denken over een nieuw schoolzwembeleid. *“Mensen vinden het leuk om mee te mogen denken. Bovendien hebben we een hoop expertise. Je maakt de contacten dan toch wat inniger”*. Hij heeft nu niet het idee dat de sportraad of de zwemverenigingen genoeg macht hebben om in de bestaande overlegstructuren te infiltreren.

Samenvattend

Over het algemeen lijkt de samenwerking tussen de verschillende partijen goed te gaan. Wanneer er problemen rijzen kunnen de verschillende partijen bij elkaar terecht. Wat opvalt is dat de gemeente de laatste en de grootste stem heeft, dit geldt zowel ten opzichte van de zwembaden als ten opzichte van de scholen. Bovendien is een afgevaardigde van de gemeente voorzitter van de werkgroep schoolzwemmen. Elke partij heeft de mogelijkheid om agendapunten aan te dragen of een discussie op te starten. Het is echter vaak de voorzitter van de vergadering die uiteindelijk een besluit neemt, of beslist om naar het volgende agendapunt te gaan. Dit zorgt voor een machtspositie van de gemeente Delft. De zwemleerkrachten en de leerkrachten van de basisschool zien elkaar in het zwembad en hebben op uitvoerend niveau contact met elkaar. Tenzij er problemen rijzen hebben de zwembaden en de basisscholen (schoolbesturen) geen contact op beleidsinhoudelijk niveau. In de werkgroep schoolzwemmen zijn de zwembaden en de gemeente vertegenwoordigd. De gemeente zorgt ervoor dat eventuele belangrijke uitkomsten uit deze vergaderingen gecommuniceerd worden aan de schoolbesturen. De schoolbesturen hebben met de wethouder van onderwijs een vast overlegmoment. Daarnaast is er een overkoepelend overleg van alle besturen met de wethouder van onderwijs

(Lokabel). Schoolzwemmen kan in deze overleggen op de agenda gezet worden. Eventuele belangrijke uitkomsten uit deze overleggen worden door de gemeente naar de zwembaden terug gekoppeld. Er bestaat dus geen overleg waar alle drie de partijen bij elkaar zitten.

4.4.1 Allochtone ouders

Verschillende geïnterviewden geven aan dat met name de allochtone groep, maar ook autochtone sociaal zwakkeren in de samenleving nog niet naar zwemles zijn geweest voordat ze gaan schoolzwemmen. Daar het schoolzwemmen beperkt van duur is en niet alle scholen gebruik maken van het vangnet of er slechts beperkt gebruik van maken zijn er nog veel kinderen die zonder diploma de basisschool verlaten. In Nederland sturen de meeste ouders hun kinderen rond hun 5^e, 6^e levensjaar naar zwemles. De onderzoeker heeft de geïnterviewden de vraag gesteld waarom zij denken dat bepaalde kinderen in Nederland niet gaan zwemmen.

Veel geïnterviewden geven aan dat het voor veel ouders financieel niet haalbaar is om hun kinderen te laten zwemmen. Zwemmen is een dure sport. Een geïnterviewde geeft aan dat zwemmen al gauw 40 a 50 euro in de maand kost. Kinderen zwemmen voor hun A en B diploma gauw anderhalf jaar. Dit betekent dat het per kind ongeveer €700 a €800 kost. Er zijn veel gezinnen waarvoor dit bedrag veel te hoog is, zeker als er meerdere kinderen zijn. Hoewel er regelingen van de gemeente zijn om subsidie te krijgen blijft het bedrag om te gaan zwemmen te hoog voor veel mensen. Bovendien kennen veel ouders de verschillende regelingen niet.

Een andere drempel om niet te gaan zwemmen geven geïnterviewden aan is het organisatorische aspect. Één geïnterviewde geeft aan dat het voor veel ouders al lastig is om op tijd op school te komen, laat staan dat ze naar een zwembad moeten reizen. Een andere geïnterviewde beaamt dit. Dit heeft volgens haar zowel een culturele als een organisatorische reden. Er zijn weinig ouders bij haar op school die de beschikking hebben over een auto of een fiets en met het openbaar vervoer gaan ze bijna niet. Ook geeft de geïnterviewde aan dat veel allochtone ouders bij haar op school de wijk niet uitkomen waardoor ze hun kinderen ook niet naar zwemles gaan brengen. Zij geeft les in de wijk 'Poptahof' in Delft, maar dit geldt volgens haar ook voor de allochtone bevolking in andere wijken. De kinderen uit haar klas komen nooit de wijk uit. Ze doen boodschappen in de wijk, hebben familieleden en vrienden in de wijk, vaak sporten ze niet en als ze dat doen is het ook in de wijk. Ze vertelt dat ze een keer op schoolreisje gingen en dat er een brug open ging *“Nou dat hadden ze nog nooit gezien, een brug die open ging. Er was één jongen die ooit had gezien hoe een brug open ging, die ging wel eens naar Rotterdam. Dan denk ik nog nooit een brug open zien gaan. Maarja, als je de wijk nooit uitgaat, hier in de buurt zijn geen bruggen die open gaan”*.

Ze geeft ook aan dat er weinig initiatief wordt genomen vanuit de ouders in de wijk zelf. Zelfs als alles voorgedrukt wordt laten ouders hun kinderen vaak niet aan activiteiten meedoen. Er zijn gratis brede

schoolactiviteiten, sommige kinderen mogen meedoen aan de zomerschool. De leerkrachten moeten echt ronselen om kinderen te krijgen en zelfs dan zijn het vaak maar kleine groepjes.

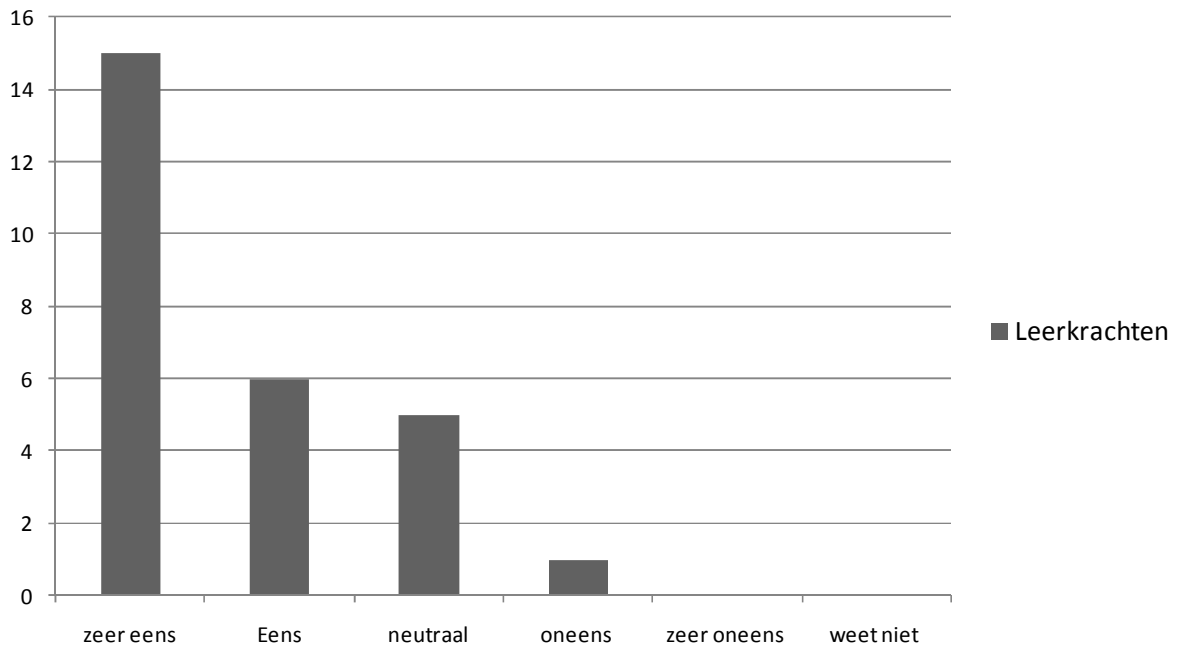
Één van de geïnterviewden begrijpt niet waarom ouders niet met hun kinderen gaan zwemmen. Hij geeft aan dat als ouders het nut niet zien van zwemmen, dat ze wat hem betreft geen ouder mogen zijn *“Ja maar als ze (ouders) het belang van zwemmen voor hun kind niet zien, vind ik dat ze geen ouder mogen zijn”*. De onderzoeker stelde hier op de vraag of dat niet voort kan komen uit hun cultuur *“nee, dat klopt, maar ik denk als je, daar ben ik best wel redelijk extreem in: ook al kom je uit een andere cultuur, er is hier veel water. Daar kan je in verdrinken. Volgens mij is het voor een bepaald gedeelte gewoon een kwestie van logisch nadenken”*.

Verschillende geïnterviewden geven aan dat zij denken dat sommige groepen niet zwemmen omdat het niet in hun cultuur zit. Bovendien hebben sommigen wel eens gehoord dat het voor hen ook moeilijker te leren is. Zij geven aan dat het voor ons heel normaal is, maar dat bij hen juist niemand het doet. Een geïnterviewde geeft aan dat het een stukje inburgering is.

Er zijn dus verschillende redenen waarom met name allochtone ouders niet gaan zwemmen met hun kinderen. Volgens de geïnterviewden is het financieel vaak een probleem, organisatorisch lukt het vaak niet en het zit niet in de cultuur. Tevens is het lastig om de ouders te doordringen van het nut van leren zwemmen. Één van de geïnterviewde leerkrachten geeft aan dat zij ontzettend hard hun best doen om ouders te overtuigen van het nut van bepaalde activiteiten voor hun kinderen. Vaak lukt het hen niet om de ouders over te halen hun kinderen mee te laten doen.

4.5 Resultaten enquêtes

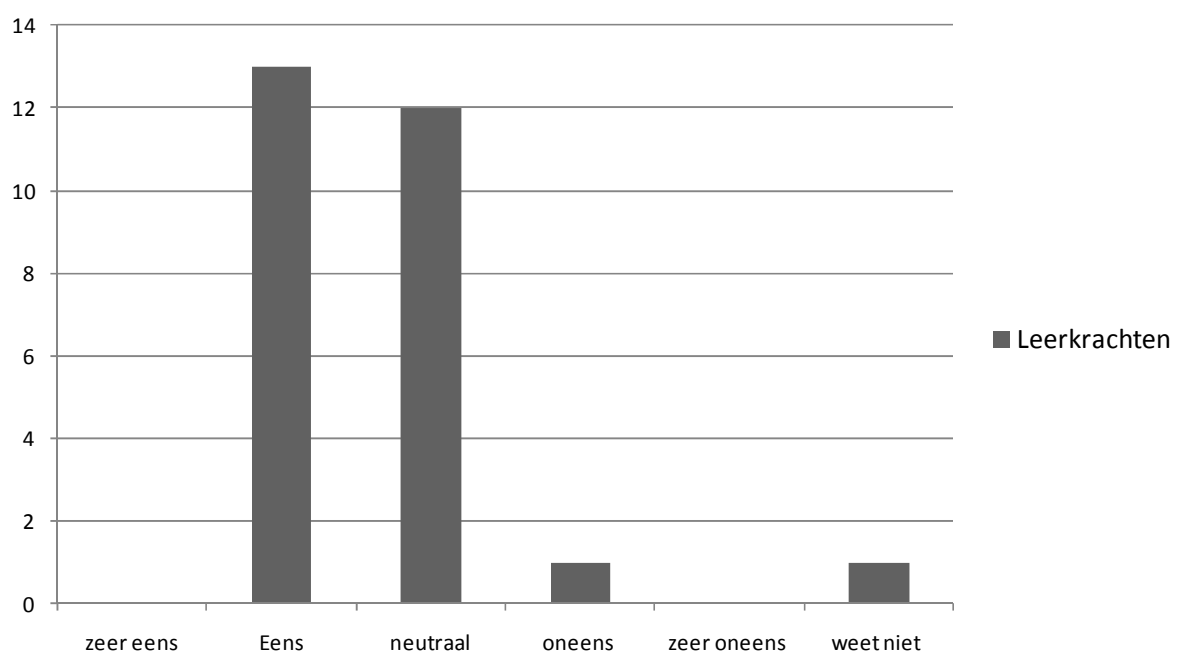
Grafiek A. Schoolzwemmen is belangrijk

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de leerkrachten groep vier van de basisschool over het algemeen het zwemmen belangrijk vinden. Uit de interviews kwam een soort gelijk beeld naar voren, alleen waren er daar ook meer kritische kanttekeningen. De reden hiervan is tweeledig. Aan de ene kant is met de interviews dieper op de materie ingegaan, waardoor de geïnterviewde meer de mogelijkheid heeft gekregen om zijn antwoord toe te lichten. Aan de andere kant heeft de onderzoeker (ook)leerkrachten van scholen geïnterviewd waarvan bekend was dat zij kritisch zijn over het schoolzwemmen. De respondenten is bij bovenstaande vraag gevraagd (schoolzwemmen is belangrijk) een keuze te maken uit één van de zes opties (zeer eens tot en met weet niet), vervolgens is gevraagd deze keuze toe te lichten. Uit deze toelichting blijkt dat de meeste respondenten het schoolzwemmen belangrijk vinden omdat kinderen daar een diploma kunnen halen, of kunnen leren zwemmen. Dan draait het met name om de kinderen die anders van huis uit niet met zwemmen in aanraking komen. *“Elk kind moet leren zwemmen. Niet alle ouders ondernemen zelf actie hierop. Dus via school komt iedereen aan bod.”* *“Er is heel veel water en niet elk gezin heeft de financiële middelen om zwemles te betalen”.* *“Onze school is een zogenoemde ‘zwarte school’. Weinig van deze leerlingen krijgen zwemles door ouders georganiseerd”.* De grootste motivatie van de respondenten om kinderen te leren zwemmen is het veiligheidsaspect. Kinderen moeten leren zwemmen, zodat ze zichzelf kunnen redden in het water. Opvallend is dat verschillende respondenten aangaven het schoolzwemmen belangrijk te vinden om veiligheidsredenen, maar zij benadrukten hierbij dat dit ook gold voor de groep kinderen die voordat zij aan het schoolzwemmen begonnen al in het bezit waren van een diploma. *“Kinderen die al jong een diploma gehaald hebben, leren zo ook beter zwemmen. Een aantal kinderen zou het*

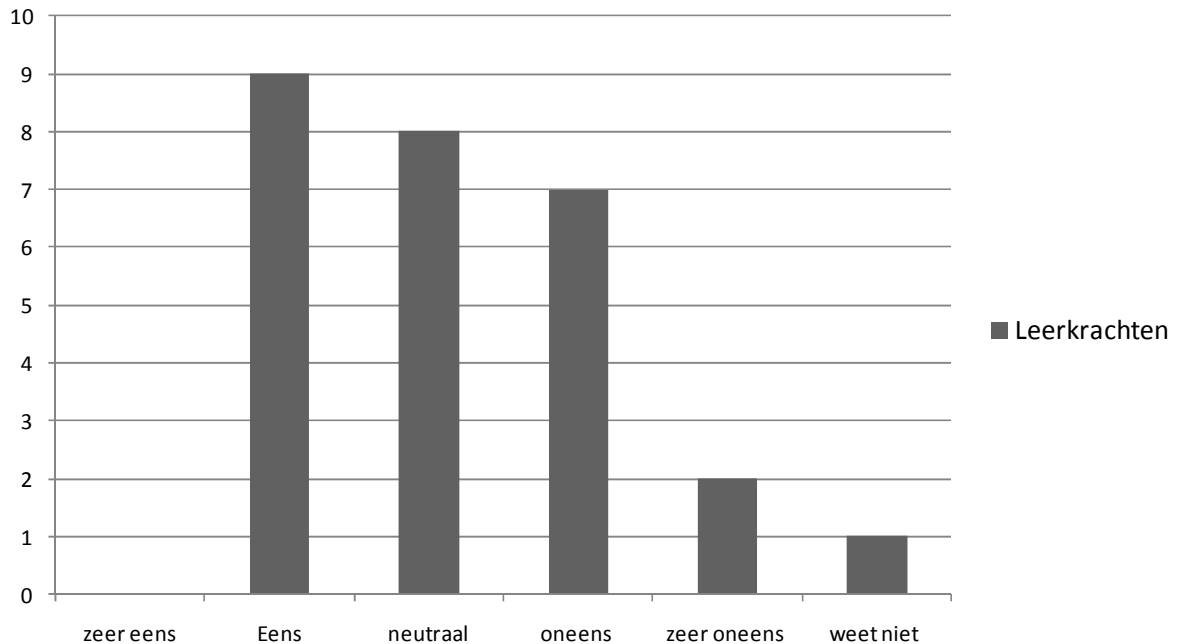
anders weer verliezen". *"Veel kinderen behalen erg jong hun zwemdiploma's en gaan een andere sport beoefenen. Schoolzwemmen onderhoudt de kennis en vaardigheden. Mijns inziens belangrijk in ons waterrijke land. Vooral de oefeningen gekleed zwemmen zijn belangrijk"*. *"Leerlingen hebben wel een diploma maar zwemmen vaak te weinig. Dit is een extra jaar training"*. Naast het veiligheidsaspect wordt regelmatig het beweegaspect genoemd als reden waarom het schoolzwemmen belangrijk is. Verschillende respondenten geven aan dat het goed is voor de conditie, dat het een extra beweegmoment is in de week, dat het een andere manier van bewegen is en dat sport en bewegen gezond is voor de kinderen. Bovendien vinden de kinderen het schoolzwemmen erg leuk. *"Leerlingen vinden het leuk en het is een extra beweegmoment"*. Een aantal respondenten vindt het schoolzwemmen minder belangrijk, of niet voor elke groep belangrijk. *"Eigenlijk alleen voor de allochtone leerlingen"*. Ook is er een respondent die aangeeft dat de ouders verantwoordelijk zijn voor het zwemonderwijs van hun kinderen.

Grafiek B. De opbrengst van het schoolzwemmen is voldoende

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de respondenten over het algemeen de opbrengst van het schoolzwemmen voldoende vinden. Opvallend is dat in grafiek A veel respondenten het vakje zeer eens aankruisten. In grafiek B is men minder positief en wordt het vakje neutraal meer gebruikt. Een respondent geeft aan *"In mijn groep worden best veel diploma's gehaald. Ik ben een trotse juf!"* een andere respondent zegt *"Ik vind de leerlingen maar langzaam vooruitgaan, ze blijven zo lang hangen in het kleine bad. Halen nu ook niet meer een diploma, maarja, ik denk dat het ook niet sneller kan en dat is frustrerend"*. Ook wordt er aangegeven *"Er is een hoog leerrendement!"*

Grafiek C. De verhouding tussen de tijd die het schoolzwemmen kost en de opbrengst van het schoolzwemmen is in evenwicht

Grafiek C laat een ander beeld zien dan grafiek A en B. Hoewel de respondenten in grafiek A aangeven schoolzwemmen belangrijk te vinden en in grafiek B redelijk tevreden te zijn over de opbrengsten van het schoolzwemmen, komt in grafiek C naar voren dat men de verhouding tussen de tijd die men kwijt is aan het schoolzwemmen en de opbrengst niet altijd in evenwicht vindt. Deze uitkomst blijkt ook uit de interviews die gehouden zijn. Het grootste gedeelte van de respondenten geeft aan dat men teveel tijd kwijt is voor het aantal minuten zwemmen. Er zijn respondenten die aangeven dat ze een langere zwemles zouden willen. *“De les mag wat mij betreft langer duren. Een half uur is erg kort en dan ook nog 5 minuten spelen...”* Verschillende respondenten geven aan graag minder tijd kwijt te willen zijn, maar weten niet hoe dit gerealiseerd zou moeten worden. De meeste respondenten vinden het veel tijd kosten, maar vinden het zwemmen wel erg belangrijk. *“Zwemles kost veel tijd: 1,5 uur schooltijd waarvan 0,5 uur zwemles. Ik vind het echter wel een belangrijke les”*. Een klein aantal respondenten geeft aan dat zij het niet zoveel tijd vinden kosten.

Samenvattend

Uit de enquêtes blijkt dat bijna alle respondenten het schoolzwemmen belangrijk vinden en dat volgens hen het schoolzwemmen moet blijven bestaan. De respondenten zijn tevens behoorlijk tevreden over het resultaat van het schoolzwemmen, al zijn er hier al meer kritische noten te horen. Men is minder tevreden over de tijd die het schoolzwemmen kost in verhouding tot de opbrengst van het schoolzwemmen. Negen respondenten vinden deze verhouding in evenwicht, 18 respondenten zijn neutraal of vinden de verhouding niet in evenwicht. Uit deze resultaten wordt duidelijk dat de

leerkrachten van de basisscholen zouden willen dat het schoolzwemmen blijft bestaan, maar dat zij het op prijs zouden stellen wanneer de tijdsverhouding zou worden verbeterd.

5. Conclusie

In de conclusie wordt antwoord gegeven op de centrale vraag van het onderzoek. In de paragrafen 5.1 tot en met 5.4 worden de verschillende deelvragen beantwoord, in paragraaf 5.5 de centrale vraag.

5.1 Wat is de reden dat de verschillende partijen betrokken zijn bij het schoolzwemmen?

Partijen zijn om verschillende redenen betrokken bij het schoolzwemmen in Delft. De belangrijkste reden is voor hen het bevorderen van de veiligheid van kinderen in het water. Een andere reden is dat kinderen tijdens het schoolzwemmen in beweging zijn. Dit is gezond en goed voor de conditie. De scholen, de zwembaden en de gemeente zijn met name om bovenstaande redenen betrokken bij het schoolzwemmen, maar er zijn ook nog andere redenen te destilleren. Anthonissen en Boessenkool (1998) geven aan dat de reden waarom partijen betrokken zijn bij het schoolzwemmen niet los te zien is van hun context.

Één van de redenen dat zwembaden betrokken zijn bij het schoolzwemmen is omdat zij hiermee hun exploitatie rond krijgen. Het schoolzwemmen levert een aantal uren verhuur van het zwemwater op en de kosten van het personeel zijn op deze uren gedekt. De gemeente heeft te maken met een politieke factor. De persoonlijke voorkeur van een wethouder lijkt veel invloed te hebben op het beleid dat de gemeente voert. De vorige wethouder was groot voorstander van het schoolzwemmen en heeft ervoor gestreden om het schoolzwemmen te behouden. Wellicht volgt de nieuwe wethouder dezelfde lijn, maar hij kan ook een andere koers volgen. Scholen doen mee omdat ze het schoolzwemmen belangrijk vinden, maar soms ook omdat het een verworven recht is dat zij niet op willen geven of omdat het toch voor hen betaald wordt, dus waarom niet?

De partijen hebben verschillende belangen om mee te doen met het schoolzwemmen. Uit het theoretisch kader is gebleken dat andere belangen vaak tot conflicten leiden. Bij het schoolzwemmen zijn er echter nauwelijks conflicten. De verschillende partijen zijn juist steeds op zoek naar consensus. De onderzoeker heeft getracht te achterhalen waarom de partijen hier voortdurend naar op zoek gaan. Bolman en Deal geven immers aan dat conflicten goed zijn voor een organisatie. Ze dagen de status-quo uit, leveren nieuwe ideeën en oplossingen voor problemen op en stimuleren innovatie. Het schoolzwembeleid heeft deze vernieuwende elementen nodig om zich aan te kunnen passen aan de veranderende samenleving. In plaats daarvan worden nu traditionele oplossingen geboden. Het lijkt erop dat de partijen steeds weer op zoek zijn gegaan naar consensus omdat zij bang waren, dat zij anders de discussie over het schoolzwembeleid niet meer in de hand konden houden. De partijen hadden er geen belang bij wanneer er vragen zouden worden gesteld over het doel en de daarbij behorende doelgroep van het schoolzwemmen. Deze vragen zouden er wellicht toe kunnen leiden dat het schoolzwemmen sterk verminderd of zelfs afgeschaft zou kunnen worden. Een situatie die zij stuk

voor stuk proberen te voorkomen omdat zij het schoolzwemmen heel belangrijk vinden voor kinderen. Een discussie over het schoolzwemmen zorgt er uiteindelijk voor dat het op de politieke agenda komt te staan. De politiek is een onzekere factor voor de partijen omdat de politiek met veel meer belangen dan alleen het schoolzwemmen te maken heeft. Bovendien is de politiek een machtige factor omdat zij uiteindelijk beslist hoe het schoolzwembeleid er in grote lijnen uit komt te zien. Liever dan deze onzekere discussie aan te gaan, kozen de partijen voor consensus en het huidige schoolzwembeleid. Bovendien werkt het huidige beleid volgens hen prima.

5.2 Wat vinden de verschillende partijen van het huidige schoolzwembeleid en waarom vinden ze dat?

De bij het schoolzwemmen betrokken partijen denken divers over het huidige schoolzwembeleid. De zwembaden zijn tevreden over het beleid zoals het er nu uitziet. Bij de gemeente zijn de meningen verdeeld, de KVLO ziet nog wel wat zaken die beter kunnen en de leerkrachten van de scholen verschillen van mening.

Er bestaat discussie of schoolzwemmen een natte gymnastiekles is of diplomazwemmen. De geïnterviewden bij de zwembaden en de gemeente geven aan dat schoolzwemmen natte gymnastiek is, maar wanneer kinderen nog geen diploma's hebben op een diploma halen de nadruk komt te liggen. Bij de scholen geven de leerkrachten aan dat het schoolzwemmen geen natte gymnastiekles is, maar een zwemles. Volgens hen ligt de nadruk sterk op het halen van diploma's. Er bestaat dus een verschil van mening tussen met name de zwembaden en de leerkrachten van de scholen wat schoolzwemmen nu eigenlijk is. Dit is ontstaan doordat er geen duidelijke keuzes zijn gemaakt bij het opstellen van het beleid. Het schoolzwemmen wordt nu omschreven als een natte gymnastiekles waarbij er naar toe wordt gewerkt dat kinderen minimaal een A-diploma halen. Bij het schoolzwemmen wordt nu op alle niveaus toegewerkt naar een diploma ook B en C, maar zitten er ook een aantal speelse elementen in de les. In de praktijk is het schoolzwemmen geen natte gymnastiekles, maar een zwemles met een paar extra elementen erin. Waarom wordt het schoolzwemmen dan niet gewoon zwemles genoemd? Uit de interviews blijkt dat er relatief maar een korte tijd wordt schoolgezwommen, waardoor het moeilijk is om kinderen en ouders te garanderen dat er een diploma gehaald wordt. Wanneer het schoolzwemmen natte gymnastiek wordt genoemd worden in ieder geval de doelstellingen gehaald. Door de doelstellingen te halen is het makkelijker om het beleid te verantwoorden. Er wordt dan geen aanleiding gegeven om het beleid eens kritisch onder de loep te nemen.

Uit de enquête kwam naar voren dat het merendeel van de leerkrachten het schoolzwemmen belangrijk vinden. Hieruit valt te concluderen dat zij vinden dat het schoolzwemmen moet blijven bestaan. Er kwam echter ook uit de enquête naar voren dat niet iedereen de tijdsinvestering in het schoolzwemmen

ten opzichte van de inhoud en de lesduur van het schoolzwemmen in evenwicht vindt. Wanneer het schoolzwemmen gaat om het bevorderen van veiligheid geven leerkrachten aan dat hoewel zij het schoolzwemmen veel tijd vinden kosten, zij dit gezien het belang van de veiligheid de tijdsinvestering waard vinden. Wanneer het gaat om een natte gymnastiekles vinden de leerkrachten de verhouding tussen het nut van de les en de tijdsinvestering niet in evenwicht. Zeker omdat ze het op dit moment niet eens ervaren als een natte gymnastiekles.

Bijna alle geïnterviewden geven aan dat een half uur zwemmen erg kort is. Het is op deze manier bijna onmogelijk om een diploma te halen, zeker wanneer een kind voor het eerst in aanraking komt met zwemwater. Bijna unaniem spraken alle geïnterviewden zich uit dat de zwemtijd verlengd moet worden.

De doelgroep van het schoolzwemmen zijn nu de kinderen uit groep 4 van het basisonderwijs. De meeste geïnterviewden vinden dit een goed moment om met de kinderen te gaan zwemmen, maar een aantal leerkrachten vroegen zich af waarom het schoolzwemmen niet in groep 3 plaats zou kunnen vinden. Er worden verschillende argumenten gegeven waarom groep 4 de voorkeur heeft. Één van deze argumenten is dat de zwembaden bang zijn dat kinderen niet meer naar de particuliere zwemles gaan als het schoolzwemmen in groep 3 plaats vindt. Zij denken dat ouders het schoolzwemmen dan gaan gebruiken als diplomazwemmen. Dit lijkt hen een slechte ontwikkeling omdat er ten opzichte van de particuliere zwemles weinig diploma's bij het schoolzwemmen worden uitgedeeld (doordat de les korter is). De onderzoeker denkt dat onder deze angst tevens verscholen zit dat de exploitatie van de zwembaden onder druk zou kunnen komen te staan als er minder particuliere lessen zouden worden afgenomen.

De geïnterviewden zijn allemaal positief over het protocol schoolzwemmen. De verantwoordelijkheden van de verschillende partijen zijn in dit protocol duidelijk en goed verdeeld. Bij de zwembaden wordt aangegeven dat zij niet het idee hebben dat alle leraren goed op de hoogte zijn van de inhoud van het protocol schoolzwemmen. De leerkrachten geven aan dat het zwembad soms erg eenzijdig met het protocol omgaat.

De geïnterviewden geven aan dat het vangnet op papier een erg mooie regeling is. In de praktijk werkt deze regeling echter niet altijd. In sommige situaties beslist het zwembad dat een kind niet meer mee mag met het vangnet en soms beslist de school. De reden dat een kind niet meer mee mag met het vangnet is meestal omdat hij of zij teveel onderwijstijd gaat missen. In deze situatie wordt duidelijk dat de partij 'ouders' ontbreekt. De ouders zouden moeten beslissen (in overleg met de school) of hun kind wel of niet mee mag met de vangnetregeling en daardoor eventueel onderwijstijd inlevert. Het gaat immers over de toekomst van hun kinderen waar zij verantwoordelijk voor zijn. Op sommige

scholen gebeurd dit reeds in overleg. Uit de interviews kwam echter naar voren dat dit niet op alle scholen het geval is.

De geïnterviewden zijn unaniem positief over de zomerschool. De zomerschool maakt geen deel uit van het schoolzwembeleid, toch noemen alle geïnterviewden het in het gesprek. De geïnterviewden zijn positief over de zomerschool omdat het diploma rendement hoog is. De zomerschool vindt nu plaats bij zwembad Kerkpolder. Het Sportfondsenbad zou de zomerschool ook graag organiseren. De gemeente heeft hier echter geen groen licht voor gegeven. De gemeente is de financier van het project en beslist hier dus over. De gemeente heeft de macht omdat zij beschikt over het geld, een belangrijke machtsbron. Het lukt het sportfondsenbad niet om tot een discussie te komen met de gemeente. Het zwembad heeft geen sterke positie ten opzichte van de gemeente. Het zwembad is voor een gedeelte afhankelijk van de gemeente waardoor het lastig is om de strijd over dit soort onderwerpen aan te gaan. Dit zegt iets over de machtsverhoudingen tussen de twee partijen.

5.3 Hoe vinden de verschillende partijen dat het schoolzwemmen er in de toekomst uit zou moeten zien?

Er zijn verschillende oplossingen aangedragen hoe het schoolzwemmen er in de toekomst uit zou kunnen zien. Een mogelijke oplossing vanuit de werkgroep schoolzwemmen was om een half jaar lang een uur in de week te zwemmen. De leerkrachten op de scholen zijn hier echter niet allemaal positief over. Degenen die hier niet positief over zijn geven aan dat het roosterteknisch niet goed uitkomt. Het vormt tevens een probleem voor de vangnetkinderen. Sommige geïnterviewden vragen zich af of kinderen een uur zwemmen conditioneel wel aankunnen. De leerkrachten die wel positief zijn, komen over het algemeen van scholen waar veel kinderen al een diploma hebben. Voor hen betekent het veel tijdswinst.

Een belangrijk punt als we naar de toekomst van het zwemmen kijken is dat er meer gedifferentieerd zou kunnen worden tussen scholen. Er bestaat nu een scheiding tussen scholen waar bijna alle kinderen al kunnen zwemmen als ze met schoolzwemmen beginnen en scholen waar bijna geen van de kinderen kan zwemmen als ze met schoolzwemmen beginnen. Er zijn een aantal scholen die tussen deze twee situaties inzitten en die zien dat hun populatie verandert en dus ook het aantal leerlingen dat kan zwemmen. Bij scholen waar de kinderen nog niet kunnen zwemmen moet de nadruk liggen op veiligheid en het halen van diploma's. Bij scholen waar de meeste kinderen al kunnen zwemmen moet de nadruk komen te liggen op een beweegles in het water, en dan het liefst een natte gymnastiekles. Dit zou betekenen dat er meer spelvormen zoals waterpolo of synchroonzwemmen of duiken etc. aangeboden kunnen worden. De geraadpleegde literatuur onderschrijft deze differentiatie. Het huidige schoolzwembeleid is geschreven vanuit een integratieperspectief. Alle scholen volgen hetzelfde programma, waarbij de verschillende niveaus worden gescheiden. Echter, alle kinderen in groep 4, of

ze nu wel of niet kunnen zwemmen, hebben een half uur les per week. Aan het einde van elke les mogen alle kinderen 5 minuten spelen. Bijna alle kinderen gaan wak zwemmen, etc. Wanneer er uit wordt gegaan van een integratieperspectief gaat men uit van de gemene deler. Dat wat niet onder de gemene deler valt, valt er buiten. Dit betekent voor het schoolzwemmen dat het programma voor de zwakke kinderen die nog niet kunnen zwemmen en geen diploma hebben en de sterke kinderen die goed kunnen zwemmen en al meerdere diploma's hebben niet voldoet. Voor de zwakke kinderen is het ondoenlijk om binnen de gestelde tijd een A-diploma te halen, voor de sterke kinderen geldt dit eveneens voor het halen van een C diploma (het halen van een C diploma is volgens de deskundigen niet mogelijk in de tijd die voor het schoolzwemmen staat). Voor kinderen die reeds in het bezit zijn van een C diploma is geen apart programma opgesteld. Wanneer er vanuit een differentiatieperspectief beleid wordt gemaakt gaat men uit van verschillen en durft men deze verschillen ook te benoemen. Er wordt niet uitgegaan van één dominante groep, maar van meerdere subgroepen, die allemaal meetellen.

Er worden nog verschillende andere oplossingen aangedragen om het schoolzwemmen te verbeteren, zoals het vangnet buiten schooltijd aanbieden, kinderen in groep 3 zonder diploma watervrij maken, de zomerschool uitbreiden, kinderen drie kwartier laten zwemmen en dat dertig weken lang, sportverenigingen betrekken bij de uitvoering van het schoolzwemmen en dan wellicht aansluitend aan schooltijden zwemmen, het zwemmen per wijk organiseren naar behoefte, langer schoolzwemmen aanbieden, het schoolzwemmen aanbieden via een doel uitkering zodat scholen zelf mogen kiezen of ze wel of niet meedoen, etc.

5.4 Hoe zijn de verhoudingen tussen de verschillende partijen en wat is hiervan de invloed op het te ontwikkelen schoolzwembeleid?

Over het algemeen geven de verschillende partijen aan dat de verhoudingen tussen de betrokkenen goed zijn. Er ontstaan wel eens problemen tussen scholen en het zwembad, maar dit lossen zij bijna altijd gezamenlijk op. Wanneer dit niet lukt beslist de gemeente over de ontstane situatie. Een knelpunt dat vaak genoemd wordt is dat niet alle leerkrachten op de hoogte zijn van het protocol schoolzwemmen en dat zij niet altijd de namenlijsten van de kinderen met daarop de zwemniveaus op tijd doorgeven. Niet alle leerkrachten zijn even betrokken bij het schoolzwemmen. Zo zijn er leerkrachten die op de zwemzaal mee lopen (zoals van hen wordt verwacht), maar er zijn ook leerkrachten die aan de kant gaan zitten nakijken. De zwemleerkracht spreekt de leerkracht wel aan op zijn of haar gedrag, maar de betrokkenheid bij het schoolzwemmen blijft verschillen. De voor de inhoud van het schoolzwemmen verantwoordelijke ambtenaar stuurt bij verschillende gelegenheden in het jaar het protocol schoolzwemmen naar de scholen op, zowel de papieren als de digitale versie.

Hierna vindt zij het de verantwoordelijkheid van de school of zij op de hoogte zijn van het geldende protocol. Een ander belangrijk punt wanneer het over de verhoudingen tussen de partijen gaat, is de verhouding tussen de drie zwembaden en de gemeente. Zwembad Kerkpolder is een gemeente bad en de andere twee baden zijn particuliere zwembaden die behoren tot het Sportfondsen Delft. Uit de bijgewoone vergaderingen van de werkgroep schoolzwemmen en uit de interviews lijkt de verhouding tussen de zwembaden en de gemeente goed te zijn. Opvallend is dat de geïnterviewden bij zwembad Kerkpolder kritischer waren op het schoolzwembeleid dan de geïnterviewden bij het Sportfondsenbad. Bovendien zagen de geïnterviewden van het Sportfondsenbad schoolzwemmen als een natte gymnastiekles en de geïnterviewden bij zwembad Kerkpolder niet. Uit de interviews blijkt tevens dat het schoolzwemmen wel over de drie baden verdeeld is, maar de zomerschool, de natte speldagen en de schoolzwemwedstrijden worden alleen in zwembad Kerkpolder georganiseerd. De onderzoeker heeft het idee dat Sportfondsen Delft er meer belang bij heeft dat het schoolzwemmen blijft bestaan in de huidige vorm dan zwembad Kerkpolder. Sportfondsen Delft is immers een commercieel bedrijf, wat er voor moet zorgen dat het rendabel blijft. Zwembad Kerkpolder is een gemeentebad en wordt met gemeenschapsgeld onderhouden. Het lijkt het erop dat als het schoolzwemmen in uren terug gebracht wordt, deze uren eerder ondergebracht worden bij zwembad Kerkpolder dan bij Sportfondsen Delft. Hoewel dit een hypothese is, kan deze gedachte van invloed zijn op de onderlinge verhoudingen.

Men vindt dat de juiste partijen betrokken zijn bij het schoolzwemmen. Bijna alle partijen vinden ook dat de gemeente de rol die zij nu vervult bij het schoolzwemmen zou moeten behouden. Een enkele geïnterviewde geeft aan dat zij het de taak van de ouders vindt om hun kinderen te laten zwemmen. De meeste geïnterviewden vinden het echter zo belangrijk dat kinderen kunnen zwemmen, dat zij het een taak van de overheid vinden om het schoolzwemmen aan te bieden, juist omdat sommige ouders hierin te kort schieten.

De geïnterviewden vinden dat er genoeg overlegstructuren zijn waar zij invloed kunnen uitoefenen op het schoolzwembeleid. Sommige geïnterviewden zouden wel graag een keer in breed verband met elkaar willen discussiëren over het schoolzwembeleid. Hier zouden meer partijen dan de huidige bij betrokken moeten zijn. Naast de scholen, de zwembaden, de gemeente, ook de vakleerkrachten bewegingsonderwijs, de sportraad, de zwemverenigingen, naschoolse opvang etc. In de huidige overlegstructuren spreken de scholen (schoolbesturen) en de zwembaden elkaar nooit op beleidsinhoudelijk niveau. De gemeente heeft wel met beide partijen overleg. De gemeente is dus mediator tussen de verschillende partijen. Dit is zij ook als het gaat om het oplossen van problemen. De positie van de gemeente ten opzichte van de andere partijen is hierdoor erg sterk. De onderzoeker denkt dat het belangrijk is dat de zwembaden, de gemeente en de schoolbesturen elkaar regelmatig gezamenlijk ontmoeten. Uit één van de interviews bleek dat sommige scholen zich afnemer voelen van

een dienst. Zij voelen zich niet mede verantwoordelijk voor het schoolzwembeleid. Door een vast overleg in te plannen, zou de betrokkenheid vergroot kunnen worden.

Wie is nu de machtigste partij bij het schoolzwembeleid? Anthonissen en Boessenkool spreken over de interdependentie, onderlinge afhankelijk, van partijen. Deze onderlinge afhankelijkheid is bij het schoolzwembeleid goed te zien. Het schoolzwemmen in Delft is gemeentelijk beleid en de gemeente financiert en organiseert het schoolzwemmen ook. Hierdoor lijkt zij de machtigste partij te zijn. Scholen zijn echter niet verplicht om deel te nemen aan het schoolzwemmen. Het is een keuze die elke school zelf maakt. De gemeente kan misschien wel bepalen hoe het schoolzwemmen er in Delft uit zou moeten zien, maar als de scholen er niet aan meedoen, kan de gemeente uiteindelijk weinig. De zwembaden moeten de baden open stellen voor het schoolzwemmen. Het zwembad Kerkpolder is een gemeentelijk bad. Zij kunnen hier minder makkelijk onder uit. Het Sportfondsenbad zou ervoor kunnen kiezen om te stoppen met schoolzwemmen. Dit lijkt echter geen realistische situatie. Sportfondsen Delft ontvangt subsidie van de gemeente en bovendien kunnen zij de opbrengsten van het schoolzwemmen goed gebruiken. De zwembaden kunnen echter wel de gemeente beïnvloeden wanneer er gedacht gaat worden over het afschaffen van het schoolzwemmen. De zwembaden geven namelijk aan dat indien het schoolzwemmen afgeschaft wordt, zij een tekort krijgen op hun exploitatie. In buurtgemeenten van Delft waar het schoolzwemmen wel is afgeschaft is te zien dat zwembaden met een tekort op de exploitatie aanklopten bij hun gemeente om het financiële gat te dichten. Deze gemeenten hebben het tekort voor hun rekening genomen omdat het hebben van een zwembad in een gemeente in een maatschappelijke behoefte voorziet en zij zich dus verantwoordelijk voelden voor het voortbestaan van het zwembad. Hoewel er sterke onderlinge afhankelijkheid bestaat heeft de gemeente Delft toch de meeste macht. Hoewel het schoolzwemmen nu in harmonie verloopt, denkt de onderzoeker dat indien er problemen zouden rijzen de gemeente aan het langste eind zou trekken. Bij de vorige bezuinigingsronde was te zien dat het schoolzwemmen door een actie van een aantal partijen en door de inzet van de toenmalige verantwoordelijke wethouder is blijven bestaan. Uiteindelijk is het de gemeente Delft die het schoolzwemmen betaald en is het de politiek die beslist over nieuw beleid.

Één van de partijen die niet meebeslissen over het schoolzwembeleid zijn de ouders. Uit het onderzoek blijkt echter dat ouders indirect een belangrijke rol spelen hoe het schoolzwembeleid eruit ziet. Ouders zijn er immers verantwoordelijk voor of hun kinderen wel of niet naar particuliere zwemles gaan en of hun kinderen al beschikken over een diploma wanneer ze beginnen met schoolzwemmen. In Nederland is het gebruikelijk om kinderen wanneer ze ongeveer 5 á 6 jaar oud zijn op particuliere zwemles te doen. Allochtone ouders maar ook ouders met een lage sociaal economische status doen dit echter niet. Dit zorgt ervoor dat er een groep kinderen in Nederland is die zonder het schoolzwemmen niet in aanraking komt met zwemwater. De onderzoeker heeft de geïnterviewden gevraagd wat de redenen kunnen zijn dat deze groepen niet gaat zwemmen. Verschillende

geïnterviewden gaven aan dat zij dachten dat deze twee groepen niet met hun kinderen naar particuliere zwembaden gaan omdat het te duur is. Dit wordt ondersteund door de literatuur. Elling en Claringbould (2004) geven aan dat er verschillende in- en uitsluitingmechanismen in de sport werkzaam zijn. Één van deze uitsluitingmechanismen zijn financiën. Zwemmen is een dure sport. Het lijkt erop dat deze gezinnen deze kosten niet kunnen dragen. Gebrek aan vervoer zorgt ook voor uitsluiting. Veel gezinnen beschikken niet over een auto en als ze deze wel hebben slechts over één auto. Het is voor de moeders een hele opgave om naar het zwembad te gaan, zwembaden die over het algemeen aan de buitenkant van de stad liggen. Een andere reden waarom met name allochtone gezinnen niet zwemmen wordt gezocht in hun cultuur. Het is voor Nederlanders gebruikelijk om met de kinderen naar zwembaden te gaan. Zij begrijpen niet waarom allochtone ouders niet hetzelfde doen. Tennekes (1995) geeft hierover aan dat mensen met dezelfde culturele achtergrond het soms niet met elkaar eens kunnen zijn, maar dat zij elkaar uiteindelijk altijd begrijpen omdat ze dezelfde waarden en interpretatiekaders delen. Wanneer er echter cultuurverschillen optreden is het een heel ander geval. Mensen met een andere culturele achtergrond begrijpen elkaar vaak niet omdat ze vanuit een ander referentiekader spreken. Er is vaak niet eens sprake van dat ze het niet met elkaar eens zijn, maar ze begrijpen elkaar domweg niet. De boodschap van de gemeente dat zwemmen belangrijk is voor de veiligheid van kinderen omdat zij anders een grote kans lopen om te verdrinken, komt veelal niet aan bij de allochtone ouders. Uit de literatuur blijkt dat een boodschap beter aan komt wanneer deze door een persoon met dezelfde culturele achtergrond wordt uitgedragen. Zo'n persoon kan de boodschap zo formuleren dat de ontvanger van de boodschap begrijpt waar hij of zij het over heeft. Bovendien is het voor zo'n persoon makkelijker te achterhalen wat de obstakels zijn die ouders van allochtone kinderen ervaren wanneer ze zouden gaan zwemmen. Hij of zij kan deze obstakels ook beter duiden omdat hij of zij dezelfde culturele achtergrond heeft. Het is belangrijk om hierbij in gedachten te houden dat de onderliggende discours van zwemmen die Nederlanders hebben, namelijk als je kunt zwemmen verdrink je niet en ben je veiliger, niet de discours is die de allochtone bevolking heeft. Deze discours zorgt er voor dat het voor Nederlanders heel normaal is om op zwembaden te gaan, sterker nog dat je eigenlijk onverantwoord bezig bent als je je kinderen niet leert zwemmen. Wanneer je deze discours niet hebt, is het ook lastiger te begrijpen waarom dat zwemmen zo belangrijk wordt gevonden.

5.5 “Welke betekenis wordt er door de verschillende partijen gegeven aan het huidige schoolzwembad in de gemeente Delft en hoe kan dit beleid worden verbeterd?”

De verschillende partijen zijn over het algemeen voorstander van schoolzwemmen. Ongeveer alle geïnterviewden vinden het schoolzwemmen belangrijk en vinden dat het schoolzwemmen moet blijven bestaan. Ze hebben echter wel verschillende visies over het beleid zoals het nu gevoerd wordt.

Het is belangrijk dat er gedifferentieerd gaat worden naar groepen deelnemers. De samenleving is veranderd, is diverser geworden. Het schoolzwembeleid moet zich hieraan aanpassen. Een aspect dat hiermee samenhangt is het doel van het schoolzwembeleid en de hieraan gekoppelde organisatie. Er moeten verschillende doelen worden benoemd, voor verschillende groepen. Verschillende doelen impliceert verschillende manieren van organiseren om de doelen te kunnen bereiken. De leerkrachten van de basisscholen zijn kritisch over de tijd die het schoolzwemmen kost. In het nieuw te formuleren schoolzwembeleid zou hiermee rekening moeten worden gehouden. De leerkrachten zijn met name kritisch als het schoolzwemmen als beweegles in het water gebruikt wordt. Op dat moment vinden zij de tijd die het kost niet in verhouding met de opbrengst. Wanneer er gebruik wordt gemaakt van het schoolzwemmen om diploma's te halen, is men minder kritisch over de tijd opbrengst verhouding. De onderzoeker denkt dat scholen minder kritisch zullen zijn over de tijd opbrengst verhouding indien het schoolzwemmen langer gaat duren over een kortere tijdsperiode. Bovendien hebben de geïnterviewden aangegeven dat langer achter elkaar zwemmen meer rendement oplevert dan elke week een half uurtje. Het is dan wel belangrijk dat voor kinderen zonder diploma het schoolzwemmen echt zwemles gaat worden met als doel een diploma halen en dat het voor kinderen met diploma's een natte gymnastiekles wordt. Dit betekent dat er meer verschillende spelvormen moeten worden aangeboden. Voor kinderen zonder diploma komt de focus te liggen op het halen van diploma's. Dit betekent dat zij aan het eind van de les niet meer 5 minuten gaan spelen, dat zij niet meer meedoen met wakzwemmen, of andere spelvormen, maar dat zij naar een diploma toe gaan werken. De experts geven aan dat kinderen tot en met het B-diploma moeten zwemmen, omdat ze zichzelf dan pas echt kunnen redden. Kinderen die het A en B diploma bezitten krijgen een natte gymnastiekles, waar meer speelse elementen inzitten. Dat wil niet zeggen dat er niet naar de techniek van het zwemmen mag worden gekeken, maar daar ligt niet meer de focus van de zwemles zoals nu wel het geval is.

Het blijkt dat de samenwerking tussen de verschillende partijen over het algemeen goed verloopt. Hoewel er hier en daar kritische noten vallen, is men over het algemeen erg positief. Men denkt ook dat de juiste partijen betrokken zijn bij het schoolzwemmen. Er wordt wel als idee geopperd om de zwemverenigingen een rol te geven. Hoewel de partijen van elkaar afhankelijk zijn ten aanzien van het schoolzwembeleid, lijkt de gemeente Delft de machtigste partij. Wanneer de gemeente zou besluiten om met het schoolzwemmen te stoppen, hebben de andere partijen weinig invloed om deze beslissing te voorkomen. Voor de formulering van een nieuw beleid is het echter heel belangrijk om alle partijen een stem te geven. Zij moeten immers jarenlang met elkaar samenwerken en elke partij heeft zijn expertise op een deel gebied. De onderzoeker raadt aan dat de verschillende partijen met elkaar om de tafel gaan om na te denken over een nieuw schoolzwembeleid waarbij zij proberen in te spelen op de huidige maatschappij. De onderzoeker vindt het belangrijk dat er vanuit nieuwe kansen en mogelijkheden wordt gedacht en dat men niet alleen naar traditionele oplossingen kijkt.

6. Reflectie

In dit onderzoek is geprobeerd om alle partijen die bij het schoolzwemmen betrokken zijn te interviewen zodat er een gedegen beeld zou ontstaan hoe er over het schoolzwembeleid wordt gedacht. Er zijn twee extra partijen, die niet rechtstreeks bij het schoolzwembeleid betrokken zijn, aan dit onderzoek toegevoegd omdat hun expertise een verdieping van het onderzoek betekende.

Er is voor gekozen om drie extra vragen toe te voegen aan de enquête die elk jaar naar alle basisscholen in Delft wordt gestuurd om het protocol schoolzwemmen te evalueren. De mening van de leerkrachten groep 4 van het basisonderwijs over het schoolzwembeleid in de gemeente Delft werd door deze keuze duidelijker zichtbaar. Er zijn een aantal beperkingen binnen dit onderzoek.

Een eerste beperking is dat de ‘ouders’ van kinderen uit groep 4 niet betrokken bij het onderzoek. De ouders zijn een belangrijke partij omdat zij indirect invloed uitoefenen op het schoolzwembeleid. De keuze van de ouders om wel of niet met hun kinderen naar een particuliere zwembad te gaan, heeft invloed op de doelstellingen van het schoolzwemmen. De mening van de ouders kan een positieve bijdrage leveren aan de discussie over het schoolzwembeleid in de gemeente Delft.

Een tweede beperking is dat er binnen de gemeente alleen personen geïnterviewd zijn die rechtstreeks met het schoolzwembeleid te maken hebben. Er zijn echter ook andere ambtenaren die een toegevoegde waarde hadden kunnen hebben voor dit onderzoek. Als voorbeeld wil de onderzoeker hier noemen de ambtenaar die zwembad Kerkpolder in zijn portefeuille heeft, evenals de ambtenaar die de zomerschool organiseert en de ambtenaar die het moeder en kind zwemmen van allochtone groepen organiseert. De deskundigheid van deze ambtenaren zou tot nieuwe inzichten kunnen leiden binnen het schoolzwembeleid.

Een derde beperking is dat de interviews met de betrokkenen bij de zwembaden hebben plaatsgevonden voordat de onderzoeker contact had gehad met haar begeleider van het onderzoek. Na het contact met haar begeleider zijn de interviewvragen en de focus van het onderzoek aangescherpt. De mogelijkheid bestaat dat er meer informatie uit genoemde interviews gehaald had kunnen worden.

De laatste beperking van het onderzoek is dat het theoretisch kader voornamelijk gevormd is nadat de interviews waren gehouden. Het theoretisch kader was voor de afname van de interviews alleen globaal gevormd. Dit heeft ertoe geleid dat er geen interviewvragen zijn gesteld vanuit de theorie. De koppeling van de resultaten met het theoretisch kader is hierdoor bemoeilijkt.

7. Aanbevelingen

Uit een recente publicatie in het blad ‘Binnenlands Bestuur’ blijkt dat de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) met medewerking van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OC&W) een project start om inzicht te krijgen in hoeverre kinderen in Nederland de basisschool tenminste zwemvaardig (zwemdiploma A en B) en bij voorkeur zwemveilig (zwemdiploma A,B en C) verlaten. Men maakt zich zorgen om het aantal verdrinkingen in Nederland, met name onder kinderen tussen 6 en 10 jaar oud en kinderen uit niet-westerse landen. Met dit onderzoeksrapport als uitgangspunt kunnen de volgende aanbevelingen worden geformuleerd.

- Uit het onderzoek blijkt dat de alle partijen die aan het onderzoek meegewerkt hebben, vinden dat het schoolzwemmen moeten blijven bestaan. Neem dit gegeven als uitgangspunt bij toekomstige discussies over het schoolzwembeleid. Ons land is nu eenmaal waterrijk en dat betekent dat elk kind zich veilig moet voelen in en rondom het water.
- Het blijkt dat er kinderen zijn die de basisschool verlaten zonder in het bezit te zijn van een zwemdiploma. Het is verstandig om een registratiesysteem op te zetten om in kaart te brengen om hoeveel en om welke kinderen het gaat.
- Elk kind gaat na de basisschool naar een vorm van vervolgonderwijs. In principe is er rondom het vervolg naar het vervolgonderwijs via het leerlingvolgsysteem contact tussen de scholen. Het zou nuttig zijn om in het leerlingvolgsysteem melding te maken van het niveau van zwemvaardigheid van de leerling.
- Het schoolzwembeleid moet zo vorm gegeven worden dat het past in de huidige multiculturele samenleving. Het is zinvol om te onderzoeken hoe allochtone ouders en autochtone ouders met een lage sociaal economische status aankijken tegen de mogelijkheid die hun kinderen krijgen om zwemles te volgen en daaraan de vraag te koppelen of er voor deze groep kinderen specifiekere maatregelen nodig zijn om hen zwemvaardig te maken.
- Betrokkenen bij het onderzoek zijn ervan overtuigd dat met name juist voor de allochtone kinderen geldt dat schoolzwemmen voor hen de belangrijkste, zo niet enige mogelijkheid is om in contact te komen met zwemmen. Het is van belang om extra aandacht te besteden aan deze geschetste problematiek.
- Er is sprake van kritiek op het schoolzwembeleid zoals het nu in de gemeente Delft vorm gegeven is. De druk op het basisonderwijs om de leerresultaten van hun leerlingen te verhogen neemt toe. De tijdsinvestering om een zwemles te kunnen volgen wordt door veel basisscholen onverantwoord hoog genoemd. Het zou goed zijn een pilot te starten om 30 weken per jaar drie kwartier per week te zwemmen en te kijken wat het rendement hiervan is. Een tweede

pilot, reeds besproken in de werkgroep onderwijs, namelijk een half jaar lang een half uur per week zwemmen, zou tegelijkertijd opgestart kunnen worden. Er ontstaat dan de mogelijkheid om het rendement van beide pilots te vergelijken.

- Onderzocht zou kunnen worden in hoeverre het waardevol kan zijn om de verantwoordelijkheid voor het schoolzwemmen voor een gedeelte bij neer te leggen bij partijen die na schooltijd hun verantwoordelijkheid hebben (de bredeschool, zwemverenigingen, naschoolse opvang, buurtsportverenigingen etc.).
- Veel kinderen zijn reeds in het bezit van een zwemdiploma als zij beginnen met schoolzwemmen. Onderzocht zou kunnen worden om de school zelf verantwoordelijk te maken voor het schoolzwemmen door middel van het geven van een doelsubsidie. De scholen kunnen dan aangeven hoe zwemonderwijs op maat mogelijk is en of dit te organiseren valt.
- Uit het onderzoek blijkt dat de meeste geïnterviewden aangaven dat het behalen van het A en B diploma door hen als uiterst belangrijk werd gezien. Dit gegeven is zo belangrijk dat een discussie hierover gevoerd zou moeten worden.
- Er is niet onderzocht hoe ouders tegen het schoolzwemmen aankijken. Het is waardevol om een onderzoek te starten om dit in kaart te brengen. De mening van ouders kan een positieve bijdrage geven aan de discussie van het schoolzwembeleid in de gemeente Delft.
- Communicatie is in de huidige maatschappij een belangrijk middel. Het is van belang dat ouders weten wat het doel van het schoolzwemmen is. Dit doel moet zorgvuldig in een folder beschreven zijn en ook uitgedragen worden. Het is nuttig te onderzoeken of een en ander ook gebeurd.
- Er vindt zeker gezien de tijd- rendement vraag binnen het basisonderwijs een discussie plaats over het doel van het zwemonderwijs. Het is verstandig om voor de verschillende groepen kinderen, die vanuit sterk verschillende uitgangspunten aan het schoolzwemmen mee gaan doen, ook aangepaste doelen te formuleren. Er kan dan meer gedifferentieerd worden binnen de aan hen aangeboden zwemprogramma's.
- Gezien het aantal aanbevelingen uit het onderzoek is het verstandig om op korte termijn een expertmeeting te organiseren. Dit zou een eerste stap kunnen worden om nieuw beleid te formuleren. Om een zo breed mogelijk draagvlak te creëren is het verstandig om naast de vertegenwoordigers van de gemeente en de zwembaden ook vertegenwoordigers van de scholen/schoolbesturen, leden van de sportraad, zwemverenigingen, leraren lichamelijke opvoeding, vertegenwoordigers van de naschoolse opvang, etc. uit te nodigen. Bovendien zou het nuttig kunnen zijn ook de Delftse politiek hierbij te betrekken, gezien in het licht van de

discussie rondom bezuinigingen die zowel rijk, gemeentes, als de individuele burger de komende jaren te wachten staan.

8. Literatuurlijst

Boeken:

Boeije, H. (2005), *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen*, Hoofddorp: Boom onderwijs

Bolman, L., Deal, T. (2003), *Reframing Organizations: artistry, choice, and leadership*, United States of America: Jossey-Bass

Bovens, M., 't Hart, P., van Twist, M., Rosenthal, U., (2001) *Openbaar bestuur, beleid, organisaties en politiek*, Alphen aan den Rijn: Kluwer

Cassidy, T., Jones, R., Pot, P., (2009), *Understanding Sports Coaching*, London: Routledge, chapter 8

Maquire, J., Young, K., (2002), *Theory, Sport & Society*, Oxford: JAI, Elsevier Science ltd, pp.353-374

Markula, P., Pringle, R., (2006), *Foucault, sport & exercise*, London: Routledge, pp. 24-48

Martin, J. (2002) *Organizational culture: Mapping the terrain*, California: Sage publications

Morgan, G. (1986), *Images of organization*, London: Sage Publications

Rubin, H., Rubin, I., (2004), *Qualitative interviewing: The art of hearing data*. London: Sage Publications.

Siebers, H., Verweel, P., de Ruijter, A. (2002), *Management van diversiteit in arbeidsorganisaties*, Den Haag: Lemma

Stone, D. (2002), *Policy Paradox: The art of political decision making*, New York: Norton

Artikelen:

Anthonissen, A., Boessenkool, J. (1998), 'Betekenisconstructie en handelen in de arena', in: *Betekeningen van besturen*, Utrecht: ISOR, pp. 207-239

Dom, L., (2005), 'Het nut van Giddens' structuratietheorie voor empirisch onderzoek in de sociale wetenschappen. In: *Mens en maatschappij*, jaargang 80, nummer 1, pp. 69-91

Easterby-Smith, M., Thorpe, R., Lowe, A., (1991), Chapter 3: The pilosophy of research design. In: *Management Research*, an introduction. Cambridge: Cambridge Univesity Press

Elling, A. en Claringbould, I. (2004), "In- en uitsluitingsmechanismen in de sport: wie kan, mag en wil er (niet) bijhoren?" in: Kunnen, R. (2004) *Sport in beweging. Transformatie, betekenis en kwaliteit*, 's Hertogenbosch: W.J.H Mulier Instituut, p. 45-60

Elling, A. en Knop, P. De, (1998), 'Sport integreert', maar niet altijd en voor iedereen. In: *Waarden en normen in de sport*. Houten, Bohn Stafleu Van Loghum. P. 131-148

Esbroek, W. van & Engen, M. van, (2008), Management van diversiteit en rechtvaardigheid: op zoek naar een 'beste benadering'. In: *Tijdschrift voor HRM* 2, pp. 63-87

Hallet, T., (2003), Symbolic Power and Organizational Culture. In: *Sociological Theory*, Vol. 21, No. 2, pp. 128-149

Martin, J. & Frost, P. (1999), 'The Organizational Culture War Games: A Struggle for Intellectual Dominance' in: Clegg, S.R. & Hardy, C. (1999), *Studying Organization. Theory & Method*, London: Sage Publications, pp. 345-367f

Piggin, J. en Jackson, S. en Lewis, M. (2009), Knowledge, Power and Politics: Contesting 'Evidence-based' National Sport Policy. In: *International Review for the Sociology of Sport* 2009, p. 48-87

Tennekes, J. (1995), 'Cultuur, structuur en handelen' en Organisatiecultuur: definitie en inhoud' in: *Organisatiecultuur: een antropologische visie*, Leuven/Apeldoorn: Garant, pp. 15-37

Verweel, P., Janssen, J., Roques, C., (2005), Kleurrijke zuilen. Over de ontwikkeling van sociaal kapitaal door allochtonen in eigen en gemengde sportverenigingen. In: *Vrijtijdsstudies*, 4, pp. 7-21

Zanoni, P., Janssens, M., Benschop, Y., Nkomo, S., (2010), Unpacking Diversity, Grasping Inequality: Rethinking Difference Through Critical Perspectives. In: *Organization* 2010; 17; 1, London: Sage Publications, pp. 9-29

Websites:

<http://www.jaapboonstra.nl/publicaties/leidinggeven/Macht%20en%20invloed%20in%20veranderinge%20n.pdf> 29 November 2009

<http://www.parool.nl/parool/nl/224/BINNENLAND/article/detail/254114/2009/07/17/Maak-schoolzwemmen-verplicht.dhtml> 5 juli 2010

Volkskrant 6 juli 2010

Bijlage A: Vragenlijst interviews

Vragenlijst interviews

Historie

Historie van het schoolzwemmen.

Hoe is het ontstaan, hoe zijn ze/ is jullie organisatie er bij betrokken geraakt?

Is schoolzwemmen veranderd in de afgelopen 10 jaar?

Wat is schoolzwemmen+voor wie

Wat wordt er verstaan onder schoolzwemmen?

Wat is het doel van schoolzwemmen

Wat is belangrijk. Waarom is het belangrijk?

Voor wie is het schoolzwemmen bedoeld, waarom? Is dit in het belang van het kind?

Wie profiteren het meest van het schoolzwemmen

Image van het schoolzwemmen (schoolzwemmen=diploma zwemmen)

Organisatie schoolzwemmen

Hoe is het schoolzwemmen nu georganiseerd? (hoe lang, door wie, wettelijke hoeveelheid)

Wie zijn er bij het schoolzwemmen betrokken? Wat is hun rol? Hoe verloopt het contact? Wat vind je daarvan? Hoe wordt overleg gevoerd (formeel/informeel?)

Hoe werkt het protocol schoolzwemmen, en wat is de functie van het protocol

Wat is jullie taak als organisatie bij het realiseren van de doelen van het schoolzwemmen? Hoe doe je dat?

Wat is uw taak bij het realiseren van de doelen van het schoolzwemmen (doorvragen).

Hoe probeer je dat doel te bereiken

Hoe werkt de zomerschool/ en het vangnet?

Welke verschillen bestaan er tussen particulier zwemmen en niet particulier zwemmen?

Rol gemeente

Wat is de rol van de gemeente bij het schoolzwemmen

Wat is huidige beleid van de gemeenten ten aanzien van schoolzwemmen

Wat zou de rol van de gemeente moeten zijn?

Wat zou het beleid van de gemeente moeten zijn

Waarom vind men dat de gemeente beleid voor schoolzwemmen moet voeren?

Voor- en nadelen schoolzwemmen

Wat zijn de voor en nadelen van het schoolzwemmen

Hoe zou schoolzwemmen optimaal georganiseerd kunnen worden/ wat moet verbeterd worden.

Wie zouden betrokken moeten zijn?

Waarom moet schoolzwemmen voortbestaan?

Waarom zou schoolzwemmen eventueel moeten stoppen?

Voor wie zou schoolzwemmen moeten zijn?

Effectiviteit

Efficiency

Mogelijke oplossingen: (Groep 3 zwemmen, om de week deelnemen groen in tweeën splitsen, veelzijdig bewegen, kortere tijdsduur/langere reistijd)

Bijlage B: Enquête schoolzwemmen

Inleiding

Met ingang van het schooljaar 2002-2003 is een protocol schoolzwemmen in werking. Dit protocol pretendeert duidelijke en onderscheiden taken en verantwoordelijkheden van school en zwembad. Doel van dit alles is de veiligheid van de leerlingen zoveel mogelijk te waarborgen. Een kopie van het protocol is bijgevoegd.

De dagelijkse praktijk van het schoolzwemmen kan regelmatig tussen de contactpersonen van de school (begeleidende leerkracht) en zwembad (zweminstructeur) uitgewisseld worden.

Voor de schoolbesturen zal de werking van het protocol jaarlijks op hoofdlijnen geëvalueerd worden. Onderstaande evaluatievragen zijn daarvoor de input.

Voor vragen over deze lijst kunt u contact opnemen met Ietje Thijssen – gemeente Delft - telefoon (015) 260 26 86 of per e-mail : ithijssen@delft.nl

Vorbereiding

1. Kunt u aangeven in hoeverre u het met de onderstaande stellingen eens dan wel oneens bent?

Selecteer een antwoord voor de vragen A t/m C

	zeer eens	eens	neutraal	oneens	zeer oneens	weet niet
A. Inventarisatie roostering geschiedt tijdig genoeg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B. Het opgestelde rooster is werkbaar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C. Het jaarrooster is tijdig beschikbaar	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. Ik krijg voldoende jaarroosters

- ja
 nee

3. Zijn er wat u betreft verbeterpunten bij de voorbereiding?

Ja, namelijk

Nee

Busvervoer (indien van toepassing)

4. Kunt u aangeven in hoeverre u het met de onderstaande stelling eens dan wel oneens bent?

Selecteer een antwoord voor vraag A

	zeer eens	eens	neutraal	oneens	zeer oneens	weet niet
A. De organisatie van het busvervoer voldoet	☐	☐	☐	☐	☐	☐

5. Ik ken de verantwoordelijkheden rond het vervoer

ja

nee

6. Kunt u aangeven in hoeverre u het met de onderstaande stelling eens bent?

Selecteer een antwoord voor vraag A

	zeer eens	eens	neutraal	oneens	zeer oneens	weet niet
A. De verantwoordelijkheid bij het vervoer is duidelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐

7. Zijn er volgens u verbeterpunten wat betreft het busvervoer

Ja, namelijk

Nee

Organisatie en inhoud schoolzwemmen

8. Ik heb het protocol schoolzwemmen gelezen

ja
 nee

9. Kunt u aangeven in hoeverre u het met de onderstaande stellingen eens bent?

Selecteer een antwoord voor de vragen A t/m D

	zeer eens	eens	neutraal	oneens	zeer oneens	weet niet
A. De verantwoordelijkheden zijn duidelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B. De kinderen worden op school voldoende ingelicht over de gang van zaken bij het schoolzwemmen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
C. Verantwoordelijkheid via contactpersoon voldoet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
D. Er is voldoende afstemming tussen zwembad en school	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. Indien nodig worden er specifiek afspraken gemaakt

ja
 nee → GA NAAR VRAAG 12
 weet niet → GA NAAR VRAAG 12

11. Specifieke afspraken worden nageleefd

- ja
- nee
- weet niet

12. De verhouding groepsgrootte/instructeurs voldoet

- ja
- nee

13. Kunt u aangeven in hoeverre u het met de onderstaande stelling eens dan wel oneens bent?

Selecteer een antwoord voor vraag A

	zeer eens	eens	neutraal	oneens	zeer oneens	weet niet
A. Er is voldoende aandacht voor gekleed zwemmen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14. Het aantal toetsingsmomenten voldoet

- ja
- nee

15. Ouders hebben belangstelling voor de kijkweken

- ja
- nee
- weet niet

16. Zijn er volgens u verbeterpunten wat betreft de organisatie en inhoud schoolzwemmen

Ja, namelijk

Nee

Vangnet (= mogelijkheid tot behalen A-diploma na groep 4)

17. De school maakt gebruik van het vangnet

ja

nee → GA NAAR VRAAG 21

18. Kunt u aangeven in hoeverre u het met de onderstaande stelling eens bent?

Selecteer een antwoord voor vraag A

	zeer eens	eens	neutraal	oneens	zeer oneens	weet niet
A. Het vangnet voorziet in de behoefte	☐	☐	☐	☐	☐	☐

19.A De school maakt gebruik van het vangnet vanaf schooljaar

B Vangnet wordt gebruik tot en met groep.....

C Bij de start van het schooljaar 2009-2010 maken leerlingen gebruik van het vangnet

20. Zijn er volgens u verbeterpunten voor het vangnet?

Ja, namelijk

Nee

21. De school maakt geen gebruik van het vangnet omdat:

22. Zijn er volgens u verbeterpunten voor de vragenlijst?

Ja, namelijk

Nee

Extra vragen

Dit jaar onderzoekt Fleur van Haasteren voor haar masterstudie Sportbeleid en Sportmanagement het schoolzwemmen in Delft. Doel is om inzicht te krijgen in hoe de verschillende partijen het schoolzwemmen ervaren, waar zij tevreden over zijn en wat zij als verbeterpunten zien. Met vertegenwoordigers uit de partijen die bij het schoolzwemmen betrokken zijn, worden uitgebreide interviews afgenomen. Hieronder enkele vragen die deel uitmaken van dit onderzoek.

23. Kunt u aangeven in hoeverre u het met de onderstaande stelling eens dan wel oneens bent?

Selecteer een antwoord voor vraag A

	zeer eens	eens	neutraal	oneens	zeer oneens	weet niet
A. Schoolzwemmen is belangrijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐

24. Kunt u uw antwoord bij vraag 23 toelichten

25. Kunt u aangeven in hoeverre u het met de onderstaande stellingen eens dan wel oneens bent?

Selecteer een antwoord voor de vragen A en B

	zeer eens	eens	neutraal	oneens	zeer oneens	weet niet
A. De opbrengst van het schoolzwemmen is voldoende	☐	☐	☐	☐	☐	☐
B. De verhouding tussen de tijd die het schoolzwemmen kost en de opbrengst van het schoolzwemmen is in evenwicht	☐	☐	☐	☐	☐	☐

26. Kunt u uw antwoorden bij vraag 25A en 25B toelichten